

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Gert Ravn Nørgaard

**JEPSEN - SLÆGTEN
PÅ VARDEEGNEN
I 500 ÅR.**

LOKALHISTORISK VÆRKSTED[®]

LOKALHISTORISK VÆRKSTED[®]

v. Gert Ravn Nørgaard
Granvænget 3, Aal.
DK-6840 Oxbøl.
tlf. 75.27.19.57 16-18.

ISBN 87-87797-46-1[©]

Indholdsfortegnelse

Indledning	side	- 6
Lokalkort		- 7
Søskendes børnebørn		- 8
Søskendes børn		- 9
Søskende		10 - 12
Forældre		12 - 19
Bedsteforældre		20 - 21
Oldeforældre		21 - 23
1 x tipoldeforældre		24 - 28
2 x tipoldeforældre		29 - 41
3 x tipoldeforældre		42 - 76
4 x tipoldeforældre		77 - 90
5 x tipoldeforældre		90 - 99
6 x tipoldeforældre		100 - 110
7 x tipoldeforældre		111 - 114
8 x tipoldeforældre		114 - 115
9 x tipoldefar		116 - 116
Hartkorn, landgilde og gl. mål		117 - 119
Generelle kilder		120 - 120
Billednoter		121 - 121
Tidligere udgivelser		122 - 124

Indledning.

En stor del af denne anetavles personer stammer fra det sydvestlige hjørne af Vester Horne herred i Ribe Amt, der i dag udgøres af Blåbjerg, Blåvandshuk og Varde kommuner. Et område der nu går under betegnelsen: "Eventyrets Land", og som hvert år gæstes af millioner af turister. - Se også kortet side 7, som venligst er udlånt af Blåvandshuk Kommunes Tekniske forvaltning.

Skulle man have lyst til se ind i livet herude længst mod vest for godt en hundrede år siden, kan man med stort udbytte læse romanen: "Eventyrets Land" af Thomas Lange, som for få år siden er genoptrykt. Bogen kan lånes på biblioteket eller købes på Turistkontoret i Oxbøl eller i egnens museums kiosker.

En registrant der tidsmæssig supplerer ovennævnte bog er: "Historiske efterretninger om Vester Horne Herred" af Oluf Nielsen 1867, genudgivet Esbjerg 1984. Denne bog kan også købes i egnens museer.

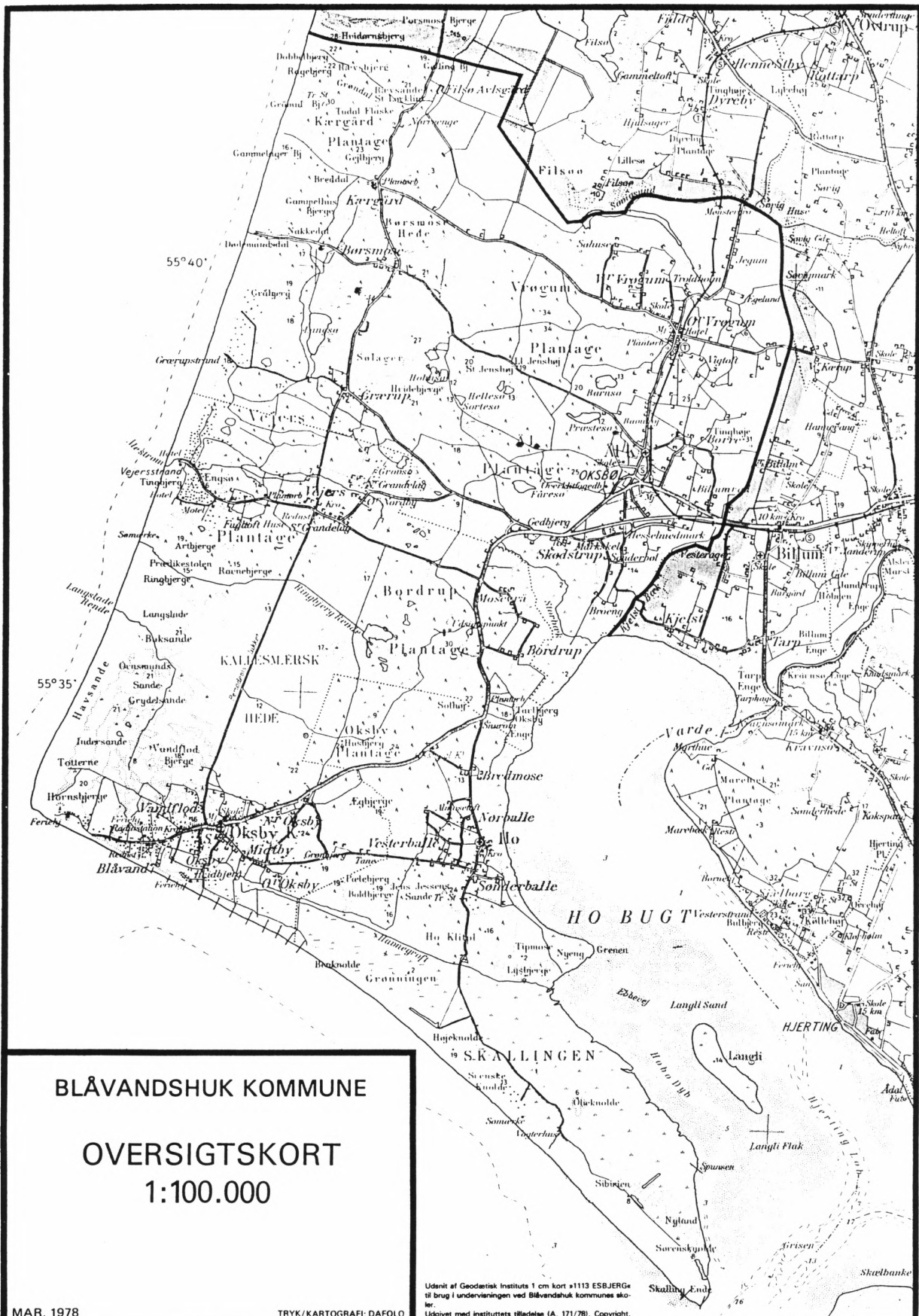
Derudover findes der en mængde artikler i tidsskrifter og et væld af andre bøger, som på hver sin måde beskriver livet og dets hændelser herude længst mod vest. En del af disse publicationer har jeg anvendt her i bogen, andre kan findes gennem egnens biblioteker i Janderup, Nørre Nebel, Oxbøl og Varde.

Denne anetavles yngste generationer har en meget betydelig efterslægt, som er kendt, men desværre levner denne bog ikke plads til disse, hvorfor jeg senere håber at kunne lave et supplementsbind hertil, hvis der er interesse herfor.

Efterkommerne efter Jørgen Peder Jepsen ønsker ikke deres personlige dataer offentliggjort, hvorfor al henvendelse herom kan ske til: Jørn Eskelund Jepsen, Jægervænget 6. 6800 Varde.

Alle benyttede kilder og oplysninger her i bogen er kontrolleret flere gange, hvorfor jeg håber, at det kun er meget få fejl og unøjagtigheder, der kan ses i beskrivelsen af anerne og deres historie, men fejlfri har jeg aldrig været!

Gert Ravn Nørgaard
Aal 1997.

BLÅVANDSHUK KOMMUNE
OVERSIGTSKORT
1:100.000

Udsnit af Geodætisk Instituts 1 cm kort »1113 ESBJERG« til brug i undervisningen ved Blåvandshuk kommunes skoler. Udgivet med instituttets tilladelse (A. 171/78). Copyright.

Søskendes børnebørn:

Søskendes børn:

Søskende:

(1.A) Jørgine Jepsen

er født i Oxbøl den 24.9.1867 og død sammesteds 4.12.1867.

(1.B) Jørgine Maren Kirstine Jepsen

er født i Oxbøl den 28.2. og døbt i Aal Kirke den 3.4.1870. Konfirmeret i Aal Kirke 2.3.1884, hvor hendes skolekundskaber taxeredes til "meget god" og hendes opførsel til "sømmelig". Ved konfirmationen tjente hun moderen i hjemmet i Oxbøl. - Yderligere oplysninger ses i supplementsbindet.

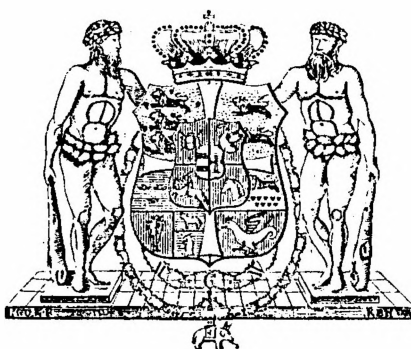
(1.C) Jeppe Madsen Jepsen

er født i Børsmose den 15.4. og døbt i Aal Kirke den 30.6.1872. Senere er der tilføjet "Oxbøl" under forældrenes opholdssted ved indførslen i kirkebogen. Han bliver konfirmeret i Aal Kirke den 7.3.1886, hvor skolekundskaberne taxeredes til "gode" og opførslen til "sømmelig". Ved konfirmationen tjente han hos morbroderen Bertel Madsen i Kjærgaard, Aal sogn. - Yderligere oplysninger ses i supplementsbindet.

(1.D) Jørgen Peder Jepsen

er født i Oxbøl 5.5. og døbt i Aal Kirke den 5.7.1874. Konfirmeret i Aal Kirke den 3.3.1889, hvor præsten opgiver hans skolekundskaber til "meget gode" og opførslen til "sømmelig", da tjente han moderen i Oxbøl.

Senere kom han ud at tjene ved forskellige gårde, og således også hos Inger Rahbek i Oxbøl sammen med Ane Dorthea Sørensen, der var født i Egaa ved Aarhus den 5. september 1875. Hendes slægt ses beskrevet i "Egå Sogns Historie" af gdr. V. Villadsen, Aarhus 1941, side 221-225. Hendes familie var landbrugere, hendes bror Jens Adam Sørensen blev 94 år og var som sin familie aktiv til det sidste.

Danmarks Rigsvåben i 1860

Det blev til et møde for livet, og den 21. oktober 1898 blev de gift. De bosatte sig under beskedne kår i Esbjerg, og Jørgen fiskede sammen med sine svogre. Det syntes Ane ikke meget om, og i en sang til deres sølvbryllup i 1923 kom det frem i et vers:

"i uvejrsmætter strenge på kvisten Ane sad
og trådte vuggens gænge men var ej rigtig glad
hun sang til stormens tuden
og vindens pisk på ruden
sit vedmodsfulte kvad"

Hun overtalte sin mand til at gå i land, og sammen begyndte de et lille hønseri i Jerne. Det var ej heller det rigtige, og sangen fortsatte med et vers, der hedder

"men da de høns ej ville ret spise kalk og græs
så tog en aften silde de deres flyttelæs
og kørte til Roushøje
gik ind til slid og møje
men lykken fulgte med"

Under meget beskedne forhold flyttede de ind og levede af den lille ejendom samt Jørgens daglejerarbejde. De fik ialt 8 børn, hvoraf det første og det sidste døde som små. De øvrige seks, tre drenge og tre piger, har alle klaret sig godt i tilværelsen.

Jørgen Peder Jepsen

Ane Dorthea Sørensen

Såvel Ane som Jørgen var meget aktive. Tog på skole, til kurser og møder, i et omfang der var sjældent dengang. De interesserede sig meget for især højskolebevægelsen, var med i foreninger, og Jørgen blev senere udnævnt til æresmedlem i Husmandsforeningen efter en årrække som aktiv formand. Sang og musik havde en høj status i familien og alle deltog.

I ca. 1940 overtog den yngste søn ejendommen, og Ane og Jørgen byggede et lille hus, hvor de boede som pensionister.

Guldbrylluppet blev fejret med en stor fest i Roushøje Forsamlingshus i 1948. Ane Jepsen døde i 1952 og blev begravet som den første på Roushøje Kirkegård. Jørgen Jepsen døde i 1962 og blev begravet som den første fra Roushøje Kirke. To aktive personers liv var tilendebragt.

Forældre.

(2) Jens Mathias Jepsen

er født i Kraunse 23.3.1837, døbt i Hostrup kirke den 4.6. Båret til dåben af Christen Pedersens hustru i Oxbøl. Faddere var Claus Jessen i Hylderslev, Peder Sørensen Kraunsø, Mads Pedersen Kraunsø og Kirstine Pedersdatter af Hylderslev. Vacineret af Murtfeldt i Varde 17.6.1844. Konfirmeret i Hostrup Kirke 1851 og druknede med fiskerbåd fra Vejers Strand den 16.6.1876 sammen med 3 mænd og 2 piger, begravet fra Aal kirke den 2.7.1876.

Karen Madsen, som enke i Oksbøl, med 2 børn.

(16) s.24	(17) s.24	(18) s.24	(19) s.24	(20) s.25	(21) s.25	(22) s.25	(23) s.26	(24) s.27	(25) s.27	(26) s.27	(27) s.27	(28) s.28	(29) s.28	(30) s.28	(31) s.28																
(8) Jens M. Jepsen s.21		(9) Maren Chrdat. s.22		(10) Jes Chr. Sørens. s.22		(11) Ane Mogensd. s.2		(12) Mads Sørens. s.22		(13) Kierster Madsd. s.22		(14) Niels Madsen s.22		(15) Kierster Hansd. s.23																	
(4) Jeppe Jensen se side 20.				(5) Karen Kirstine Jessen se side 20.				(6) Mads Madsen se side 20.				(7) Mette Nielsdatter se side 21.																			
(2) Jens Mathias Jepsen - se side 12-19.								(3) Karen Madsen - se side 14-19.																							
(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)
(64) s. 42	(66)s. 55	(68)s. 55	(70)s. 55	(72)s. 56	(74)s. 56	(76)s. 57	(78)s. 57	(80)s. 58	(82)s. 59	(84)s. 60	(86)s. 62	(88)s. 70	(90)s. 70	(92)s. 70	(94)s. 70	(96) s. 71	(98)s. 71	(100)s.71	(102)s.72	(104)s.72	(106)s.74	(108)s.74	(110)s.75	(112)s.75	(114)s.75	(116)s.75	(118)s.75	(120)s.76	(122)s.76	(124)s.76	(126)s.76
(128) s. 77	////	(138) s. 77	(140) s. 78	////	////	(154) s. 78	(156) s. 78	(160) s. 79	(162) s. 79	(168) s. 82	(172) s. 84	////	////	////	////	////	(196) s. 85	(200) s. 86	////	////	////	(216) s. 86	(220) s. 86	(224) s. 87	(230) s. 87	////	////	////	(244) s. 87	////	(252) s. 88

Gift i Aal Kirke den 2.11.1866 med enken:

(3) Karen Madsen

der er født i Kjærgaard i Aal Sogn den 26.2.1837, døbt i Aal Kirke 15.3. Konfirmeret i Aal Kirke 2.3.1851, hvor pastor Lundsteen satte hendes skolekundskaber til "meget god" og hendes opførsel til "meget god". Hun blev vaccineret af Murtfeldt i Varde den 9.7.1838. Døde efter 1891. - Hun var gift 1.gang 25.10.1858 i Aal Kirke med gårdejer i Oxbøl Jørgen Pedersen.

Torsdag den 15. juni 1876 kl. ca. 18 sejlede fiskerbåden kaldet "Æ Bøl" med en besætning på fire mand ud fra Vejers fiskerleje. Fredag den 16. juni kl. ca. 13 landede de igen. Fangsten havde været ubetydelig, men da det var gammel skik ved fiskerlejet, at esepigerne mod slutningen af fisketiden fik en sejltur, besluttede man at tage turen den dag.

Der var tre esepiger til båden, hvoraf de to var søstre. Men den ene af pigerne ville ikke med. Om det var af den grund, at en ung fisker, som ellers hørte med til besætningen, ikke var med, da han var til folkemarked i Ribe, er ikke kendt, men de blev i hvert fald senere mand og hustru. En 7 års dreng, søn af en af fiskerne, som før på foråret flere gange havde tigget faderen om at komme en tur med på havet, ville heller ikke med (se noter) - skønt en af Pigerne løb efter ham op i Klitterne og tog hans Hue fra ham for at bevæge ham til at tage med, men forgæves.

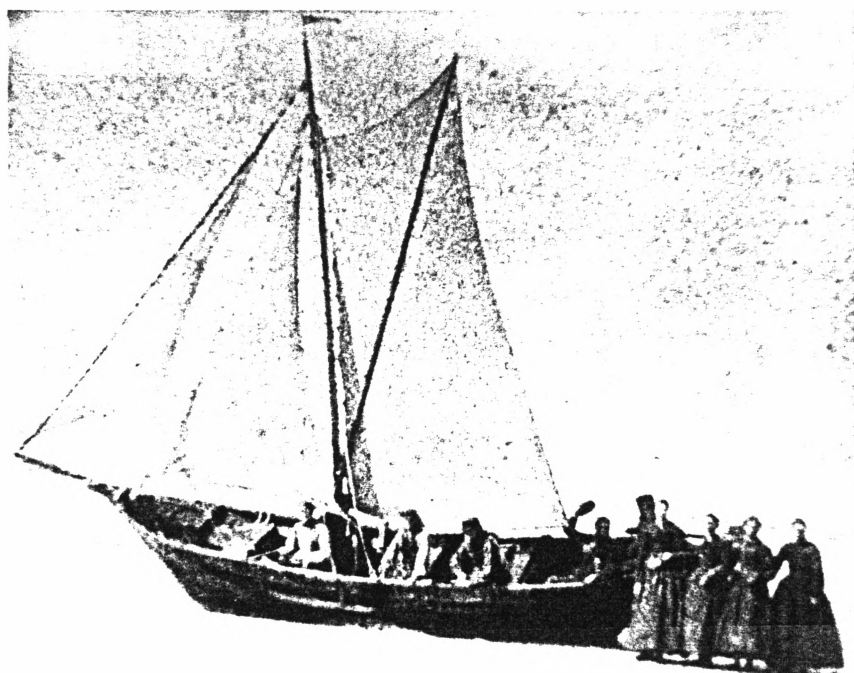
De 4 Fiskere og 2 af Ees pigerne sejlede saa ud paa en Lysttur Kl. 2 - 3 Eftermiddag den 16. juni, sigende til den Pige, som blev paa Stranden: Om en Time maa du have Middagsmaden færdig, for saa er vi igen i land.

Fiskehytterne ved Vejers Strand 1875, foran hytterne ses fiskere og esepiger.

Vejret var godt som Dagen før med en let Brise af Øst, og Kursen sattes sydvestlig ud fra Fiskerlejet.

Men der gik een - og der gik flere Timer, og de vendte ikke tilbage, hvad man ikke kunde forstaa; at en Ulykke kunde være sket i det gode Vejr, regnede ingen med endnu, derimod mente man, at de maaske var sejlet til en af de andre Fiskelejer, enten Blaavand eller Børsmose, og der gaaet i Land, og da Efterretningsvæsnet ikke var saa udviklet den Gang som nu, var det først om Lørdagen, man blev klar over, at en Ulykke maatte være sket, hvorfor én af de andre Baade fra Fiskerlejet Søndag Morgen i Dagingen sejlede ud for at eftersøge dem, men uden Resultat.

Fiskere og esepiger samlede ved deres fiskerbåd på Vejers Strand i 1870'erne.

I Løbet af Mandagen drev 2 Madkasser i Land, som kendtes tilhørende Mandskabet, saa nu var der ikke stort Haab om at se dem igen i levende Live, dog søgte man at holde Modet og Haabet vedlige hos Enkerne ved at trøste dem med, at de maaske var reddet af et engelsk Fiskerfartøj og saa kommen med til England, særlig Førerens Enke slog sig til Ro i flere Dage, da han havde sejlet med engelske Fiskersmakker i flere Aar. Ulykken skete Vest ud for Vejrs søndre Strand, antagelig ca. 1000 Favne fra Land. Det var en Kastevind (Hvirvelvind), som havde overrasket Mandskabet og kærtret Baaden, thi det observeredes flere Gange om Eftermiddagen inde paa Land, at det blæste med saadanne Hvirvelvinde, og Baadfører Kristian Kristiansen af Hvidbjerg (Oksby) kom samme Eftermiddag med sin Baad med Mandskab og en Fangst paa 80 Snese smaa Hvilling ude fra "Bredningen" og var lige ved at blive overrasket af en

saaden Hvirvelvind; men opdagede den saa betids, at de i sidste Øjeblik fik Sejlene bjerget, og endda fik de meget Vand ind i Baaden. Denne Baads Mandskab havde lige før observeret en Baad sejle ud fra Vejrs Strand og talt om, at det var en mærkelig Kurs den styrede, hvis den vilde ud paa Fiskeri; men da man pludselig fik andet at tage Vare paa, skænkede man ikke den videre Tanker i Øjeblikket, men talte saa siden om, at den nok var gaaet til Land, da man ikke saa noget til den.

Omkring den 25. Juni drev de 2 unge Pigers Lig i land lidt Nord for Vejrs Baake, og omtrent samtidig og samme Sted én af Fiskerne, en anden af Fiskerne drev samtidig ind ved Blaavandshuk og den tredie paa Grærup Strand, hvorimod Liget af Føreren samtidig med Baaden først drev i land 5. Juli paa Holmslands Klit, ca. 3 Mil Nord for Nymindegab.

Man kunde se, at Føreren havde holdt sig til baaden i længere Tid, saa hvis en mere grundig Eftersøgning var bleven iværksat, kunde han maaske være blevet reddet.

De forulykkede var Føreren Niels Søren Thu'sen af Grærup 36 Aar, gift, begravet paa Aal Kirkegaard d. 12. Juli 1876. Jens Mathias Jepsen af Oksbøl, 39 Aar, gift, begravet paa Aal Kirkegaard den 2. Juli 1876. Kristian Klemmensen af Vejrs, 33 Aar, gift, begravet paa Oksby gl. Kirkegaard den 2. Juli 1876. (Det var hans Søn, der ikke vilde med paa Sejlturen). Hans Jonassen Bloch af Vejrs, 33 Aar, gift, begravet paa Oksby gl. Kirkegaard den 2. Juli 1876. Ane Cecilie Christensen af Grærup, 22 Aar, ugift, begravet paa Aal Kirkegaard den 30. Juni 1876. Ellen Marie Jepsen af Oksbøl, 26 Aar, ugift, begravet paa Aal Kirkegaard den 1. Juli 1876.

De 2 af Fiskernes Død kunde siges at være yderlig tragiske. Den 20. Maj var der født Jens Mathias Jepsen en Datter. Konen havde en Dag, Manden var hjemme fra Havet, talt om at faa barnet i Kirke og døbt, men han mente, de skulde vente med det, indtil de var færdig med Fiskeriet, og han kom hjem, og saa holde et stort Barselgilde. Da hans Lig saa var drevet i Land ved Blaavandshuk, bestemtes det, at Barnet skulde i Kirke Søndag d. 2. Juli, samme Dag, som Faderen jordfæstedes umiddelbart efter Daabshandlingen. Barnet fik Navnet Jensine Mathilde Jepsen, altsaa Faderens fulde Navn omskrevet som Pigenavn. Den 24. maj var der født Hans Jonassen Bloch en Søn, som skulde have været i Kirke og døbt den 18. Juni, han havde været omkring hos Slægt og Naboer og indbudt til Barselgilde, endvidere havde han ikke fisket paa Havet dette Foraar, men været beskæftiget ved Fiskesaltningen i Land, men var med for den førnævnte unge Fisker, som var til Folkemarked i Ribe. Men da man Søndagen den 18. Juni var klar over, at en Ulykke var sket, udsatte man Daabshandlingen til den næste Søndag i Oksby gl. Kirke, hvor barnet blev døbt og fik Faderens fulde Navn Hans Jonassen Bloch. Flere af Sognemændene ofrede den Dag et Pengeoffer til Barnet.

Den triste Ulykke er nu næsten glemt, og kun lidt blev skrevet om det i Bladene den Gang. De 2 Fiskeres Gravsteder paa Oksby gl. Kirkegaard kan vist ikke nu

med Bestemthed paavises, derimod er de 4 Gravsteder paa Aal Kirkegaard bevaret og bliver vedligeholdte. De findes alle i vestlig Retning fra Kirken.

På den ene står:

Minde over
 Jens Mathias Jepsen,
 f. i Kraunse d. 23. Marts 1837.
 Paa Vesterhavets Bølger
 Der maatte du jo dø
 den 16. Juni 1876.
 Er end dit Støv her gemt,
 Du bliver ikke glemt.

En ung Lærer fra Egnen skrev en Sang om Ulykken, den blev ofte sunget i de første Aar; men er nu næsten glemt:

Mel.: Jens Vejmand.
 Udi det Aar vi skriver
 Nu Attenhundrede
 Og sexoghalvfjersindstve
 Juni den sextende.
 Det var en Fredag Middag
 Og Vejret det var klart,
 En Fiskerbaad med Mandskab
 Begiver sig paa Fart.

Fra Vejers Strand de farer
 Med fire Mand af Sted
 To unge Piger tager
 I denne Fart sin Del.
 De hver er glad i Mine
 En Lysttur gøres kan,
 De siger: Om en Time
 Vi er igen paa land.

En lille Dreng sin Fader
 Paa Stranden siger nej,
 Derud jeg ikke drager
 Lad mig dog gaa min Vej.
 En Pige fra sin Søster
 Saa gerne vandrer hjem;

Thi hun sig jo fortrøster
De kommer snart igen.

De Fiskere saa kære,
De Hustru har og smaa,
Som kan Dem ej undvære,
Som de forsørge maa.
De tænkte vist ej andet,
End snart vi kommer hjem
Og leve kan paa Landet
Og leve kan med dem.

Men de kom ej tilbage
Fra deres vaade Fart,
En Hvirvelvind antager
Vi baaden kærtret har;
Thi nogen Tid derefter
Kom ved den aabne Strand,
De Lig, som da bekræfted,
De druknet er hver mand.

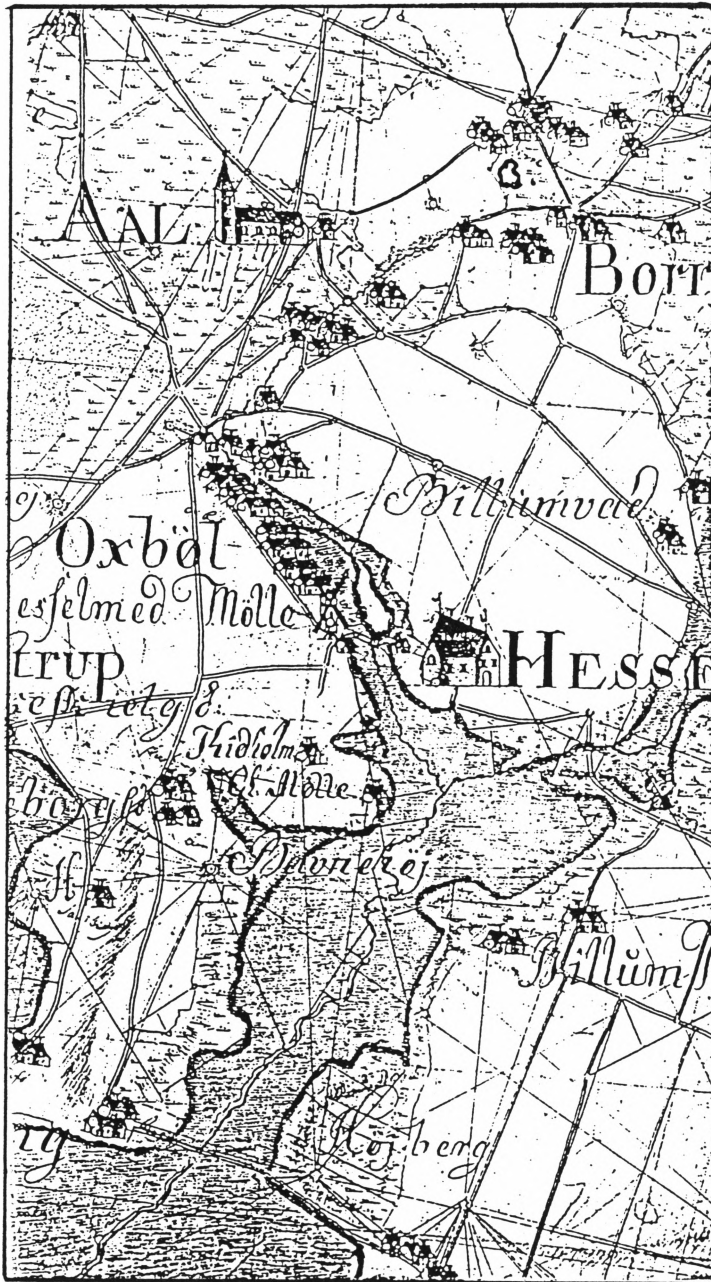
Der kom da Sorg til mange
Der fire Enker stod,
Som sorrigfuld i Tanke
Den Skæbne tog imod.
Ja, mange maatte tage
Mod dette Sorgens Bud,
Der Hjærtet maatte drage
Til Himlen op til Gud.

Vi som er nu tilbage,
Og er paa Livets Fart,
Lad os nu Varsel tage
Om deres Død saa snart,
At vi beredt kan være,
Naar Herren kalde maa
Til sig og sine kære
Til Himlen hjem at gaa.

Der var jo fire Enker med 9 uforsørgede Børn. De sad alle i smaa Kaar, hvorfor en Indsamling blev foretaget, og en ikke ubetydelig Sum efter den Tids Forhold blev indsamlet og fordelt til Enkerne og Børnene.

Kilder:

Aal, Hostrup og Oxby kirkebøger (kopi i Lokalhistorisk Værksted). "En Tragedie i Vejers" af P.M. Gundersen, Esbjerg 1936. (Varde Dagblad), og "Sangen bevarer mindet om tragedien ved Vejers" (Vestkysten 1976). Ribe Amts Tidende 20.6.1876. (Varde Posten 21.6.1876).

Udsnit af Aal Sogn, tegnet ca. 1790(note-4).

Bedsteforældre

(4) Jeppe Jensen

er født i Oxbøl og døbt i Aal Kirke 3.5.1801 af pastor Krarup. Ved konfirmationen i Janderup Kirke 1816 tjente han i Hyllerslev, hvor hans skolekundskaber og opførelse opføres til "udmærket god". Han var vaccineret af Monradt i Varde 18.10.1813. Ved Folketællingen 1834 ses han som gårdejer af matr. nr. 7a i Kraunsø i Hostrup sogn, gårdens hartkorn ansattes til 2.7.1.1½ hvor han døde den 7.3.1867 og begravedes på Hostrup Kirkegård 13.3, som aftægtsmand og 66 år gammel. - Han var gift 2. gang i Billum kirke den 11.4.1840 med pigen Else Nielsen der var født i Tarp i Billum sogn og døde i Kraunsø den 11.4.1885 på aftægt hos sønnen gårdejer Niels Jeppesen i Kraunsø, 71 år gammel.

Gift i Janderup Kirke den 24.10.1831 med pigen:

(5) Maren Kirstine Jessen

der er født i Hylderslev og døbt i Janderup kirke den 3.12.1807. Vaccineret af Monrad i Varde 18.10.1813. Ved konfirmationen i Janderup Kirke 1822 angav præsten hendes skolekundskaber til "meget god" og hendes opførelse til "udmærket". Hun døde i Kraunsø i Hostrup sogn den 10.8.1839 uden aldersangivelse i kirkebogen og begravedes på Hostrup Kirkegård den 16.8. - Tilgangslisten over ankomne til Hostrup sogn 1832 læser man: "Jeppe Jensen 31 Aar gammel fra Janderup, gaardmand i Kraunsø. Maren Kirstine Jesdatter 24 aar gammel fra Janderup, hans hustru. Christiane Pedersdatter 23 aar gammel af Aal sogn, deres tjenestepige".

Kilder:

Kirkebøger for Aal, Billum, Hostrup og Janderup sogne. Folketællingen 1834 for Krausø i Hostrup sogn. Hartkornsextrakten 1837 for Kraunsø (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(6) Mads Madsen

er født i Kjærgaard og døbt i Aal kirke den 6.10.1793. Død i Kjærgaard 22.5.1880 hos sin svigersøn gårdejer Bertel Madsen Bertelsen, hvor han og konen havde aftægt. Mads Madsen var gårdejer i Kjærgaard, hvor han ejede gården matr.nr.3a, han var tillige strandfoged i en årrække i Kjærgaard Strandlen.

Gift i Aal Kirke den 1.11.1828 med pigen:

(7) Mette Nielsdatter

der er født i Kjærgaard og døbt i Aal kirke den 29.4.1804, hun døde som ovenfor nævnt på aftægt her den 7.3.1882.

Kilder: Aal Kirkebøger og Hartkornsextrakten 1837.

På vej til mølle med korn(Note-1)

Oldeforældre(8) Jens Mathias Jepsen

er født i Janderup og døbt i kirken den 13.4.1760. Han døde som gårdejer i Oxbøl den 22.12.1825 og begravedes fra Aal den 1.1.1826. Den 21.2.1800 får han på Hesselmed udstedt et fæstebrev på gården 2-1-0-1 i Oxbøl, som Jep Jensen sidst har haft i fæste, senere bliver han gårdejer i Oxbøl, gården fik senere matr. 9a af Oxbøl By, nu liggende øst for Super Brugsen.

Gift i Janderup Kirke den 4.4.1800 med pigen:

(9) Maren Christensdatter

er født i Hyllerslev og døbt i Janderup Kirke Dom. 14 Post Trinitatis 1777. Hun døde i Oxbøl den 15.1.1853, og begravedes i Aal 23.1., 73 år gammel aftægtskone hos gårdejer Christen Pedersen i Oxbøl.

Kilder:

Aal og Janderup sognes kirkebøger. Folketællingen 1801 og 1834 for Oxbøl By, Aal sogn. Hesselmed Fæsteprotokol 1725-1808, side 194a-196a indeholdende fæstebrev, syns- og taxationsforretning på gården og hoverifortegnelse for Jens

Mathias Jepsen. Hartkornsextract 1837 over Aal Sogn, nu i matrikeldirektoratet.(Kopi i Lokalhistorisk Værksted).

(10) Jes Christian Sørensen

er født i Hylderslev og døbt i Janderup Kirke Dom. 1 Advent 1775 og død i Hylderslev 1818. - Han giftede sig til gården matr.nr. 16 i Hylderslev, hvis adresse nu er Adelengvej 5 i Hylderslev.

Gift i Janderup Kirke den 28.11.1806 med enken:

(11) Ane Mogensdatter

Hun var født i Westerbæk i Øse sogn 1768 og døde på aftægt i gården i Hylderslev 1855. - Hun var ved Folketællingen 1787 tjenestepige i Hylderslev, og kort tid efter blev hun gift 1. gang med Claus Madsen af Hylderslev, som 1788 ved skøde overtog sin faders gård, den ovenfor omtalte gård matr.nr. 16, nuværende Adelengvej 5. Claus døde i gården og begravedes i Janderup 26.5.1806. - Børn af både hendes 1. og 2.ægteskab kendes, ligeså en del af deres efterslægt.

Kilder:

Janderup og Øse Kirkebøger (kopi i Lokalhistorisk Værksted). "Janderup & Billum Sogne, bind-3" ved Knud Jensen, Janderup 1983 side 104 og 124.

(12) Mads Sørensen

er født i Kjærgaard og døbt i Aal Kirke Tamperdag onsdag den 17.5.1758. Død sammesteds 1.7.1840 på aftægt hos sønnen Mads Madsen. Han var gårdejer af gården matr.nr.3a i Kjærgaard og tillige i en årrække strandfoged i Kjærgaard Strandlen.

Gift i Aal Kirke den 8.2.1788 med pigen:

(13) Kiersten Madsdatter

der er født i Skoleholderhuset i Børsmose. Døbt i Aal Kirke 24.11.1765 og døde på aftægt i Kjærgaard den 14.11.1852.

Kilder:

Aal kirkebøger. Folketællingerne 1801, 1834 og 1845 for Kjærgaard, Aal sogn (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(14) Niels Christensen

er født i gården matr.nr.2a i Børsmose og døbt i Aal Kirke 28.9.1782. Han døde i Kjærgaard 21.2.1844, da 62 år gammel af gigtfeber hos sin søn Hans Nielsen der. - Niels Christensen var ejer af svigerfaderens gård i Kjærgaard og tillige en årrække strandfoged over Kjærgaard Strandlen.

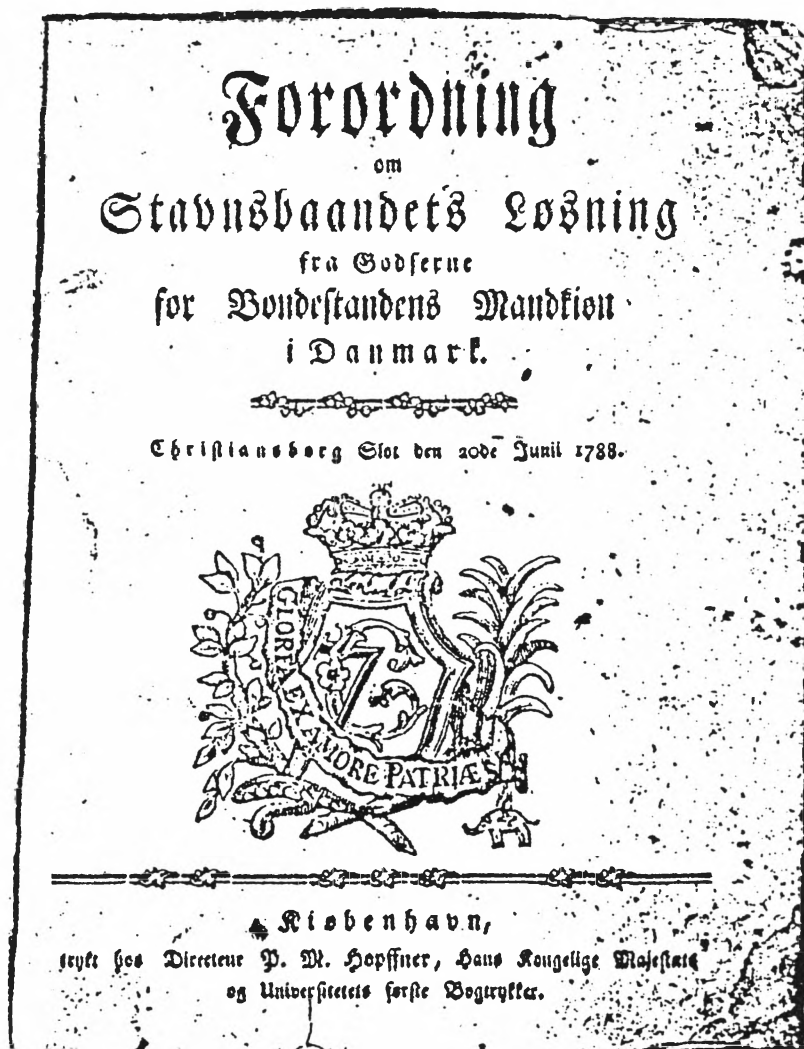
Gift i Aal Kirke den 7.10.1803 med pigen:

(15) Kiersten Hansdatter

der er født i gården matr.nr.1a i Kjærgaard og døbt i Aal den "Domin. Septuges.", den 4.2.1776. Hun døde i sit fødehjem den 11.7.1863, da 87½ gammel af alderdom hos sønnen.

Kilder:

Aal Kirkebøger. Folketællingerne 1834, 1840, 1845. Hartkornsextrakten 1837 for Aal sogn. Matrikelskort over Børsmose og Kjærgaard 1819 og 1842 (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

Forordning om stavnsbåndets løsning 1788 (note-2).

1 x tipoldeforældre(16) Jep Madsen

er født i Janderup og døbt der 8.7.1714. Han havde en tid opholdt sig i Tønder inden han fik fæstet af gården. Død i Janderup 1776. Han får 30.11.1750 på Hesselmed udstedt et fæstebrev på sin afdøde faders gård i Janderup, hvis hartkorn er 2-6-0-1 mod at betale den lovpligtige landgilde med 8 rigsdaler og to mark danske, holde gård og besætning ved magt og give sin gamle moder aftægt og en kristelig begravelse når den tid indtræder. I 1770 blev gården lagt under Hennegaard, for senere at ende under Hesselmed igen. Trolovet 16.5 og blev

gift i Janderup Kirke den 29.10.1754 med:

(17) Mette Bennetsdatter

Hun er født i Janderup og døbt i kirken den 19.10.1727, og døde som aftægtsenke i Janderup 1798, da 72 år gammel.

Kilder:

Janderup Kirkebog. Hartkornsspecification 1778 for Janderup By. Hesselmed Fæsteprotokol 1725-1808, side 38b. Hesselmed Skifteprotokol 1725-1758, side 204b (kopier i Lokalhistorisk Værksted). "Janderup & Billum Sogne", bind-2 side 285.

(18) Christen Jensen Post

er født i Hyllerslev og døbt i Janderup 31.5.1750 og døde i Hyllerslev 1831. - Han var gift 2. gang i Janderup 17.11.1797 med Mette Marie Jepsdatter født og døbt i Janderup 17.4.1763, som datter af Jep Madsen i Janderup. Han var fæster af "Frisgaard" i Hyllerslev, der hørte under Nørholm Gods fra cirka 1776 til 1821, hvor hans søn Niels Christensen overtager fæstet. - Trolovet 1. gang i Janderup 2.10.1776 og

gift i Billum Kirke 24.5.1777 med sin kiæreste:

(19) Karen Nielsdatter

der er født i Billum og døbt der i kirken 12.5.1755 og død i Hyllerslev og begravet i Janderup 13.3.1797.

Kilder:

Janderup Kirkebog. "Janderup & Billum Sogne" bind-3 side 128-129. Nørholm Godsarkiv (kopi i Lokalhistorisk Værksted).

Jordefærd (note-1)

(20) Søren Christensen Brun

er født på Sønderhebogaard og døbt i Janderup Kirke den 9.6.1748 og døde som aftægtsmand i Hyllerslev den 27.10.1815. - Han giftede sig til gården matr.nr. 9 i Hyllerslev, som han 1808 solgte til sønnen Carsten Sørensen for 1600 rigsdaler sølv.

Gift i Janderup Kirke den 3.4.1774 med pigen:

(21) Maren Andersdatter Hebo

der var født på gården i Hyllerslev og døbt i Janderup Kirke den 2.12.1742: Hun døde i sit fødehjem som aftægtsenke den 27.12.1816 og begravedes på Janderup Kirkegaard den 5.1.1817. - Hun var gift 1. gang 1759 med Jes Jessen Rabæk fra Oddum sogn i Nørre Horne Herred, hvor han var født ca. 1732 ud af en betydelig slægt. Han døde som selvejergårdmand i Hyllerslev i 1773.

Kilder:

Janderup Kirkebøger. Diverse skøder og øvrige dokumenter (kopier i Lokalhistorisk Værksted). "Janderup & Billum Sogne" bind-3 side 124-125.

(22) Mogens Nielsen

er født i Westerbæk og døbt i Øse Kirke 14.3.1725. Død i fødegården og begravet på Øse Kirkegaard Dom. Sexagesima 1795. - I en årrække var Mogens Nielsen parthaver af Øse Kirketiende. I Hartkornsextrakten 1778 ses han at være

fæster af sin fødegård, en halvgård i Westerbæk med et hartkorn på 3-4-3-1 gården ejedes da af Lunderup. 1788 var gården sat til 3-4-1-1 og hørte da under Nørholm, hvortil Mogens Nielsen for rettede hoveri og betalte landgilde.

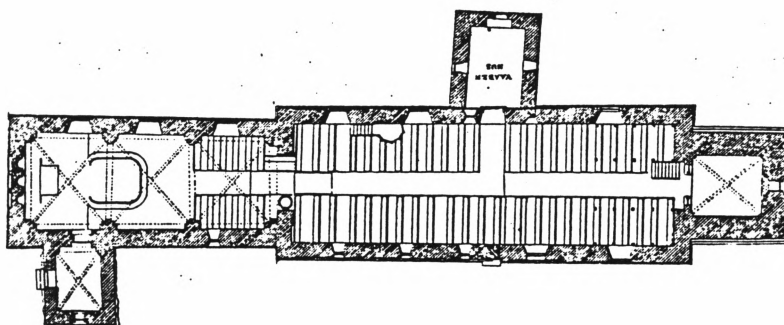
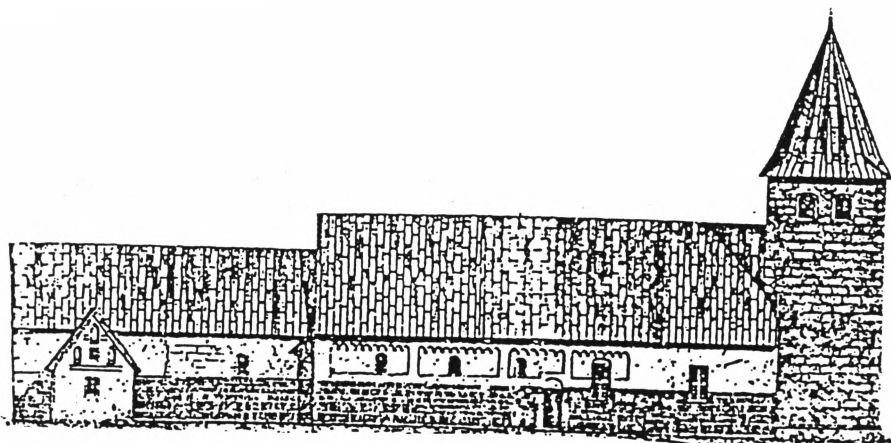
Gift før 1753 med:

(23) Else Lauritzdatter

der er født cirka 1733, død i Westerbæk og begravet på Øse Kirkegaard den 5.10.1809, 76 år gammel.

Kilder:

Øse Kirkebøger. Nørholm - Lunderup Godsarkiver. Mikrofilm S.13-079 (RTK.313.25) GRN-I-774. "Øse Sogns Historie" af J.R.Lorensen 1932. (Kopier i Lokalhistorisk Værksted).

Aal Kirke tegnet 1886 (note-3)

(24) Søren Madsen

er født i Kjærgaard, døbt i Aal kirke 26.5.1715 og døde i Kjærgaard 85 år, mindre 5 måneder og 3 uger. Begravet på Aal Kirkegaard 3. søndag i Advent 1799. - Han var fæster af en halvgård i Kjærgaard, hvis 1688 hartkorn var 1-4-1-1½. Gården ejedes 1788 af Hennegaard, tidligere havde den hørt under Grubbesholm.

Gift i Aal Kirke den 25.1.1747 med pigen:

(25) Maren Johansdatter

der er født i Børsmose, døbt i Aal Kirke den 23.2.1718. Hun døde i Kjærgaard og begravedes på Aal Kirkegaard den 17.8.1794.

Kilder:

"Aal Kirkebog 1691-1726" udgivet Aal 1991. Og Aal Kirkebøger. Hartkornsspecificationen 1788. Grubbesholm Godsarkiv, diverse sager (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(26) Mads Thuesen Pedersen

er født i Vester Vrøgum og døbt i Aal Kirke den 16.3.1732. Han døde i Børsmose og begravedes på Aal Kirkegaard den 22.3.1818 (hans alder opgives til 90 år, men det er galt udregnet). - Han var først fra 1758 fæster i Vester Vrøgum, men omkring 1765 fæster han en gård i Børsmose, hvor han samtidig "holder skole", iøvrigt Børsmoses første skoleholder. Gårdens 1688 hartkorn var 3-3-1-2, hvilket ses af specificationen 1778, hvor gården ejedes af Hennegaard. Hans efternavn har gennem årene voldt os mange problemer, idet han både ses som "Mads Pedersen" og som "Mads Thuesen" eller som herover. Ved "Folketællingen 1787 i Børsmose" angives han at være 56 år og hun 63 år, begge i første ægteskab!

Gift med:

(27) Anna Iversdatter

Hun er født ca. 1717-21 (dåben findes ikke, da KB er meget mangelfuld i perioder). Døde i Børsmose og begravedes på Aal Kirkegaard den 1.1.1800 da 79 år gammel. Iøvrigt er hun et eksempel på, at det også dengang lod sig gøre for kvinder i en fremskreden alder af 48 år, at blive moder!

Kilder:

"Aal Kirkebog 1691-1726" udgivet Aal 1991. Aal Kirkebøger. "Vardesyssel Aarvog 1984", artiklen om: Aal Skolevæsen. Folketællingerne 1787 og 1801 for Børsmose i Aal sogn. Hartkornsspecificationen 1778. "Hesselmed Gods Skifteprotokol 1725-1758" pag.123b-125a (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(28) Christen Nielsen

er født i gården matr.nr.2a i Børsmose Bye, døbt i Aal Kirke den 2.2.1748 og døde i Børsmose 7.11.1836. - Han var fæster af sit fødehjem i Børsmose, hvis hartkorn 1778 var 3-1-1-1 og da ejedes af Hennegaard. Ved Bygningsskatten 1802 var han selvejer sammesteds.

Gift i Aal Kirke den 13.12.1776 med pigen:

(29) Mette Sørensdatter

kaldet "den Ældre". Hun var født i gården matr.nr.3a i Kjærgaard og døbt i Aal kirke den 12.3.1747, død i Børsmose 8.9.1847, da 100½ år gammel.

Kilder:

Aal Kirkebøger, Hartkornsextrakten 1778 og Bygningsskatten 1802 for Børsmose By (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(30) Hans Christensen

er født i Kjærgaard og døbt i Aal Kirke den 28.7.1737 og døde i Kjærgaard 26.11.1814. Han var først fæster af en halvgård i Kjærgaard, hvis 1688 hartkorn var 1-0-0-1 og som 1778 og 1788 hørte under Hennegaard. Ved Bygningsskatten 1802 var han blevet selvejer af samme gård. I 1837 fik gården matr.nr. 1a i Kjærgaard.

Gift i Aal Kirke den 12.6.1767 med pigen:

(31) Mette Hansdatter

Hun er født i Grærup, døbt i Aal Kirke 21.12. 1738. Død i Kjærgaard som aftægtsenke 21.1.1829 og begravedes i Aal.

Kilder:

Se under ane (29) herover!

2 x tipoldeforældre(32) Mads Jepsen

er født i Janderup og døbt i kirken der den 3.3.1689. Død sammested 1744. Skiftet ses i Hesselmed Skifteprotokol 9.3.1744 pag. 204b-208b. Han var fæster af en halvgård i Janderup By.

Gift i Outrup Kirke med:

(33) Maren Jensdatter(?)

Hun var født ca. 1690 og døde i Janderup, hvor hun begravedes 1762, 72 år gammel. Hun er muligvis søster til ane-35 herunder.

Kilder:

"Vardesyssel Aarvog 1986" side 42. "Janderup og Billum Sogne" bind-II s.285.

"Janderup-Billum Kirkebog 1. 1637-1767 Fødte & Døbte" udgivet Aal 1992 (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

Forordning om hoveriet på jordegodserne 1791.

(34) Bennet Iversen

var fæster af faderens gård i Janderup fra omkring 1706 og til nogle år før sin død. Han begravdes på Janderup Kirkegaard den 19.3.1741 uden aldersangivelse.

Gift med:

(35) Karen Jensdatter

Hun er vist(?) fra Wittarp, Outrup Sogn. Hendes død er ikke fundet. Hun er muligvis søster til ane-33 herover.

Kilde:

Janderup Kirkebøger (kopi i Lokalhistorisk Værksted). "Janderup & Billum Sogne" bind-2 side 292.

(36) Jens Christensen Post

er født ca. 1718 og døde i Hyllerslev 1790, hvor hans alder fejlagtigt angives til 66 år. Han begravdes på Janderup Kirkegaard den 24.5. - Han var fæster af en halvgård i Hyllerslev, hvis hartkorn var på 2-3-2-2½ og som hørte under Nørholm Gods.

Gift i Janderup Kirke den 26.10.1747 med pigen:

(37) Maren Hansdatter

Hun er født i Hyllerslev, døbt i Janderup Kirke den 23.5.1717 og døde i Hyllerslev som aftægtsenke hos sønnen og begravdes på Janderup Kirkegaard den 2.10.1796.

Kilder:

"Janderup-Billum Kirkebog 1. 1637-1767 Fødte & Døbte" udgivet Aal 1992. "Janderup og Billum Sogne" bind-3 side 105 og 128-129. Nørholm Gods Skifteprotokol: G.463-78, pag.58b-61a (GRN-II-203-04). Kopier i Lokalhistorisk Værksted.

(38) Niels Sørensen

er født i Kjelst ca. 1720. Død i Billum By, og på Billum Kirkegaard 1770: "Dom. 4ta Post. Epiphani begravdes Niels Sørensen den Ældre som i nogle Aar havde havt en tærende Syge, 50 Aar". Skiftet ses herefter. - Han fik 1747 udstedt et fæstebrev på 1/3 gård i Billum By, som hørte under Hesselmed Gods, gårdens hartkorn var på 4-0-2-1, og ligger i dag på Kirkebyvej 28 i Billum.

Gift i Billum Kirke den 29.1.1749 med pigen:

(39) Karen Christensdatter

der er født i Tarp, Billum sogn ved juletid 1716 (kirkebogen er defekt), og døde som aftægtsenke hos svigersønnen Hans Madsen i Billum By 82 år gammel, begravet på Billum kirkegaard den 10.2.1799.

Fæstebrev for Niels Sørensen

Underskrevne haver stæd og fæst, så og hermed stæder og fæster til Niels Sørensen af Kjelst, den 2/3 del gård udi Billum by, som Hans Terkildsen til dags haver haft i fæste og brug, og nu, formedelst høj alderdom for ham haver opladt og afstanden, stående for hartkorn 4 tønder 2 fjerdingkar 1 album, hvilke fornævnte 2/3 part gård bemeldte Niels Sørensen udi sin livstid må have, nyde, bruge og beholde med alt hvis der nu tilligger og af alders tid med rette tillagt haver, intet undtagen i nogen måder, på de vilkår, at han deraf årlig og udi rette tider yder og udreder alle kongl. skatter, som nu er, og efterdags påbudne vorder. Item betaler årlig landgilde inden hvert års Martini dag, rede penge 3 rigsdaler 2 mark danske, og tvende tønder rug; eller for alt, rede penge seks rigsdaler. Forretter årlig her til gården en halvgårds hoveri. Holder stedets bygning og besætning i god magt og forsvarlig stand, jorden dyrker og driver, som det sig bør, og intet deraf til upligt bruge eller bruge lade. Giver den gamle Hans Terchildsen og hustrue deres ophold, som dem er accorderet, og udbetaler deres datter hendes tilfaldne mødrene arv, alt sammen ifølge den mellem dem oprettede forening og mellemhandling under dato 17. oktober 1747, hvorefter de på alle sider dem retter. I øvrigt haver han sig efter kongelig majestæts lov og forordninger at forholde, og være sin husbond og visse bud hørig og lydlig, alt under dette fæstebrevs fortabelse, som under min hånd og signet bekræftes.

Hesselmed den 25. oktober 1747.

S. Christensen.

Ligelydende original fæstebrev haver jeg til mig annammet, hvis indhold jeg udi alle måder herved reverserer mig at holde og efterleve, det jeg med min hånds underskrift bekræfter.

Bemærker N.S.S.

Niels

Sørensen

Skiftebrev efter afgangne Niels Sørensen.

Anno 1770 d.8. marts indfandt sig i dødsboet til afgn. fæster Niels Sørensen i Billum Sogn og by hans gård, på husbonden og skifteforvalteren velfornemme frue assessorinde Rygaard til Hesselmed hendes vegne efter ordre Byrge Quist for bemeldte Hesselmed, for, efter bemeldte Niels Sørensen, der for kort tid siden af en langvarig svaghed ved døden er afgået, en ordentlig registrering, vurdering og skifteforretning at fremme imellem hans efterladte enke Karen Christensdatter og hendes i ægteskab sammenavlede og levende 2de pibegbørn, navnlig Anne

Nielsdatter 20 år, og Karen Nielsdatter 15 år, på hvilkes vegne var beskikket og her tilstede velagte Tue Christensen af Tarp som formynder og værge, anmeldte 2de pigebørn deres ret og tarv at observere, ligesom og enken selv med hendes tiltagne lavværge velagte Poul Lauritsen af Tarp her til stede og overværende, alt i overværelse af de tiltagne testes- og vurderingsmænd velagte Thue Pedersen og Anders Christensen af Billum By. Men førend videre blev foretaget, fremstod enken og hendes lavværge, tillige med børnenes formynder, og angav, at have imellem dem indgået følgende convention og forening:

Enken var betænkt på at give hver af sine 2de døtre i fædrene arv efter deres salig fader eet hundrede slette daler, samt en forsvarlig seng og deres trolovelse sømmelig at gøre, om de nogen tid skulle komme i ægteskab. Hvilke penge i gården skulle blive indestående, imod vedbørlig sikkerhed derfor at forsyne skifteforvalteren, indtil de ifølge loven samme kan modtage, alt med den forbeholdenhed, at hun derimod blev overladt hendes og salig mands stervboes tilhørende inden og uden døre, rede penge og tilstående gæld med videre, uden anden skifte og deling med sine børn at inklade, dog således, at enken igen selv svarer og indstår for alt hvad besværing og udgift, der på stervboet kan hæfte eller påkomme, ligesom og for stedets bygning, besætning og dets drift og vedligeholdelse.

2). Såfremt hendes ældste datter Anne Nielsdatter ville bekvemme sig til at antage gården og dens besætning, og kunne med en skikkelig karl blive forsynet, såfremt dermed husbonden, om gårdens antagelse, og dens indfæstning blive accorderet, vil enken overlade til bemeldte sin ældste datter, gården med al sin tilhørende bohav og besætning inden og uden døre, aldeles intet undtagen, uden hvad herefter bliver reserveret, samt stervboets tilhørende rede penge og tilstående gæld, såsom ved løjtnant Sirach i Aal 3 rd. 2mk., ved Thue Christensen i Tarp 8 rd., ved Niels Christensen i Nørhebo 4 rd., ved Søren Hansen i Kjelst 4 rd. ialt 19 rd. 2 mk., med samme ret, som hendes salig mand og hende dertil har haft; alt at overlade og til bemeldte sin datter at afstå når forlanges, og vil og kan, se sig tjenlig samme at antage. Imod og med den vilkår, at hun for gårdens bygning og besætning bliver ansvarlig. Til sin yngste søster at svare, på lige vilkår, som enken selv har accorderet, eet hundrede slette daler, en forsvarlig seng, og hendes trolovelse om skulle behøves, sømmelig at gøre, samt hende ophold, føde og fornøden klæde at give til hendes 18de år, imod at hun bliver hende og gården, til hvad tjeneste, som hun kan udrette og overkomme.

Item enken selv med fornøden og tilbørlig ophold og husværelse til hendes død, at give, og om hun, enken, som Gud forbyde, skulle blive syg og sengeliggende, da for hende at have al mulig omsorg og tilsyn, og efter hendes død, en sømmelig og honnet jordefærd at gøre, imod at bemeldte datter ene beholder alt hvad hendes moder efterlader, uden videre deling med hendes søster at holde.

Item lader bemeldte datter og hendes tilkommende mand, anmeldte deres moder, så længe hun kan være på færde, være med dem i et og alt i råd og dåd, og skulle hun ikke se sig tjent i huset ved datteren på mad og mål at tage hendes ophold,

skal den her i gården bygge aftægtshus, til livstid være hende overladt, ligesom og samme vedbørlig hende holdes vedlige, samt i aftægt årlig at gives to td. rug, een halv td. byg, en tønne malt og fiire rd. penge, siger 2 td. rug, 1 td. malt, 4 skp. byg og 4 rd., halvdelen til hvert års Martiny og halvdelen til Sct. Peders dag, offer og ekstraskatter med andre påbudne personel skatter, for hende at betale. Den bedste ko, som hun den tid af gården vil udtage, hende med foder og græs samt husrum, lige ved gårdens (?) at forsyne. Item på lige måde 2de får, hvis yngel med anden interesse deraf kan blive, hende at tilkomme, item med fornøden ildebrand at forskaffe, ligesom og hende overlades hendes kiste, liv- og gangklæder, en forsvarlig seng, og hvad videre af boets redskab kan fornødiges, samt enten den i dagligstuen værende jernkakkelovn, eller en anden i dens sted, og ellers hende, som forermeldt med fornøden tilsyn at omgås, når hun bliver syg og sengeliggende, og når hun ved døden afgår, skal hendes efterladte tilhørende/: kakkelovn, koen, fårene og det udtagne boskab undtagen:/ der igen skal tilhøre gården, det øvrige bliver til lige deling imellem forbemeldte hendes 2de børn, når begravelsesbekostning først derfra er udtaget. Alt der foruden bliver bemeldte ældste datter ansvarlig, for at svare alt det stervboet påhæftede gæld, såsom til Christen Smed ved Billumvad 3 rd. 1 mk., til Hans Madsen Tarp 4 rd. 4 mk. ialt 7 rd. 5 mk., item dette års resterende landgilde samt kongelig skatter, og dette skiftes bekostning, vurderingsmændenes gebyr, med hvad andet videre der endnu kan være i hukommelse at kan påkomme; og iøvrigt alt at modtage gården og dens tilhørende med samme vilkår og condition, som enken selv i den første post derom har sig forbundet.

3). Derforuden, når så sker, den ældste datter modtager gården, overlader hun, foruden den anførte arvepart til hendes yngste søster deres salig faders kiste, ligesom og, om bemeldte yngste datter skulle tilslås sygdom og svaghed, som Gud forbyde, og hun derover ikke sit brød på fremmede steder kan erhverve, og moderen selv ikke var muligt hende at modtage, skal den ældste datter, eller de i gården værende beboere, være forbundne hende til sig at tage, og med al vedbørlig ophold forsyne, alt for billig og mådelig betaling, så længe hendes arvemidler kan tilstrække, siden for intet. Hvilke forskrevne poster af ermeldte arvinger i al kærlighed og mindelighed er indgået og accorderet, som de ydmygt beder af husbonden approberes.

At således i dag er passeret og tilgået bekræftes med hænder underskrift. Datum stervboet i Billum ut supra.

Som herved overværende,

J.C.Hammer. B.Quist.

Som formynder for den ældste datter

Niels Christensen Nørheboe. Formynder for den yngste
datter Thue Christensen.

Karen Christensdatter

Som lavværg

Poul Lauritsen.

Som vurderings og vitterlighedsmænd underskriver
Anders Christensen. Thue Pedersen.

Den første post i dette skifte forening approberes, ligesom og de 2de øvrige poster, når den ældste datter Anne Nielsdatter på vedbørlig måde, tager gården, enten under sin egen eller en mands navn, i fæste.

Hesselmed ut supra. Dorthe Margrethe, sal. Rygaards.

Kilder:

Janderup-Billum Kirkebøger, "Janderup og Billum Sogne" bind-2 side 115 og 218. Hessemed Gods Fæsteprotokol 1725-1808 pag. 29b-30a(G.459-11). Hesselmed Gods Skifteprotokol 1758-1808 pag.185-189(G.459-27), kopier i Lokalthistorisk Værksted.

Hjemmeslagting på gården (note-1).

(40) Christen Sørensen Brun

er født i Hyllerslev og døbt i Janderup 25.3.1712 og døde i Sønder Hebo, han begravdes i Janderup den 21.4.1775. - Han var fæster af "Sønderhebogaard" i Janderup sogn. Gården ligger nu på Store Hebovej 9 i Janderup.

Gift med:

(41) Abigael Cathrine Blæhr

Hun er født i Skanderup Præstegaard i Anst Herred ca. 1726 og døde i Hyllerslev i marts 1775.

Kilder:

"Slægten fra Baunhøj i Alslev Sogn" af Nordisk Slægtsforskning, Bredegaard, Skals 1971 (GRN-1/585 s.18). "Janderup & Billum Sogne" bind-3 side 213 og 94. "En almindelig dansk Præstehistorie" af S.V. Wiberg, Odense 1871; bd.3 side 65 nr.8. Janderup kirkebøger, samt "Janderup-Billum Kirkebog 1. 1637-1767 Fødte & Døbte" udgivet Aal 1992 (kopier i Lakalhistorisk Værksted).

(42) Anders Nielsen Hebo

er født ca. 1703 og døde i Hyllerslev, begravet på Janderup Kirkegaard den 16.1.1760. - Han var gårdmand i gården matr.nr.9 i Hyllerslev fra 1737 til 1759, hvor en datter og svigersøn overtog gården.

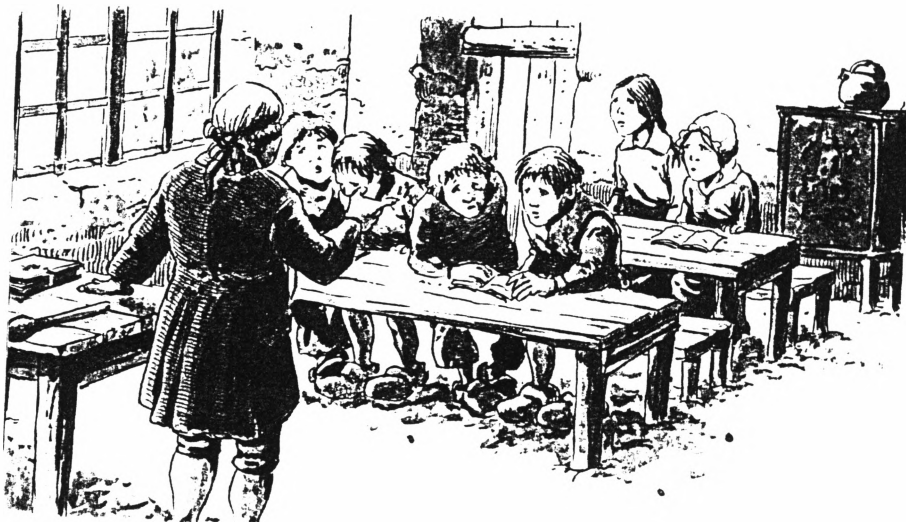
Gift i Janderup Kirke den 21.1.1738 med pigen:

(43) Kirsten Andersdatter Friis

Hun er født i Hyllerslev, døbt i Janderup Kirke 8.6.1704, død i Hyllerslev og begravet på Janderup Kirkegaard den 10.1.1767.

Kilder:

"Janderup-Billum Kirkebog 1. 1637-1767 Fødte & Døbte" udgivet Aal 1992. Janderup kirkebøger. "Janderup og Billum Sogne" bind-3 s.124 og 212.

I skolestuen hos degnen (note-1).

(44) Niels Mogensen

er født 1700 og døde i Westerbæk 74 år gammel. Begravet på Øse kirkegaard "Dom. XIVma Trinitatis 1774". - Han var fæster af gård nr.3 i Westerbæk, som ejedes af Nørholm Gods, i hvis jordebøger han jævnligt optræder. Gårdens hartkorn var på 2-4-0-2½ i 1747, to år efter taxeres gården igen, da er dens hartkorn ændret til 2-7-1-1½ og svarer da i årlig landgilde 1 tønne rug, 4 skæpper byg, 1 daler og 2 mark, som han ej kan svare uden restance. Gårdens tilstand er mådelig og sættes til taxation 38. Ved flere lejligheder ses han som vurderingsmand i skiftesager på Nørholm, uden at jeg dog har fundet noget egentligt dokument om ham selv.

Gift i Øse Kirke den 6.9.1722 med:

(45) Mette Nielsdatter

der er født ca. 1691 og døde i Westerbæk, begravet på Øse Kirkegaard Dom. 5ta Post. Trinitatis 1767.

Kilder:

Øse Kirkebøger. Nørholm Godsarkiv. Mikrofilm M.53-949. "Øse Sogns Historie" af J.R.Lorentsen, 1932 (GRN-I-598). "Danmarks Kirker - Ribe Amt" hæfte-18 side 1601-1630, udgivet af Nationalmuseet 1988 (kopier i Lokalhistorisk Værksted). Øse Lokalhistoriske Arkiv.

(46)

(47)

(48) Mads Pedersen Kjærgaard

Er født omkring 1670 og døde uden aldersangivelse i Kjærgaard, begravet på Aal Kirkegaard den 2.12.1742. - Han ses jævnligt som fadder i Aal Kirkebog, således i 1691 hvor han tjener hos gårdmand Hans Nielsen i Kjærgaard. Den 14.6.1692 udlægges han til barnefader, efter åbenbar skrifte for menigheden i Aal Kirke, hvor han havde overtrådt det 6te bud med Kiersten Bertelsdatter i Kjærgaard. I Riiberhuus Amts Jordebogsregnskaber 1.5.1702 ses han at have overtaget fæstet af Hans Frandsens halvgård i Kjærgaard og betalt fæstepenge med 6 rigsdaler. Samme Hans Frandsen overtog gården af faderen Frands Sørensen omkring 1693, hvor dens hartkorn var på 1-6-3-1 og da var ejet af Kgl.Mayestæt. - Senere omkring 1725 er gårdens hartkorn reduceret til 1-4-1-1½ på grund af tiltagende sandskade, som også har påvirket, at han har restance i Kgl. skatter og skylder 4 rigsdaler i landgilde til gårdens ejer, Grubbesholm Gods, hvortil gården også hører i 1731, hvor Mads Pedersen fornyr sit fæstebrev og revers, for hvilke han betaler 3 mark danske. - Han var vist gift 1.gang med Maren Christensdatter, og derefter

gift 2. gang med:

(49) Mette Pedersdatter Friis

Hun er født i Børsmose By 16.. og døde i Kjærgaard uden aldersangivelse, begravet på Aal Kirkegaard den 5.3.1730.

Kilder:

Grubbeshol Godsarkiv, Adkomster-3 1731-1746 (G. 455-2). Riiberhuus Amts Jordebogsregnskaber (M-film M.37-558). "Aal Kirkebog 1691-1726" 1.del, udgivet Aal 1991, se nr.65,70,676. "Vardesyssel Aarbog" 1989 side 6-112, og samme 1990 side 117 samt note-8. Mandtal over dend Allernaadigste paabudne Kopskat til ultimum Decembris Ao.1699 og 15.Febr. 1700. Nørre Horne Herreds tingbog 24.10.1707 og 18.3.1715 (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

Middagsmad på gården (note-1)

(50) Johan Sørensen

Han er født i Skjødstrup i Aal sogn 16.., hvor han ses som fadder ved et barn dåb i 1691. Han døde i "Børstmoes" 1719, hvor han i en årrække havde været fæster af en halvgård, hvis hartkorn var 1-6-3-0, som han overtog efter svigerfaderen Christen Christensen der. - Gift 1. gang før 1697 med Gørith Christensdatter, og 2. gang i Ho Kirke 1698 med Karen Madsdatter af Nørreballe, som døde i Børsmose 1710. - 3. gang

gift i Ho Kirke 15.2.1711 med pigen:

(51) Anne Jensdatter

der er født i Sønderballe, Ho sogn. Død i Børsmose. Hun var gift 2.gang i Aal kirke 27.10 1720 med Hans Christensen.

Kilder:

Aal og Ho kirkebøger. "Aal Kirkebog 1691-1726" 1.del, udgivet Aal 1991.

(52) Peder Thuesen

er født i Vester Vrøgum 1690 og døde sammesteds, han begravdes på Aal Kirkegaard den 9.7.1769, da 80 og 10 mdr. gammel. - Han var fæster af et boel i Vester Vrøgum. - Trolovet 25.6.1722 og

gift i Aal Kirke den 15.11.1722 med pigen:

(53) Anne Madsdatter

der var født i Kjærgaard 1703 og døde i Vester Vrøgum, begravet på Aal Kirkegaard 5.7.1789, da 86 år gammel

Kilder:

"Aal Kirkebog 1691-1726" 1.del, udgivet Aal 1991. Aal kirkebøger. Se også skiftet efter hans søster Mette, hvor hele Tuesenfamilien oplulles i "Hesselmed Skifteprotokol 1725-1758 pag.83b-85b (kopi i Lokalhistorisk Værksted).

Efterårsplømning med hjulplov (note-1)

(54) Iver Jensen

er født i "Borup", Oxby sogn 16... Døde i Wester Wrøgum og blev begravet på Aal Kirkegaard "Dom. Ivasimodogeniti 1738", uden aldersangivelse. Han var sidst fæster af en kvartgård i Wester Wrøgum, hvis hartkorn var på 1-4-2-1 og ejedes af Hesselmed. Den 10.5.1738 holdtes der skifte efter "salige Ifwer Jensen af Wester Wrøgum", se nedenfor.

Gift før 1711 med:

(55) Maren Christensdatter

Hun er født i Wester Wrøgum i Aal sogn 1676 og døde i "Mosevraa" i Oxby sogn (Maren Ivers) 93 år gammel. Begravet på Aal Kirkegaard Domin. Jubilat. 1769 (pag.49 nederst). Med hensyn til deres vielsesår, se da indførsel nr.137 i Aal Kirkebog 1691-1726, hvor de nævnes som ægtepar!

Af skiftet 1738 ses det, at hun overlever manden, med hvem hun har børnene: Jens Ifursen 20 aar, Anne Ifuersdatter 23 aar og Mette Ifuersdatter 22 aar gammel. Som laugværge for sønnen blev hans farbror Niels Jensen af Wester Wrøgum udpeget. For den ældste datter Mette Ifuersdatter indsattes farbroderen Thomas Jensen i Borup, og værge for den yngste pige Anna Ifuersdatter Tulle Jensen i Borup. Enkens laugværge var Thomas Christensen i Siøhuuse. Af skiftet ses det, at gården bestod af 7 fag stuehus med lade, 4 fag fæhus og 4 fag som var brøstfældig og behøvede reparation. Udover almindeligt indbo i stuehuset forefandtes der 1 sort hest vrinsk i fjerde aar sat til 6 rdl. 1 sort blæset hoppe med føl i syvende aar sat til 6 rdl. og 4 mark., 1 graa koe faaed tre kalve sat til 5 rdl., 2 sorthjelmede kvier i andet aar sat til 3 rdl., 1 sort hjelmet kviekalv sat til 4 mark, 1 faar og 4 lam sat til 3 rdl. og 3 mark og 1 ronvæder sat til 2 mark. Enken oplyste også, at hun skyldte Thomas Christensen i Siøhuuse 1 rdl. og 4 mark, samt sine to døtre og sognepresten Hr. Nels Eilskou, hver 1½ rdl. Til Niels Madsen i Børsmose skyldte hun 3 mark for et havfiskegarn. Da der ikke var overskud i boet, udbad enken Maren Christendatter sig den fornødne Caution, så hun kunne reparere bolet og drive det videre med sine børn.

Hun afstår dog fæstet af kvartgården i Wester Wrøgum den 28.4.1753 til Thomas Christensen af Søehuuse.

Kilder:

"Hesselmed Gods Skifteprotokol 1725-1758" pag. 123b-125a. "Aal Kirkebog 1691-1726" 1.del, udgivet Aal 1991. Ho-Oxby Kirkebog, viede 1718 pag.113 øverst, ses hans søsters vielse, hun ses som sådan nævnt i Aal Kirkebog ved indførsel nr.444. "Hesselmed Gods Fæsteprotokol 1725-1808" pag.40a-40b.

(56) Niels Madsen

er født i Børsmose ca. 1704 (defekt kirkebog), død sammesteds og begravet på Aal Kirkegaard den 16.11.1777, 73 år gammel. - Han var fæster af en ½ gård i Børsmose, hvis hartkorn var 3-1-1-1 og hørte under Hennegaard Gods.

Gift i Aal Kirke den 23.1.1732 med pigen:

(57) Birgitte Madsdatter

er født i Kjærgaard ca. 1707 (defekt kirkebog), død i Børsmose og begravet på Aal Kirkegaard 4.11.1792, 85 år mindre 4 måneder.

Kilder:

Aal Kirkebøger. Hennegaard Gods Jordebøger. (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

Karle og piger på høstarbejde (note-1).

(58) Søren Madsen

Han er født i Kjærgaard, døbt i Aal Kirke den 26.5.1715 og døde i Kjærgaard 85 år gammel, mindre 5 måneder og 3 uger. Begravet på Aal Kirkegaard 3.søndag i Advent 1799. - Han var fæster af en halvgård i Kjærgaard, hvis hartkorn var 1-4-1-1½ og først ejedes af Grubbesholm, og senere af Hennegaard.

Gift i Aal Kirke den 25.1.1747 med pigen:

(59) Maren Johansdatter

Hun er født i Børsmose og søster til (ane-25). Døbt i Aal Kirke den 23.2.1718 og døde i Kjærgaard, begravet på Aal Kirkegaard 17.8.1794.

Kilder:

"Aal Kirkebog 1691-1726" 1.del, udgivet Aal 1991. Jordebøger over Grubbesholm og Hennegaard godser. Aal Kirkebøger (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(60) Christen Madsen

er født i Kjærgaard og døbt i Aal Kirke den 7.5.1711. Han døde sammesteds og begravedes på Aal Kirkegaard den 8.8.1762, 51 år gammel. - Han var fæster af et boelssted i Kjærgaard, som i 1731 hørte under Grubbesholm. Han betalte samme år 1 mark og 8 skilling til ejeren for "Fæstebrev, Revers og Kvitteringsbog".

Trolovet i Aal Kirke den 16.3.1730 med pigen:

(61) Dorothe Hansdatter

der er født i Kjærgaard i Aal sogn 1705 og døde der. Hun begravedes på Aal Kirkegaard den 12.7.1767, da 62 år gammel.

Kilder:

"Aal Kirkebog 1691-1726" 1.del, udgivet Aal 1991.

Aal Kirkebøger (kopi i Lokalhistorisk Værksted, Aal). Grubbesholm Godsarkiv, diverse sager. "Vardesyssel Aarbog 1989" side 16 m.fl.s. (kopi i Lokalhistorisk Værksted).

(62) Hans Madsen

er født i Kjærgaard i Aal sogn 1702. Døde i Grærup og begravedes på Aal Kirkegaard den 3.11.1782, 80 år gammel. - Han var fæster af et boelssted i Grærup, hvis 1688 hartkorn var 1-6-2-0 og i 1778 hørte under Hennegaard.

Gift i Ho Kirke den 3.10.1728 med pigen:

(63) Kirsten Nielsdatter

der er født i Sønderballe i Ho sogn 1698. Død i Grærup og begravedes på Aal Kirkegaard den 15.11.1771, 73 år gammel.

Kilder:

Aal og Ho-Oxby kirkebøger. Hennegaard Gods Jordebøger. Hartkornsspecificationen 1778 for Grærup By. Vardesyssel Aarbog 1989: "En stranding 1737" side 15, 28 m.fl.s. Vardesyssel Aarbog 1990: "Bredmoseslægten nr.II.A.2". Og "Skiftet efter Mette Bertelsdatter i Ho 1753" i Vardesyssel Aarbog 1993.

Markedsdag i købstaden (note-1).

3 x Tipoldeforældre.

(64) Jep Madsen

født i Janderup By, døbt i kirken der den 29.11.1637 og død mellem 1709 og 1723 (defekt kirkebog). - Han var fæster af en halvgård i Janderup, hvis hartkorn var 4-5-1-0 og nu ligger på adressen Vester Janderupvej 29 i Janderup. Ejeren af Jep Madsens gård var Lydumgaard, og fra 1725 Hesselmed.

Gift Janderup Kirke Dom. 1.Post.Trin. 1669 med:

(65) Johanne Jensdatter

født ca. 1640, og døde i Janderup, som enkebone og blev begravet på Janderup Kirkegaard den 14. 11.1723, 83 år gammel.

Jep Madsen klager ligesom så mange andre bønder på tid over for høj ansættelse i matriklens hartkorn, og har i den anledning indsendt en del breve, som nu ligger ved kontributionsregnskaberne, der nu opbevares i Rigsarkivet i København. Herfra læser man:

Samuel Wieland byfoged i Vester Herred, Lambert Rasch skriver, Hans Hansen i Allerslev, Christen Christensen (ane-224) i Børsmose gør vitterligt Aar efter Christi fødsel 1687 lørdag næst efter Sct. Hansdag, den 25. Juni paa forne ting var skicket ærlig og forstandig mand Jep Madsen af Janderup, som lovlig

bedes og fik et fuld tingsvidne af otte Dannemænd, som er forne Hans Hansen i Allerslev, Christen Christensen i Børsmose, Christen Christensen i Wittarp, Christen Jørgensen ibid., Peder Pedersen i Raatarp, Boje Christensen, Ove Nielsen ibid. og Christen Jørgensen i Løftgaard. Disse forne otte Dannemænd alle vidnede paa tro og rette sandhed, at de hos var samme dag paa forne ting, hørte og saa det, for retten fremkom Jens Jensen i Billumgaard, Peder Hansen i Billum, Povel Christensen ibid., Iffuer Christensen (ane-68) i Janderup, Tomis Nielsen, Niels Nielsen ibid. og Las Nielsen i Hillerslev, og afvidnede med ed og opholdne fingre efter loven, at Jep Madsen i Janderup By hans agerjord til hans halve gaard, er noget ringere paa agerjord end hans gaardmænds, medens engene ligge ens, hvoraf en del gaar til græsskifte med hverandre. Og af klyne, kjær og kaalgaard, Jep Madsens det ringeste, hvilket de med syn tillige med salig Anders Nissen af Janderup, pæaa Vester Horne herredsting den 12. oktober 1680 tilforn har afvidnet. - (Sagen fortsætter, men senere læser vi):

Herhos fremlagde Jep Madsen et underskrevet og forseglet fæstebrev, og lyder som følger:

"Ieg frue Megrette Worm Sallig Christen Langes efter Leffuersche til Hisselmed kiendes och Giør hermed for alle vitterligt at ieg Her med Hauffuer sted och fest til Jep Madsøn min Halffue gaard i Janderup Sogen Hans stiffader Thomis Nielsøn Hid indtil i feste Haffde och for hannem op Latt Haffuer. Hvilche min Halffue gaard och grund med dess Rett tillegelse forne Jep Madsøn schall Nyde bruge och Beholde sin Liffs tid uden nogen Hoffning, Reise, Eechter Eller arbeit. Imeden och al den stund Hand den aarlig Lande schylde som er toe Rixdlr tou torsch och En Halff schousuin yde i Rette tide.

Och aarligh for sin frihed huer aar fire Rixdlr. och er mig sin hossbund och min fuldmechtig saavit Som forskreffuet staaer hørig och Lydig. Som det sig bør i allemaader. At det Saaledess fast och uryggelig Holdes schall. Bekreffter ieg med min egen Haand och Signet her under schreffuet. Och venlig om bedet Min Søn Erlig och Velb. Mand Christen Lange til Hisselmed till forskreffne gaard met mig til vitterlig Hed at underschriffue och forseigle Datum Hisselmed Anno 1668 den 7. februarij. Mergrette Worm Sal. Christen Langes Egenhaand, Christen Lange neppria. Och tuende Signeter Paa tröcht".

Såsom Jeg Underschrefene Jep Matzen, Boende Paa En Halffgaard Udi Janderup, En tid lang, og mine forældre tilforn, Haffuer motte fra Matriculens begyndelse, Udi alle slags Paabudene Contributioner schatte effter 10 schp. Rug, og 6 schp. biug Landgilde og I Hartkorn 2 tdr., samme af mig beboede Halffue gaard Er bleffuen paasatt, og samme Kornschyld aldrig er gaaed, giffuet, eller fordret af samme Ringe Halffue gaard, Huirchen af Ariltz tid, eller I dend tid min Sal. Hossbond Weld. fru Mergrete Worm till Jegumgaard, iche Heller nu Udgifer till min itzige Hossbonder, Weld. Christen Lange Christensen, og Weld. Christoff Phillip Kurtzer Huilche Kornschyld, som af samme halffuegaard Aldrig er Udgifuet, iche Heller i Sødshendschiffte Registreret befindis, och offuer

Contributionens Udgiffter af samme Paasatte 2 tdr. Hartkorn, Ere gaarden og Jeg belffuen gandsche forsuechet, Daa som Jeg fattige mand Udi Underdanighed formoeder ved denne nye Matriculs Indrettelse at vederfaris Rett, och iche ansettis for videre End mine Naaboer somlige brug ved mig Hafuer, Hvorudofers Jeg aparte Høyligen forAarsages mine Naaboer som Winder at Indsteffne; Derfor giffues Hermed Her Høygreffl. Naade Hr. Otto Diederich grefue af Schak Amtmand offuer Riberhuus Ambt 14 Dages varsel for tingwinde dereffter till Westerherritzing at tage bescherffuen, Datum Janderup Den 30. October Ao 1680.

I M Leest paa Vesterherritz
ting fordom løffer
dag den 13 Nouember 1680.

The image shows a handwritten document in Danish, dated 1680. In the top left corner, there is a circular coat of arms featuring a crown and a shield with a lion. To the right of the coat of arms, the text reads: "Es Stilling. Daa som Jeg Underdanighed for Matricul, Bornev. Udi Indretningen af samme Paasatte 2 tdr. Hartkorn, Ere gaarden og Jeg belffuen gandsche forsuechet, Daa som Jeg fattige mand Udi Underdanighed formoeder ved denne nye Matriculs Indrettelse at vederfaris Rett, och iche ansettis for videre End mine Naaboer somlige brug ved mig Hafuer, Hvorudofers Jeg aparte Høyligen forAarsages mine Naaboer som Winder at Indsteffne; Derfor giffues Hermed Her Høygreffl. Naade Hr. Otto Diederich grefue af Schak Amtmand offuer Riberhuus Ambt 14 Dages varsel for tingwinde dereffter till Westerherritzing at tage bescherffuen, Datum Janderup Den 30. October Ao 1680." The text is written in a cursive hand and includes a signature "Jep Madsen" at the bottom right. The document is numbered "N. 11." in the top left corner.

Kopi af brevet underskrevet af Jep Madsen 1680.

I 1706 blev Jep Madsen af højesteret idømt så stor en bøde, at det må have ruineret ham fuldstændigt. Årsagen til, at han blev dømt, var, at han dels deltog ivrigt i planlægningen af mordet på herremanden Jørgen Bramming til Lydumgaard, og dels at han, efter at mordet var begået, husede morderen i sin gård. Da hele affæren omkring mordet er spændende som en hel kriminalroman, og da en af nærværende slægts forfædre altså har været ivrigt indblandet heri, vil det nok være på sin plads at omtale nævnte mordsag lidt nærmere:

Da herremanden på Lydumgaard, Peder Klemmensen, i 1694 døde uden at efterlade sig børn, fik enken Karen Christensdatter Vodde fuld rådighed over godset i henhold til et testamente som ægtefællerne havde oprettet året før hans død. Da hun var gammel og svagelig, oprettede hun allerede i januar 1695 et nyt testamente, i hvilket hun indsatte Lavrits Nielsen Lunde fra Varde som enearving til godset, "I henseende til det Venskab og Fortrolighed, som bemelte Lavrits Nielsen Lunde min Sl. Mand i hans Levende Live bevidst haver, saavel som og mig efter hans Død, saa jeg, næst Gud, kan lide paa ham i min alderdom og Svaghed". Snart fik Karen Christensdatter Vodde imidlertid ganske andre ting i hovedet, thi et par år efter at hun havde gjort testamente til fordel for Lavrits Nielsen Lunde, giftede hun sig med Jørgen Jensen Bramming, der derefter flyttede ind på Lydumgaard. Lavrits Lunde forsøgte forgæves at forhindre dette ægteskab, og da Bramming drog ind på gården som herre, trak Lunde sig bort fra al omgang med herskabet og kom ikke oftere på Lydumgaard, så længe Bramming levede.

Karen Vodde fik ikke meget fornøjelse af sit ægteskab. Hendes svagelighed tiltog, og i al den tid, hvor hun var gift med Bramming, var hun næsten konstant sengeliggende. Kun ved hjælp af en stok kunne hun en gang imellem liste omkring i stuerne eller ude i køkkenet, men uden for en dør kom hun aldrig. Hertil kom, at Bramming behandlede hende særdeles hårdt, og ved en bestemt lejlighed klagede hun over, "At hendes Mand var Ond ved hende, og hun intet kunde faa til levnedsmiddel, som hun kunde været hjulpet med." Thi Bramming havde indført den skik, at han selv gik med nøglerne til madskabet, spisekammeret og kælderen i lommen. Som Bramming var mod sin hustru, var han også imod sine øvrige omgivelser. Han pryglede pigerne, og da overhovedet ingen kunne holde ud, at være i hans nærhed ret længe, skiftede tjenestefolkene på Lydumgaard meget hyppigt. Ikke bedre gik det naturligvis med de bønder, som tjente under Lydumgaard, hvorfor det da også, så længe Bramming var herre på godset, hørte til dagens orden, at fæstere og bønderkarle rømte for at undgå hans plagerier. Der var dog endnu for megen styrke og selvstændighed i de vestjyske bønder, til at de skulle nøjes med dette passive middel alene. De satte sig til modværge imod ham på alle måder, og hele hans ophold på Lydumgaard var i virkeligheden en uafbrudt og forbitret kamp mellem ham og hans undergivne.

Vester Horne Herreds Tingbøger fra disse år er fyldt med vidnesbyrd om Brammings uophørlige stridigheder med sine omgivelser og hans bønders modstand imod ham. Bøndernes juridiske rådgiver ved sådanne lejligheder var

iøvrigt sædvanligvis Lavrits Lunde i Varde, der ved siden af sin købmandshandel drev en slags sagførerforretning. At han beredvilligt stillede sig til bøndernes tjeneste, når det gjaldt om at bekæmpe hans uven Jørgen Bramming, er vel så naturligt.

Bramming havde ikke været ret længe på Lydumgaard, før end forsøgene på at rydde ham af vejen tog deres begyndelse. Hovedmanden i den første affære var smeden Christen Timsen i Lydum, som sammen med 4 andre mænd forsøgte at slå Bramming ihjel. Dette mislykkedes dog, og alle 5 blev de dømt til at få i jern på Bremerholm deres livstid, men det lykkedes dem at flygte. I årene omkring 1700 optoges planerne med fornyet iver af bonden Hans Jakobsen i St. Frisgaard. Han henvendte sig først til Brammings staldkarl og lovede ham 100 rdl., hvis det kunne lykkes ham at skyde Jørgen Bramming. Staldkarlen nægtede at være med til sådant, hvorfor Hans Jakobsen henvendte sig til Anders Volch, der en kort tid tjente på Lydumgaard. Også ham tilbød han 100 rdl., og Terkild Nielsen fra Ll. Frisgaard føjede hertil for sit vedkommende 20 rdl. eller den bedste ko i hans stald. Volch skød da også efter Bramming, men opnåede intet udover selv at blive dømt til hjul og stejle. Denne dom forhindrede dog ikke Anders Volch i endnu i mange år at leve et lykkeligt familieliv i Ribe.

Bonde på træhesten (note-5).

Hans Jakobsen forsøgte nu at overtale andre af egnens folk til at dræbe Bramming ved hjælp af gift, men heller ikke dette lykkedes, og han indså da, at et længere ophold der på egnen ikke ville være gavnligt for ham hvorfor man da også få år efter finder ham som soldat i Holland ved et af de regimenter, der i den spanske arvefølgekrig udlejedes mod Frankrig.

Det havde hidtil kun været bønderne fra Lydumgaards nærmeste omegn, der havde efterstræbt Bramming. Imidlertid blev det en gang imellem udtalt, at det egentlig var de "søndre" bønder, d.v.s. Lydumgaards fæstere i Janderup og Aal Sogne, der stod bag ved årådene, ligesom det væsentlig var fra dem, at de udlovede pengesummer skulde komme. Det viser sig da også, at da mordplanerne igen optages efter Hans Frisgaards forsvinden fra skuepladsen, er det de søndre bønder, der selv overtager ledelsen, og de går nu frem med en ganske anderledes omsigt og grundighed, end man før havde gjort.

Det sidste åråd, der fuldstændig havde karakteren af en gennemført sammensværgelse, fandt sted i året 1702, og som bevægelsens egentlige leder træffer vi fæstebonden Jep Hansen fra Janderup. Han synes at have været en ret anset mand. Øvrigheden nævner en gang ham og hans medsammensvorne som de bedste af Lydumgaards tjenere; husbonden overdrog ham at indkræve afgifterne hos de andre bønder og bringe dem op på gården, og da Frederik den Fjerde ved Forordningen af 1701 havde indrettet Landmilitsen, blev Jep Hansen udset til lægdsmand, en værdighed, som han dog helst ville være fri for, i hvilken anledning han måtte til Varde for at søge råd hos sin sædvanlige konsulent Lavrits Lunde.

I begyndelsen af oktober måned henvendte Jep Hansen sig til sine medtjenere i Janderup, Jep Madsen(ane-64) og Peder Simonsen, for at få dem til at skyde penge sammen til Brammings mord. Den følgende søndag var han ved Aal Kirke i samme ærinde og indviede der blandt andre Tue Pedersen (ane-104) i Vester Vrøgum og Christen Christensen i Broeng i planen. Da denne sidste spurgte ham, hvem der skulle udføre gerningen, svarede han: "Hans Olufsen skal gøre det".

Hans forslag gik ud på, at hver skulle yde tre eller fire Rdlr. til sagen; men de andre må ikke have fundet behag i denne fremgangsmåde; thi den blev atter opgivet, og hovedmændene valgte at skaffe pengene til veje på anden måde, nemlig ved at låne en samlet sum. 60 Rdlr. ville være tilstrækkeligt, og disse penge kunne fås hos en af deres mere velhavende standsfæller, Hans Nielsen i Lydum, når tre mænd ville indestå ham for beløbet. Jep Hansen, Tue Pedersen og Christen Broeng gik da i kaution for 20 Rdlr. hver, og i forening red de en dag til Lydum. Da de kom ind til Hans Nielsen, og inden de endnu havde fremført deres ærinde, sagde han straks til dem: "Ja, jeg kan nok tænke, hvad I vil", og dermed fremtog han de 60 Rdlr. og leverede dem.

De tre mænd red nu med pengene til den lille by Rærup tæt ved Lydumgaard. Her boede en mand af udenlandsk fødsel, hvis navn var Johan Heinrich Gartman, men som sædvanlig gik der på egnen under benævnelsen Trompeteren.

Formodentlig skyldtes dette tilnavn en stilling, han tidligere havde beklædt i hæren, men for øjeblikket tjente han imidlertid Jørgen Bramming som livknægt. Han var gift, og denne omstændighed var vel grunden til, at han ikke boede på gården, men førte egen husholdning i Rærup, i et hus på Lydumgaards stavn. Til ham leverede de tre mænd pengene, for at han skulle opbevare dem, indtil der blev brug for dem.

Dette foregik som sagt i begyndelsen af oktober. En fjorten dages tid senere var der marked i Kolding, og her træffer vi en hel del af vore bekendte fra Vester Horne Herred. Jørgen Bramming var der, ledsaget af sin livknægt Gartman. Trompeteren var vel forsynet med penge og kunne endogså låne sin herre 10 Rdlr. Også Brammings staldkarl Hans Olufsen var til marked, ligeledes Jep Madsen fra Janderup.

Disse to fulgtes ad hjem om aftenen, og undervejs betroede Hans Olufsen sin rejsefælle, at han havde i sinde at slå Bramming ihjel, en meddelelse, som Jep Madsen foreløbig beholdt for sig selv. Dagen efter hjemkomsten fra Kolding sendte Gartman bud til sin husbond, at han var blevet syg og ikke kunne komme op på gården, hvor han ellers plejede at komme hver dag. Skønt onde tunger sagde, at han ikke var mere syg, end at han kunne sidde og drikke øl med sine venner, holdt han sig i virkeligheden hjemme de følgende 5-6 dage, og Bramming så ham aldrig mere.

Tjenestetyendet på Lydumgaard bestod på den tid af en pige og fire karle og drenge foruden livknægten Gartman. Pigen Maren Iversdatter var den eneste af dem, der om natten lå på Borggaarden; hun sov i køkkenet, hvorfra der var indgang både til Brammings værelse og til det kammer, hvor den gamle Karen Vodde lå i sin seng. Da en pige naturligvis ikke kunne besørge hele det kvindelige arbejde, kom der daglig to husmandskoner fra nabolaget, Maren Christensdatter og Mette Hekkenfelt, og arbejdede på gården; men om aftenen gik de hjem hver til sit. De mandlige tjenestefolk sov på Ladegaarden; i laden lå to vogterdrenge, 14 og 15 år gamle; i karlekammeret lå røgteren Christen Ebbesen, og i stalden sov Hans Olufsen. Denne sidste havde kun været en måneds tid på gården, hvor han var fæstet til staldkarl for en løn af 2 Mk. hver lørdag aften. Siden hjemkomsten fra Kolding Marked havde han en pistol liggende i sin seng, og han havde advaret pigen, der redte sengen, om at tage sig i agt for den, da den var skarpladt. Pistolen lå der i flere dage, inden den blev brugt, og det blev senere påstået, at grunden til denne tøven var den, at Hans Olufsen ventede på, at Jep Hansen skulle komme til Lydumgaard og få Bramming drukket fuld.

Hvad enten det nu var efter aftale eller ikke, indtraf dette tilfælde om onsdagen d. 25. oktober 1702. Jep Hansen kom til Lydumgaard for at levere husbonden skattepengene fra hans bønder i Janderup og Aal Sogne, hvilke penge Jep Hansen førte med sig i sin "Snupdug".

På gårdem traf han en fæster, Simon Hansen fra Sønderbork, der også havde forretninger med herremanden. Det trak ud til hen på eftermiddagen, inden disse

vare tilendebragte, og begge bønderne bad da om tilladelse til nu at gå, for at de kunne nå deres hjem, inden mørket faldt på. Hertil sagde Bramming imidlertid nej, han havde brug for dem begge næste dag, og de måtte blive natten over på gården; desuden skulle de have noget at spise, inden de gik, og så ville det allerede være for sent. Med denne besked slog bønderne sig til tåls.

I mørkningen blev der anrettet et måltid for dem i fruerstuen; Bramming spiste selv med, og der blev ikke talt et ondt ord imellem dem. Efter måltidet sad de endnu nogen tid sammen, "drak et Par Kruse Øl og noget Brændevin, røg en Pibe Tobak eller flere og sad således enig og samdrægtig hos hverandre". Hans Olufsen kom et øjeblik ind i fruerstuen for at levere sin husbond nøglen til laden, men gik straks igen ud i køkkenet, hvor han og de andre tjenestefolk fik deres aftensmad. Da denne var til ende, og klokken var bleven mellem syv og otte, tændte han lygten og gik med Christen Ebbesen ned i stalden for at røgte hestene. Noget efter kom han op igen i køkkenet med lygten, slukkede den, satte den på bordet som sædvanlig og gik. Pigen og de to husmandskoner var da alene i køkkenet.

Da klokken var blevet mellem ni og ti, opdagede de to bønder, der formodentlig ikke har ført nogen særlig livlig samtale med herremanden inde i fruerstuen, at Bramming var falden i søvn, med armene støttet mod bordet. De vækkede ham og spurgte, om han ikke hellere ville gå i seng, da han ville blive kold af at sidde og sove på stolen, og endnu halvt i søvne sagde han ja dertil. Bramming var den gang ikke særlig beruset, men dog heller ikke helt ædru. Maren Christensdatter kom nu ind med et lys og gik i forvejen, og de to mænd tog Bramming ved armen og førte ham hen til hans kammerdør. Her sagde Jep Hansen godnat og gik ud i køkkenet, medens Simon og Maren fulgte Bramming ind og hjalp ham af frakke, vest og sko, hvorpå han med de øvrige klæder på lagde sig i sengen, efter at have sagt til Maren, at hun skulle lyse de to mænd op på gæstekammeret. Simon og Maren sagde derpå også godnat og tog lyset med sig ud i køkkenet; her tændte de to bønder endnu en gang deres piber og sad og røg en stund i tavshed. Så fulgte Mette Hekkenfeld dem op i gæstekammeret og forlod dem der med den besked, at de kunne lade lyset stå, da pigen senere ville hente det. Da hun atter kom ned i køkkenet, sagde hun til Maren, at hun nu var færdig til at gå hjem, og de to husmandskoner fulgtes da ad bort fra gården, omtrent kl. 10. Lidt efter gik pigen op på gæstekammeret, hvor lyset stod og brændte på bordet, og de to mænd lå i sengen; Simon Hansen lå yderst og Jep Hansen inde ved væggen, og hun lagde mærke til, at Simon var afklædt til skjorten, medens Jep lå i sine underklæder. Pigen tog lyset med sig og gik så selv til sengs nede i køkkenet; nu var der stilhed over hele gården.

Ud på natten vågnede pigen ved en larm som af et skud inde fra Brammings sovekammer; hun hørte nogen røre sig derinde, og derefter hørtes en lyd ved eller på kakkelovnen, som om en pikkede på den med en jernstang, hvilket signal Bramming plejede at bruge, når han ville kalde på nogen. Alligevel gik hun ikke

derind, men skjulte derimod af angst sit hoved under dynen. Da dette middel ikke beroligede hende, stod hun op og løb ned i laden, hvor drengene lå. -

Således fortalte hun i hvert fald senere hen; men hendes forklaringer er temmelig usammenhængende, og drengene i laden synes ikke at have mærket noget til hendes nærværelse der.

På samme tid blev røgteren Christen Ebbesen vækket af Hans Olufsen, der befalede ham at tage en hest af stalden og følge efter ham. Han skulle ud i Lydumhede og derfra til Rærup, og Christen Ebbesen, som var gammel kendt på egnen, skulle vise ham vej over Lydumaa; thi Hans Olufsen kendte ikke selv vadestederne, og der fandtes ikke andre broer i nærheden end den ved Lydumgaard. Da Christen Ebbesen så op mod Borggaarden, bemærkede han, at der var lys i fruerstuen, og spurgte da Hans Olufsen, hvem der var derinde. Hans Olufsen svarede, at det var "Maren Christensdatter fra Hekkefeld". Da Christen Ebbesen senere hen for retten meddelte denne samtale, tilføjede han, at han ikke vidste, om Hans Olufsen deri sagde sandt eller ikke. Den samme tilståelse må vi gøre; her er et mørkt punkt, som det aldrig lykkedes at få opklaret: Hvem var det, som den nat var på fruerstuen med lys?

Ude i Lydumhede boede rytterbonden Mikkel Thomsen; hos ham havde Hans Olufsen opholdt sig i nogen tid, inden han kom i tjeneste på gården, og i hans hus henstod endnu en tværsæk og nogle andre sager, som tilhørte ham. Da Mikkel Thomsen den omtalte nat mellem den 25. og 26. oktober lå i sin seng, blev han vækket, ved at nogen bankede på ruden og kaldte på ham; han stod op og åbnede døren, og Hans Olufsen trådte ind i stuen. Han kom for at hente sine ejendele, sagde han; han havde pludselig fået indkaldelsesordre som soldat og skulle marchere straks. Mikkel Thomsen så da ned på Hans Olufsens fødder og sagde: "Skal du marchere som soldat med træsko på!" hvorpå den anden udbrød: "Det er heller ikke sandt, hvad jeg siger: Nej jeg har i nat slået Bramming ihjel, og lad ham nu ligge der, den hund!"

Bonden udbrød i bestyrkede udråb ved denne efterretning, men udleverede alligevel Hans Olufsen tøjet og skænkede ham en snaps til afsked; og da morderen sagde, at der var en til udenfor, gik han med flaske og glas hen i døren, hvor han så Christen Ebbesen til hest og holdende en anden opsadlet hest ved tømme. Mikkel Thomsen skænkede også ham en snaps, og de to karle red igen af sted. Et stykke borte fra huset trak Hans Olufsen en pistol frem og viste den til sin ledsager: "Det er den, hvormed jeg har sendt Bramming til kirkegården", sagde han. Christen Ebbesen syntes, han skulle kende den, og spurgte, om det ikke var Gartmans pistol. Hans Olufsen bekræftede dette og sagde, at han havde lånt den af trompeteren; derfor skulle han nu hen for at levere ham den igen samt hente sine penge. Christen Ebbesen viste ham vej over åen, og i Rærup skiltes de ad uden for trompeterens hus.

Da Christen Ebbesen på tilbagevejen kom forbi Lydum Mølle, kunne han ikke modstå fristelsen til at bekendtgøre den vigtige nyhed. Han gik hen til sovekammervinduet og råbte derind "med stor glæde", at Bramming var slået

ihjel, hvilken meddelelse møllerkonen, som var alene hjemme, efter eget sigende besvarede med at råbe: "Ak ve og vok!" Skønt Christen Ebbesen således selv havde givet sig tilkende som medvider og desuden var bleven set af Mikkel Thomsen, var han naiv nok til senere at lade, som om han ingen ting vidste; han red hjem til gården, satte hesten i stalden og gik i seng igen, som om intet var passeret.

Pigen Maren Iversdatter spillede den samme komedie. Hun stod op til sædvanlig tid mellem kl. 6 og 7 og lavede davre til folkene, og omtrent ved solopgang gik hun ned i gården for at kalde dem ind. Her traf hun Christen Ebbesen, som med stor bestyrtelse fortalte hende, at Hans Olufsen var borte og med ham den bedste hest i stalden samt husbondens sadde og ridetøj. Medens de stod og talte om dette, kom Simon og Jep Hansen ned fra gæstekammeret, lidt efter kom de to husmandskoner og begge drengene. Pigen var imidlertid gået bag om gården for at hente nogle tørv med ind og kom nu tilbage med en ny og overraskende meddelelse til de forsamlede: Skodderne for det ene vindue i Brammings kammer var trukket op, hvad de ellers aldrig plejede at være, og ruderne var knuste.

De tilstedeværende formodede da, at der måtte være sket en ulykke, og blev enige om at gå op og sige det til Brammings hustru. Pigen gik da ind og vækkede hende, og de to bondemænd kom hen i døren og fortalte hende om Hans Olufsens flugt og de knuste ruder. Hun ville imidlertid ikke tro, at der kunne være noget på færde, og anmodede dem om at gå ind i Brammings kammer og se efter; men det ville de ikke, medmindre hun selv gik med. Hun stod da op, pigen klædte hende på, og de to mænd tog hende under armene og førte hende hen til Brammings dør.

Hun stødte døren op, og de så da Bramming ligge i sin seng, på højre side og med ansigtet ind mod væggen. "Kan I se, at han sover", sagde Karen, "der er ikke sket noget ondt." Men da hun gik nærmere hen mod sengen, så hun et par små blodpletter på lagenet, og da hun følte på hans hånd, var den kold. Bramming var død."

Som tidligere omtalt skiltes morderen Hans Olufsen fra Christen Ebbesen uden for Trompeterens hus i Rærup, og endnu samme nat kom han til Janderup, hvor han straks red ind i Jep Hansens gård. Jep Hansen var, som vi ved ikke hjemme, men Hans Olufsen vækkede pigen, fik sin hest sat i stald og kom selv til sengs inde i stuen. Han blev nu torsdagen over i Jep Hansens gård, og om aftenen red han bort fra gården og begav sig over til Christen Christensen i Broeng, hvor han fik anvist et lille værelse for sig selv. Til Christen Broeng beklagede han sig over, at Trompeteren ikke havde leveret ham så mange penge som han var blevet lovet for at begå mordet. Han havde kun fået 50 Rdlr., og der manglede altså stadig 10. Om fredagen red Christen Broeng derfor over til Trompeteren Gartman og kom tilbage med endnu 6 Rdlr., som denne havde fået skaffet til veje. Men de resterende 4 Rdlr. var blevet borte påstod Gartman, og dem kunne han ikke

skaffe. Hans Olufsen ville imidlertid have det fulde beløb med sig fra egnen, og om lørdagen sendte Broeng derfor bud til flere af Lydumgaardts bønder.

I løbet af dagen indfandt sig efterhånden en ret talrig forsamling hos Christen Broeng, hvor morderen selv var tilstede siddende med sine pistoler på armen. De sidste 4 Rdlr. blev nu skaffet til veje, og man begyndte at tale om at få Hans Olufsen bort. Jep Hansen og Peder Simonsen påtog sig opgaven, og da mørket var faldet på, steg de 2 mænd derfor til hest og red sammen med Hans Olufsen til Janderup. Her standsede de ved Jep Madsens gård og søgte at få hans søn til at følge morderen videre, men det lykkedes ikke. De måtte altså selv klare det, men først skulle de have noget at spise og have friske heste. Peder Simonsen red hjem til sig selv, og Jep Hansen tog morderen med til sin gård, hvor hustruen dækkede bord for dem, medens tjenestefolkene sørgede for Hans Olufsens hest. Kort efter indfandt Peder Simonsen sig atter, og efter at have fået en bid mad med brød de sent på natten op og red øst på. De to mænd fulgte Hans Olufsen til Nørholms Mølle; her skiltes de fra ham, da han erklærede, at nu kendte han vejen selv. Først søndag eftermiddag kom Peder Simonsen og Jep Hansen tilbage til Janderup.

"Her var det allerede blevet bemærket, at ingen af de to mænd var i kirke den dag, og da menigheden gik hjem, spurgte Jørgen Frandsen sin nabo Jep Madsen, om han vidste grunden dertil. Jep Madsen tog da den anden i frakkeærmet og vendte sig om imod ham og sagde: "I er min gode Ven, det jeg ikke andet ved, og Eders salig Fader var ligeså; derfor vil jeg nok sige Eder det. Vi var i Aftes henne at hente den stakkels Karl Hans Olufsen fra Aal Sogn og kom hjem med ham til midt lidt ud på Aftenen", og derpå fortalte han videre om, hvorledes de to mænd havde fuldt ham på vej om natten. Jørgen Frandsen hørte ikke til Lydumgaardts fæstere og var ikke indviet i planerne; han interesserede sig altså kun for sagen af almindelig nysgerrighed, og det var unægtelig noget letsindigt af Jep Madsen at fortælle ham det hele. Det viste sig da også senere, at Jørgen Frandsen skuffede hans tillid; thi da sagen kom for domstolene, var han og hans kone de første til at åbenbare, hvad de vidste om sagens rette sammenhæng."

Sagen var i første omgang overgivet til Lavrits Lunde, der stævnedes alle de personer, der havde været til stede på Lydumgaard natten mellem den 25. og 26. oktober, til at møde på herredstinget den 3. november. Lavrits Lunde synes imidlertid ikke at have været særlig ivrig efter at udføre sine pligter, for på tinget fremstod han og begærede sagen udsat i 14 dage, hvilket blev ham tilstået. I løbet af de 14 dage samlede Lavrits Lunde derpå samtlige vidner, oplæste spørgsmålene for dem og formanede dem om at passe på, hvad de svarede, for at de ikke skulle bringe sig selv eller andre i ulykke. Således instruerede mødte nu alle på Vester Horne Herredsting fredag den 17. november 1702, såvel Jep Hansen som Christen Ebbesen, Gartman, Maren Iversdatter og alle øvrige implicerede med ed og oprakte fingre vidnede, at de aldeles intet kendte til det begåede mord og til, hvem der havde udført det. Alt gik her heldigt for de sammensvorne, og Lavrits Lunde var ikke hårdere imod dem end højst

nødvendigt. Man ventede nu blot på, at 8 udvalgte sandemænd skulle afgive en dom. Så langt nåede man imidlertid ikke, for sandemændenes udnævnelse skulle bekræftes af amtmanden i Ribe, hvis fuldmægtig Engelstoft var en af Lundes fjender, hvorfor han straks kasserede de udvalgte sandemænd og indberettede sagen til Kancelliet. Der blev herefter nedsat en kommission, men forinden døde den gamle Karen Christensdatter Vodde, og på sit dødsleje afgav hun under ed det vidne, at hun var uskyldig i mandens død og intet vidste herom. Den 13. april 1703 udsendte derpå kommissionen stævninger mod over 100 personer på egnen, og den 30. april holdtes det første forhør på Varde Rådstue. Der kom imidlertid ikke her noget særligt nyt frem, og der hengik nu et par måneder, uden at der blev gjort noget ved sagen.

"Den 4. juli holdt kommissarierne deres andet møde, og nu begyndte de at få fat på hemmeligheden: Jørgen Frandsen fra Janderup blev nemlig afhørt, og han fortalte alt, hvad han efter rygter vidste om Hans Olufsens ophold i Janderup og Aal, samt den samtale, han havde haft med Jep Hansens tjenestedreng morgenen efter mordet, og Jep Madsens ord til ham ved kirken den følgende søndag. Peder Simonsen protesterede straks for sit vedkommende ved et skriftligt indlæg mod Jørgen Frandsens udsagn: Han kunne bevise ved dom og tingsvidne, at Jørgen, hans kone og deres datter var hans fjender og forfulgte og undsagde ham, hvorfor han formodede, at de ikke fik lov til at vidne imod ham, da loven udtrykkelig siger, at ingen avindsmands vidne skal agtes for gyldigt.

Den følgende dag forhørtes Jep Hansens tjenestefolk. De nægtede at vide nogetsomhelst, skønt Jørgen Frandsen påny blev fremkaldt og i deres nærværelse gentog sin forrige beretning. Peder Simonsen og Jep Madsen blev ligeledes forhørt, men tilstod intet. Derpå blev Jep Madsens hustru fremkaldt. Terkildsen spurgte hende, om hun ikke vidste, at Hans Olufsen havde været i Janderup og i deres egen gård; hun svarede, at hun intet vidste derom, da hun på den tid havde været syg og sengeliggende. Terkildsen spurgte igen, om hun med god samvittighed ville og kunne nægte, at hendes mand havde talt til hende derom; hun svarede, at hun ikke kunne sige hverken ja eller nej, men tilsidst "efter lang ophold, imod al kristelig formaning, da man dog skinbarlig og håndgribelig kunne tage og føle på, at hende andet var om hjertet, idet hun forestående spørgsmål ej rettelig ville besvare", gjorde hun dog sin benægtelsesed, at hendes mand aldrig havde sagt eller åbenbaret hende noget i denne sag. Men hendes ed var til ingen nytte; thi samme dag kom den gamle Mikkelt Thomsen fra Lydumhede i forhør, og han fortalte alt, hvad der var foregået hos ham den nat, da han fik besøg af Hans Olufsen og Christen Ebbesen. Denne blev indkaldt og vedstod, at Mikkelt Thomsens beretning var korrekt, og med dette vigtige resultat sluttede kommissionen den dag.

Da forhørene begyndte igen den 6. juli, kunne man mærke, at de sammensvornes modstand var brudt, efter at fortsat benægtelse var unyttig, og de tilstod derfor meget hurtigt det hele. Jep Madsen var den første, der kom frem; han bad kommissarierne undskylde, at han havde været noget drukken den

foregående dag og derfor ikke rigtig havde opfattet spørgsmålene, men nu skulle han svare på dem; og så fortalte han det hele, ligefra Jep Hansens første henvendelse til ham om penge til mordet og til den lørdag nat, da Hans Olufsen var blevet ledsaget til Nørholms Mølle. Sluttelig bad han kommissarierne undskylde hans hustru; hun havde virkelig været sengeliggende den gang og vidste intet. Peder Simonsen vedstod dette vidne i alle måder og supplerede det med flere enkeltheder. Jep Hansens tjenestefolk fortalte om Hans Olufsens ophold i deres gård; de tilføjede, at deres husbond ikke havde begæret andet at dem, end at de skulle gøre deres bedste, men Peder Simonsen havde aldeles forbudt dem at sige noget. Jep Hansens hustru, der ikke ville møde efter stævningen, blev afhentet og tilstod ligeledes alt. Møllerkonen fra Lydum Mølle fortalte om Christen Ebbesens ord til hende ved vinduet; allerede tidligere havde hun omtalt, at hun vidste besked om mordet, før det blev dag, og da nogle forundrede sig over, at hun kunne vide det, førend folkene på selve gården vidste det, havde hun blot diplomatisk svaret: "Kommer der ikke mange folk til Møllehus?" Nu fik øvrigheden imidlertid den rette forklaring."

Der gik nu 1½ år med undersøgelser, skænderier kommissærerne imellem, nedsættelse af en ny kommission o.s.v. Omsider kom der en kongelig befaling til at skynde sig, og i oktober 1704 indgav Lavrits Lunde en klage over, at der aldeles intet var blevet foretaget i sagen igennem længere tid, og at amtsforvalteren fortsætteligt trak sagen i langdrag for at tjene så meget på den som muligt. Den klage indbragte kommissionen et nyt pålæg om snarest muligt at føre sagen til ende, hvilket da også skete i løbet af vinteren, og i begyndelsen af 1705 faldt dommen. Jep Hansen,

Christen Broeng og Tue Pedersen blev dømt til døden sammen med den bortrendte morder Hans Olufsen. Trompeteren Gartman, Peder Simonsen og Christen Ebbesen dømtes til livsvarigt arbejde på Bremerholm, medens Jep Madsen(ane-64) i Janderup og et par bønder fra Aal Sogn, som havde givet penge til morderen, blev dømt til at betale fuld mandebod, 3 gange 18 lod sølv. Fem andre bønder, som også havde været indblandet i sagen blev frikendt

Dommen blev imidlertid straks af kommissionen indstævnet for højesteret, hvorfor de domfældte overførtes til København under bevogtning af ryttere og soldater. Året efter i april 1706 faldt omsider højesteretsafgørelse. At Hans Olufsen skulle miste livet for sin ugerning, var alle dommere enige om, men for de fleste andres vedkommende blev straffen noget formildet. Jep Hansen, blev med 7 stemmer dømt til Bremerholm på livstid, medens 6 stemmer holdt på stadfæstelse af kommissionens dødsdom. Christen Broeng og Gartman fik samme straf som Jep Hansen, medens Tue Pedersen(ane-104), Peder Simonsen og Christen Ebbesen slap med nogle års tvangsarbejde. Med hensyn til Jep Madsen(ane-64) og de øvriges stilling blev det ved kommissionens dom.

Den langvarige sag havde naturligvis kostet enorme summer, og Jørgen Brammings dødsbo blev dømt til at udrede alle udgifter. Kommissærerne forlangte således 2300 Rdlr., amtsforvalteren 300 Rdlr., skriveren 100 Rdlr. o.s.v.

Som følge deraf blev der holdt auktion på Lydumgaard over løsøre, kvæg og heste, samt et par huse i Varde og noget strøgods, som hørte under gården. Dette kunne imidlertid ikke klare det, og i 1707 blev Lydumgaard sat på auktion, hvor den solgtes til regimentskriver Anders Rask formedelst 878 Rdlr. - Om fangernes anbringelse på Bremerholm, læs under ane-104 her i bogen!

Kilder:

Christian Villads Christensens artikel om mordet på Jørgen Bramming til Lydumgaard. "Samlinger til Jydsk historie og topografi" 2. række 3. bind. - "Vardesyssel Aarbog 1987" side 6-8. - Riiberhuus Amts Kontributionsregnskab 1687, nu på filmrulle M.37-572. - "Janderup og Billum Sogne" bind-2 side 284-285. - "Vardesyssel Aarbog 1986" side 41-42. "Janderup-Billum kirkebog 1. 1637-1767 Fødte & Døbte" udgivet Aal 1992. "Slægten fra Baunhøj i Alslev sogn" af Nordisk Slægtsforskning, Bredegaard Skals 1971 (GRN-I-585 side 27-35). Se B82D-11 side 19b, den 25.juni 1687 i Landsarkivet, Viborg. Denne sag verserede flere gange ved herredstinget, og kom også for ved Riberhus amt, hvor den fandtes i amtets kontributionsregnskab blandt breve af Jep Madsen, og underskrevet af ham med I. M.(Filmrulle M-37570 i Rigsarkivet). Kopi i Lokalhistorisk Værksted.

(66) Jens

(67)

(68) Iver Christensen

Han ses ofte som stokkemand på Vester Horne herredsting, bl.a. i sagen herover. Ved Matriklen 1688 var han fæster af en gård i Janderup, som da ejedes af proprietær Stegelmann i Kiel, men kort efter købtes gården af Søvig Gods. Han døde og begravdes i Janderup den 9.2.1717 uden alders angivelse.

Gift med:

(69) Helvig Bennedsdatter

Hun kendes kun fra dokumenterne herunder.

Kilder:

Janderup Kirkebøger. "Janderup & Billum Sogne" bind-2 side 292. - Vester Horne Herreds tingbog 29.8.1685 pag.114a-116a (B.82D-10). Sagen 25.6. 1687 pag.19b (B.82D-11). Sagen 23.10.1705 pag. 329a (B.82D-13) Kopier i Lokalhistorisk Værksted / GRN-I-742).

(70) Jens Christensen

var gårdmand i Wittarp, Outrup sogn før 1688, hvor gården hvis hartkorn var på 2-6-0-0 hørte under Søvig Gods. Han nævnes sidst i 1705 og må være død kort tid efter. I 1702 nævnes hans søn Christen Jensen, der ved en "vaadelig og ulykkelig Hændelse" blev ihjelskudt af Peder Pedersen i Varde, der for sin udåd måtte bøde 40 lod sølv til den dræbtes far.

Gift med:

(71)

Kilder:

Matriklen 1688 for Wittarp Bye. "Ovtrup Sogn i Vester Horne Herred" af H.K. Kristensen, Varde 1933-35 (GRN-I-491 side 365).

(72) Christen Nielsen Post

Navnet "Post" stammer antagelig fra hans deltagelse i Den Store Nordiske Krig, hvor han har redet som kurér eller post. Han menes at være født i Nørre Nebel sogn, idet det vides at han havde en bror i Borre, Aal sogn, ved navn Niels Nielsen Nebel. - I Lunderup Gods Jordebog 1718 ses han som fæster af gård nr.9 i Hyllerslev, sammen med Anders Friis, gårdens hartkorn var på 2-7-1-2. Christen Post døde i Hyllerslev den 5.7.1733 uden aldersangivelse. - Han var 2.gang

gift med:

(73) Kirsten Andersdatter

Hun var født i Hyllerslev 1686 og døde sammesteds, begravet på Janderup kirkegaard Dca. 3tia Adventy 1750. - Hun blev gift 2.gang i Janderup Kirke den 6.1.1735 med enkemand Jep Nielsen af Klinting i Henne sogn, der døde i Hyllerslev 24.6.1748, og hvis skifte ses i min bog: "Slægtsbog for snedker i Gammeltoft, Henne Sogn Niels Christensen gift 1877 med Karen Marie Jensen" udgivet Aal 1992, side 56-68.

Kilder:

Ovennævnte slægtsbog fra Henne Sogn. "Janderup og Billum Sogne" bind-3 side 128-129. - Nørholm og Lunderups Skifteprotokol 1733 side 58b-61a (G.463-78 / GRN-2-203-04). Mikrofilm M.53-949. Aal, Henne-Lønne og Janderup-Billum Kirkebøger (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(74) Hans Jensen

er født i Outrup sogn 1694 og døde i Hyllerslev 51 år gammel, begravet på Janderup kirkegaard 17.12.1745. Han var fæster af gård nr.IV i Hyllerslev, hvis

hartkorn var på 2-2-2-0. Ved fæstets indgåelse i 1717 var han rytterbonde, men to år senere købes gården af Store Hebo i Janderup sogn.

Gift med:

(75) Zidsel

der døde i Hyllerslev Dca. 7ma Post. Trinitatis 1751 uden aldersangivelse.

Kilder:

Janderup kirkebøger. - Kop- og Ildstedsskatter for Rytterbønderne på mikrofilm M-44.511-512. "Janderup og Billum Sogne" bind-3 side 105.

(76) Søren Nielsen

er født ca. 1682 og døde 44 år gammel i Kjelst, begravet på Billum kirkegaard onsdag efter Dom. Lætare 1726. - Han var rytterbonde af gård nr. VII, nu Kjelstvej 21. Gårdens hartkorn var på 3-0-1-1, senere kommer gården under Hesselmed, hvor skiftet efter ham er bevaret.

Gift med:

(77) Anna Hansdatter

Hun er født i ovennævnte gård i Kjelst, døbt i Billum Kirke den 22.6.1679 og døde i samme gård, hun begravedes på Billum Kirkegaard den 15.3.1753 (alderen er fejlagtig opgivet til 77 år).

Kilder:

"Janderup-Billum kirkebog 1. 1637-1767 Fødte & Døbte" udgivet Aal 1992. "Janderup og Billum Sogne" bind-2 side 217-218. Janderup-Billum Kirkebøger. Skattelisterne for Rytterbønderne på mikrofilm M-44.498-44.500 og M-44.510-516. Hesselmed Gods Skifteprotokol 1725-1758 pag. 10a-13b (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(78) Christen Thuesen

er født i Tarp og døbt i Billum kirke den 11.12 1689. Han døde også i Tarp og blev begravet på Billum kirkegaard den 18. Post. Trinitatis 1765 da 74 år og 9 måneder gammel. I kirkebogen pag. 375a bemærkes det, at Christen Thuesen har levet i ægteskab med sin hustru, som overlevede ham, i 53 år. - Han var først rytterbonde og fra 1719 fæster under Hesselmed i samme gård, hvis hartkorn var på 3-7-1-2, nu Hobugtvej 9. I 1757 overtog en datter og svigersøn gården.

Gift i Billum kirke 1712 med:

(79)

Kilder:

Hesselmed Skifteprotokol 1725-1758 pag.170a. "Janderup-Billum kirkebog 1. 1637-1767 Fødte & Døbte" udgivet aal 1992. - Diverse arkivalier vedr. Ryttergodset, se herover, på mikrofilm. "Janderup og Billum Sogne" bind-2, s.165 (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

Efter kirkegang trænede landmilitzen (note-1).

(80) Søren Christensen

Det vides ikke hvor og hvornår han er født, men han døde i Hyllerslev og begravedes i Janderup den 14.1.1733. Først var han fæster af gård nr.III i Billum, og fra 1703 i gård nr.I i Hyllerslev.

Gift i Billum Kirke den 21.11.1697 med:

(81) Magdalene Carstensdatter Brun

der var født i Billum ca. 1680 og døde i Hyllerslev og begravedes i Janderup den 3.9.1732. Blandt deres børn er sønnen Carsten Sørensen født i Billum og døbt der 22.2.1699, han blev gift i Nykirke-Faaborg 1733 med Malene Pedersdatter, de har en betydelig efterslægt.

Kilder:

"Janderup & Billum Sogne" bd.2 s.110 og bd.3 s. 94-95. "Slægten fra Baunhøj i Alslev Sogn" af Nordisk Slægtsforskning, Bredegaard. Skals 1971. Janderup-Billum kirkebøger. GRN-II-86-5 s.7 og GRN-I-658-2 s.151 (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(82) Peder Ludvigsen Blæhr

er født i Bergen i Norge 9.1.1687 og døde i Nagbøl Præstegaard som sognepræst i Skanderup i Anst Herred og begravedes der 29.7.1743. "Meget flittig i sit Embede". Student Helsingør 1704. Studerede teologi ved Københavns Universitet. I 1711 blev han capellan i Nibe, og den 14. juli 1712 ordineret til præst i Øland, Hjørring Amt. Ordineret til Skanderup 27.10.1719.

Gift 16.6.1713 med:

(83) Elisabeth Pedersdatter Helberg

der er født i Qvalm i Segeberg Amt, Holsten den 4.5.1686 og døde i Skanderup den 1.3.1755

"Efter Peder Ludvigsen Blæhrs død besluttede arvingerne at holde auktion over en del af efterladenskaberne, og da dette var overstaaet, samledes man den 16. november 1744 i præstegaarden for at dele arven. Tilstede var enken med sin lavværge velærværdige og vellærte hr. Niels Tøxen, sognepræst til Verst og Bække menigheder. Endvidere var til stede den ældste søn Theodosius Blæhr, "Medtiener i Ordet til Nøromme og Bregninge menigheder" (kapellan), som desuden mødte på sin yngste søster Abel Cathrine Blæhrs vegne, den yngre søn Ludvig Blæhr og svigersønnen Hans Acton Holm, sognepræst for Skanderup menighed, som mødte på sin hustru Anne Margrete Blæhrs (den ældste datter) vegne. Boets samlede værdi i henhold til tidligere afholdt vurdering og auktionen beløb sig til 1965 rdl. 1 mark. 2 skilling, hvortil kom et beløb, som afdøde havde lånt sin broder Sr. Iver Blæhr i Skien i Norge, hvilket beløb var på 299 rdl., samt 20 års renter beløbende sig til 240 rdl. Endelig var der et tilgodehavende hos Sr. Hans Schmidt i Skien på 19 rdl. Boets visse og uvisse midler beløb sig herefter til 2523 rdl. 1 mark 2 skilling, hvorfra gik 29 rdl. til skifteomkostninger samt 20 rdl., som arvingerne forlods havde tillagt den yngste datter. Af kærlighed til sine børn gav enken afkald på sin broderlod, begravelsesomkostningerne etc., hvorefter hun tilkom 957 rdl. 5 mark 1 skilling. Af denne arvelod forærede hun imidlertid børnene sin andel i linned og sengeklæder, ialt 129 rdl. 12 skilling, således at hendes andel blev 828 rdl. 4 mark 5 skilling. Den ældste søn, Theodosius Blæhr, skulle arve 362 rdl. 1 mark 15 skilling, men af broderlig kærlighed til sine 3 søskende forærede han dem hele sin broderlod af tin, linned og sengeklæder, beløbende sig til 86 rdl. 8 skilling. Sønnen Ludvig fik i kontanter 276 rdl. 1 mark 7 skilling samt 1/3 af alt tin, linned og sengeklæder, i alt 362 rdl. 1 mark 15

skilling. Datteren, der var gift med Hans Acton Holm, fik et kontant beløb på 138 rdl. 11½ skilling samt 1/3 af tin, linned og sengeklæder, sat til 86 rdl. 1 mark 8 skilling, hvorefter hendes arvelod androg 224 rdl. 1 mark 3½ skilling. Vedrørende den yngste datter Abigael (Abel) Cathrine Blæhr (ane-41) hedder det i skiftet: "Den yngste Syster Abel Cathrine Blæhr, som står under sin ældste broders Theodosii Blæhrs værgemål, bekommer i sin arvelod for det første, de forlods hende, af samtlige arvinger tillagte, 20 rdl. Dernæst hendes andel lige ved hendes Syster 224 rdl. 1 mark 3½ skilling. Nok aparte foræring af hendes moder 10 rdl. Hvilket gør tilsammen den suma 254 rdl. 1 mark 3½ skilling. Men som bemeldte hendes arvepart beløbende sig i visse midler til den suma 254 rdl. 1 mark og 3½ skilling består dels udi varer, dels i penge, altså blev bemeldte hendes væрге Theodosiu Blehr, overleveret en rigtig af vedkommende underskreven specification på hvis varer hende til sin del af tin og kobber, linned og sengeklæder, lige ved hendes broder og søster kunne tilfalde, hvilket beløber sig efter vurderingen til den suma 86 rdl. 8 skilling. Nok har bemeldte Abel Cathrine bekommet til sin del en stor, hvid og rød marmoreret kiste med jernbeslag i værdi efter vurderingen af 5 rdl. bliver så hendes andel i varer 91 rdl. 8 skilling".

Kilder:

"Slægten fra Baunhøj i Alslev Sogn" af Nordisk Slægtsforskning, Bredegaard. Skals 1971 (GRN-1/585). "Anst Herreds Gejstlig Skifteprotokol 1687-1778" folie 178. "En almindelig dansk Præstehistorie" af S.V. Wiberg, Odense 1871 bind-3 side 65 nr.8; og bind-2 side 655 nr.13. "Janderup & Billum Sogne" bd.3 side 213 (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(84) Niels Jensen Rask

er født i Sønderhebo i Janderup sogn 1679 og død 66 år og 3 måneder gammel i Sønderballe i Ho sogn, begravet på Ho Kirkegaard den 21.1.17 46. - Han var først gårdmand i sit fødehjem i Sønder Hebo i nogle år, for i 1714 at flytte til Sønderballe i Ho sogn, hvor han var gårdmand og skipper. I 1709 bliver han gift 2.gang med Anna Pedersdatter. Trolovet på Søvig 18.8. 1701, og 1.gang

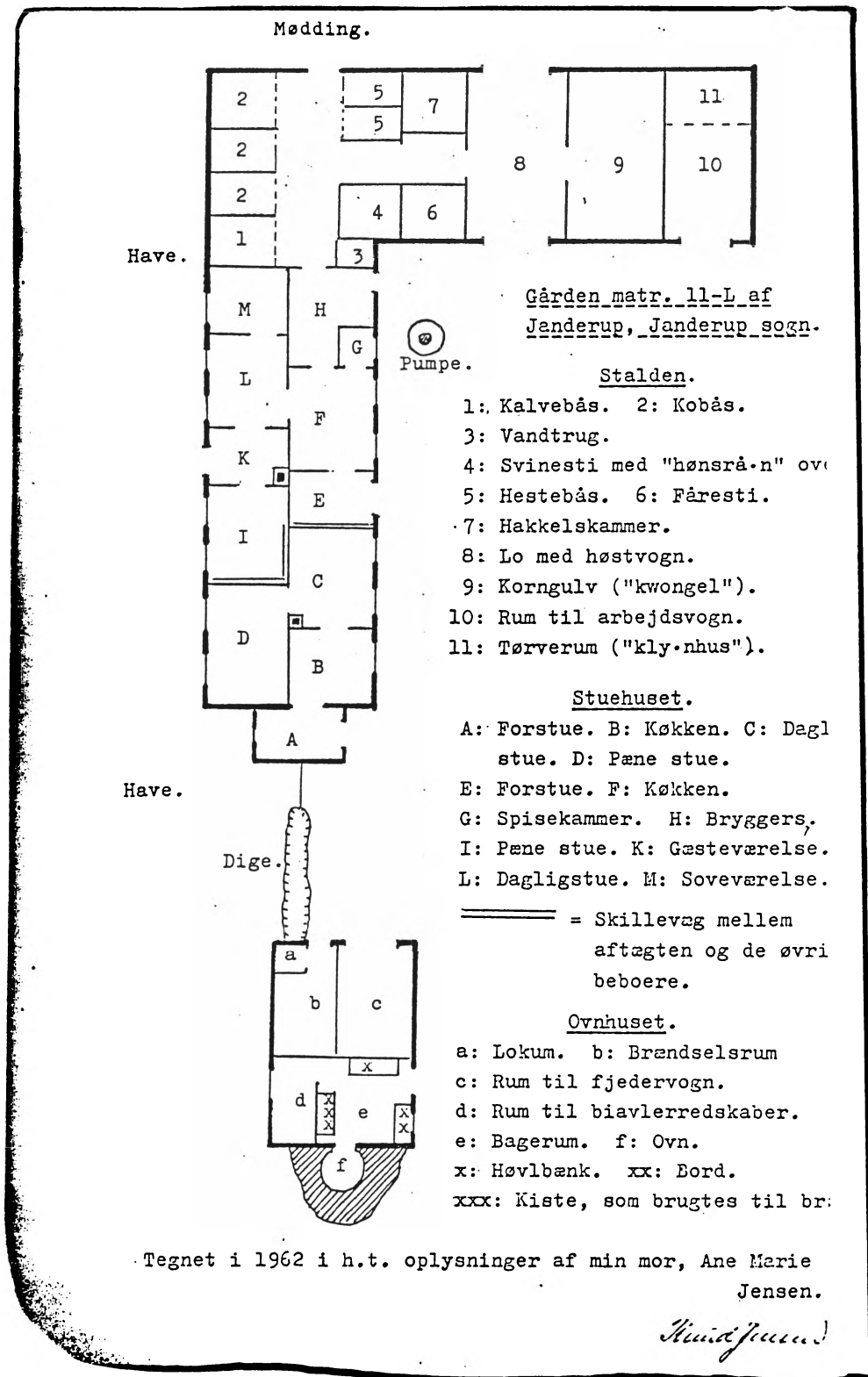
gift i Ho Kirke den 2.10.1701 med pigen:

(85) Kirsten Nielsdatter

Hun er født i Westerballe i Ho sogn 16.. og nok død i Sønder Hebo ca. 1707 (kirkebogen defekt).

Kilder:

"Janderup & Billum Sogne" bd.3 side 212-213. Ho-Oxby og Janderup-Billum kirkebøger. "En dansk bondeskippers historie" ved H.K. Kristensen 1977, bogen er skrevet af ovennævntes tipoldebarn Søren Nielsen Rasch der er født i Ho 1783. Rask-slægten (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

Grundtegning af typisk halvgård i Janderup Sogn (note-6).

(86) Anders Sørensen Friis

var født i Hyllerslev, døbt i Janderup Kirke den 31. oktober 1668. Han døde i Hyllerslev og begravedes på Janderup Kirkegaard i april 1720 (kirkebogen mangelfuld).

Gift med:

(87) Mette Hansdatter

Hun var født i 1666 og døde som aftægtsenke i Hyllerslev, begravet på Janderup Kirkegaard "Onsdagen den 16 Oct. 1737, 71 Aar ringer 9 Uger og nogle Dage". Af skiftet fremgår det, at de fik 6 børn: Elle i 1693, Hans 1695, Ingeborg 1698, Kiersten 1704, Søren 1706 og Peder i 1709.

Anders Friis måtte nøjes med en halvpart af faderens fæstegård - nemlig 1-3-2-2 1/2 hartkorn. Peder Sørensen, der i 1702 omtales som Peder Friis, havde den anden halvpart. Han var her endnu i 1716; men derefter synes han at have forladt sognet. Det blev dog ikke mere til Anders Friis af den grund; for den anden halvpart blev bortfæstet til Christen Nielsen Post,(ane-72), nævnt i jordebogen fra 1718.

Anders Friis fik nyt herskab flere gange, idet slægtninge af Peder Nielsen afløste hinanden som ejere af Lunderupgaard - senest i 1718, da Steffen Nielsen til Endrupholm tilbyttede sig herregården(a).

Anders Friis døde allerede i april 1720, og 6 uger senere sendte hr. Ehrenfeld til Lunderupgaard sin fuldmægtig til Hyllerslev, så boet kunne gøres op. Som sin part af gårdens bygninger havde Anders Friis haft det østre hus (11 fag), ladehuset (8 fag) og 2 fag bagehus, men kun 3 fag salshus (det er stuehus).

Datidens lerklinede bindingsværksbygninger trængte som regel til istandsættelse efter en vinters skiftende frost og tø, blæst og regn, og Friisgaarden var ingen undtagelse. Dårligst stod det til med salshuset: indvendig fandtes loftet udygtigt, og udentil trængte tække og lægter til fornyelse. Herskabet havde ellers forstrakt Anders Friis med penge til indkøb af tækkemateriale; men det var ikke leveret endnu.

I de tre rum, som familien beboede, var der det nødvendige bohav og ikke mere. Den østre stue var forældrenes soverum, og her stod et fyrretræsbord og en læderstol, begge gamle, samt klædekisten. Tintøj, stentøj og andet service havde også plads derinde. Men man spiste nok i det næste rum, dørnset, som var møbleret med bænkekiste, bord, 2 træstole og en lille bæk. I dørnset stod også den seng, som børnene sov i. Køkkenet var af den slags, hvor maden blev lavet på ildstedet under den åbne skorsten. Foruden køkkenredskaber var her værktøj og endnu en seng.

Anders Friis'es garderobe vidnede heller ikke om ødselhed. Den bestod af en gammel, sort klædeskjortel, en grå vadmels ditto, et par gamle, sorte klædesbukser, en gammel rød vest, et par læderbukser, et par gamle støvler, et

par sko, en gammel hat og en hue samt tvende hørgarnsskjorter og to par gamle strømper.

Det viste sig snart, at boets værdier ikke kunne dække, hvad der skyldtes bort. Herskabet fordrerede bl.a. landgilden for 1710 samt værdien af den nødvendige besætning og bygfæld(b). Men da sønnen Hans Andersen Friis tilbød at tage imod stedet med moderen og svare til husbondens og kirkeejerens fordringer, så blev det ham tilladt.

Noter:

(a) Steffen Nielsen giftede sig i 1709 med sin nære slægtning, den 14-årige Maren Schultz, og overtog samme år Brejninggaard efter hendes far. Det var denne gård, han gav i bytte for Lunderup i 1718. Året efter blev han adlet og antog navnet Ehrenfeld.

(b) Når en fæstebonde antog en gård, skulle herskabet sørge for, at der var den nødvendige besætning såsom vogn, plov og heste, nemlig "et dygtigt bæst" for hver tønde hartkorn, som hørte til gården. Den nødvendige besætning var ingen foræring til fæstebonden, men var hele tiden herremandens ejendom, ligesom jorden og bygningerne var det. Bygfæld, det vil sige forringelse af gårdens bygninger - vurderedes efter, hvad der ville medgå til reparation.

Anno = 1720 dend 25de May Varre Vi underskrefne i Sahl: Anders Friis af Hylderslef Hans efter latte Sterf Boe som var Siette ugges dag effter dend Sal: Mands dødelig afgang, Paa HosBundens Vebr: Hr. Ehrenfeld til Lunderupgaard, p p: Hans Vegne fuldmægtigen Niels Knudsen fra Bemelte Lunderup tilliige med tvende Vurderings Mænd Naufnlig Sørren Christensen og Christen Nielsen Begge af Hylderslef saavel og Enchens tiltagne Lau=væрге Baldsser Jenssen der sammesteds og Blev da Registeret og Vurderet, som følger:

Levendis Qvæg og Bæster:	Rd. mk. sk.
1 Guul Hoppe i 10 de Aar	5 - -
1 Sorte Brun dito og i 10de aar	4 - -
1 Gl. hvid dito	2 - -
1 Braagit Qvie med kalv	4 4 -
1 Sort Quie har faaet 2 Kalfue	4 4 -
1 sort Brogit har faaet 3 Kalfue	4 4 -
1 dito har faaet 5 Kalfve	3 4 -
1 Sort hielmet ungnødstud	2 - -
1 liden sort Quie	1 4 -
1 liden sort kalv	- 5 -
5 Faar med Lam a' 4 mk	3 2 -
2 dito uden Lamme a' 3 mk	1 - -
 Vogn og Ploug med tilbehør:	
1 Vogn med ald sin til Behør	5 - -

Noch 4re Gammel Hiul og en gl. steld	1 - -
1 Ploug med Jern Beslagen,	
1 Hamel og til Behør	1 2 -
1 fyr Bielch u-Brugt.	- 4 -
2 stkr. Gammel Ege Plancher	- 1 8
4 stkr. Gl. Træe	- - 8
2de stier, En Lang og En Kortere	- 2 -
1 Hachels kiste med Kniv	- 1 -
1 torfve Spadde	- 2 -
1 Løng lee	- 1 4
1 forch	- - 12
1 Høe-lee med skafft	- 3 8

J Dend Øster Stue:

Paa en seng i stuen	
En Bolster dyne Stribet	2 4 -
1 Olmerdugs dito	1 4 -
1 Lang Hoved dyne	- 3 -
2de Mindre dito med Voer om	- 5 -
2de Laggen	1 4 -

Dend Sal. Mands Gang Klæder:

1 Gammel sort klæde kiortel	1 4 -
1 Graae Vadmel's dito	1 1 -
1 par gl. Sortte klæde Boxer	- 2 -
1 Gl. Rød Verst	- 3 -
1 par ledder Boxer	- 3 -
1 par Gl. Støfler	- 2 -
1 par skoe	- 2 -
1 Gl. Hat og Hue	- 1 -
2de Hørgarns skiortter	- 5 -
2 par Gammel strypper a' 2 mk.	- 4 -
1 fyrr Kiste med Laas	1 4 -
1 Gl. Læder stoel	- 1 8
6 stkr. Gl. Steen tøye	- 1 8
1 Blaae Kruus	- - 12
8 pund Tin tøye a' 1 mk.	1 2 -
1 Mæssing Bechen	- - 8
1 Gl. liusestagge	- - 12
3 træe tallærchener	- - 3
1 Gl. peber Quern	- - 2
1 par Glasse a' 4 sk.	- - 8

1 Gl. Fyrr Bord - 3 -

I Dørenset:

En Gl. Seng som Børnene ligger i 2 - -
 2 træe stoelle - 1 8
 1 Gamel Benche kiste - 1 -
 1 Gl. fyrr Bord - 1 4
 1 Liden Bench - - 8

I Kiøchenet:

1 Gl. Seng med noget Gl. klæder - 4 -
 1 Liden Jern Grydde - 1 8
 Noget Gl. Kiøchen Tøye - 1 -
 1 Liden iern Pande - - 4
 1 Øxsse og En par Haer-tøje - 1 8
 1 Kniv tang - - 8
 1 Speger Boer 1 Saug og En Naur - 1 -
 1 stand tønde 12 s. 1 liden kar 8 s. - 1 4
 1 Balle 6 sk. 1 halv Øll Td. 1 mk. - 1 6
 1 fierding 8 sk. 1 Kiern 8 sk. - 1 -
 1 Spand 8 sk. 1 Strippe 4 sk. - - 12
 2 pott Boettelie a' 4 sk. - - 8
 En Jldkloue og 1 Rest samt kilske - 1 8
 Boens Beløb dend Suma 71 1 11

Og er saa Boens Mideler altsamen Registerit og Wurderit, hvor paa Enchen Blev tilspurd, om hun vidste noget vidre som kunde kome Boen til gode, hvor til hun svarede at hun ej vidre viste end allerede var forre gifven til hende Witterligt var, i Nogen optenkelige Maader.-

Hvor Næst da følger Gield og Afgang

Saa Blev fordret paa Hosbundens
 Vegne for = 1719: Aars Landgilde 3 4 -
 Der for uden har dend Sahl: Mand
 oppeBaaren Jens Berttelsens ibm:
 og det ej igien Leverit som er 7 - -
 Noch Bekomet at indkiøbe tag for,
 som dog ej er leverit 3 2 -
 for skiffet at for rette 2 - -
 til stemplet papiir og skrifver løn 2 2 -
 Bedrager Hosbundens fordring sig i
 alt = 9 Rd. 2 mk. Og Fuldmægtigens/
 siden hand iche har Beregnet Herska-

bet til udgiff de til dend Sahl:

Mand til tagets ind Kiøb leverit de

3 Rd. 2 mk. hvor for indtet Tag er

bleven leverit:/ = 5 Rd. 4 mk.-

Noch Blev fordret af Sr. Simon Chris-

tensen for afgiff af Kierche Ejendom 3 3 15½

til fæste Bref og quiterings Bog paa

dets Ejendom - 4 -

Dernest Bygfeld paa Gaarden dend Øs-

terhuus 11ve fag Taxerit for Bygfeld

i alt 16 - -

Item til lade Husset, som Bestaar af

8te fag 4 - -

Bage Huuset 2 fag, til denne part,

eraget for 1 - -

SalsHuus uden til paa tæche og Lægter 6 - -

Lofftet som findes u-døgtig ofuer

Bemelte 3 fag 6 4 -

for sædde Korn som Mangeler ved

stedet, Neml: Biug 1 tønne 1 3 -

1 tønne Aurre - 5 -

4 skieper Bog hvede a 1 mk. 2 sk. - 4 8

Noch Berettet Enchen at hun Mangele-

de til Huus holdning: 1 tønne Rug 2 1 -

En Tieniste Karls Løn til Mecelj 4 - -

Noch Blev Esket, til tvende Bæster

og stedets Viidere Besætning 20 - -

Summa Sumarium

Beløber Gielden i alt 85 3 7½

Saa Blev først udlagt, saa vidt som kunde tilstrece, til de Prioriterede fordringer effter forordning Nemlig Til Hochbundens fordring som effter for indførte Specification Bedrager sig til Suma = 18 Rd. 2 mk.

saasom

Dertil udlagt En Broget Qvie med Kalv 4 4 -

1 Sort koe har faaet 2 kalfue 4 4 -

1 Sort Broget dito har faaet 3 Kalve 4 4 -

1 dito har faaet 5 Kalfue 3 4 -

1 fyrr bielche - 4 -

Bedrager 18 2 -

Dernæst til Simon Christensen

Fordring som Er = 4 rd. 1 mk. 15½ sk.

1 Sort hielmet Stud ungnød	2	-	-
1 Liden Sort qvie for	1	4	-
1 Liden Kalv for	-	5	-
Er	4	3	-
Gifuer saa Simon Christensen fra sig til Boen	-	1	½
Dernæst udlagt til 2de Bæster Wurderit for 20 Rd. Nemlig de 3 Gamle Bæster som findes ved stedet for	11	2	-
7 faar for	4	2	-
4 stk: Gl: hiul og En gl: steld	1	-	-
2 stk Eege Plancher for	-	1	8
4 stk gl: træe 8 sk. 2 stier for	-	-	-
2 mk: er	-	2	8
1 skier Kiste med knif 1 mk: 1 torve spade 2 mk: er	-	3	-
1 Lønglee 1 mk. 4 sk. 1 forch 12 sk.	-	-	-
1 Høelee 3 mk. 8 sk. er	-	5	8
2 træe stoele for	-	1	8
1 Gl: rød Verst 3 mk: 1 par ledder Buxser 3 mk: er	1	-	-
Bedrager sig til 20 Rd.			
Noch udlagt til det Manglede sædekorn som kand Beløbe penge 2 Rd. 8 sk			
-dertil udlagt 1 fyrr Kiste med Laas	1	4	-
1 par Gl: Støfler	-	2	-
1 Messing Bechen	-	-	8
Er 2 Rd 8 sk.			

Bygfeld som er sat paa Gaarden for = 33 Rd. 4 mk: - der til udlagt 1 Seng i dend Øster stue for	7	2	-
1 sort klæde Kiortel 1 Rd. 4 mk:			
1 Vadmels dito 1 rd. 1 mk. er	2	5	-
1 par Gl. Klæde Boxer 2 mk. 1 par skoe 2 mk. 1 hat og hue 1 mk. er	-	5	-
1 par Hørgarns skiortter	-	5	-
2 pr. Strømper	-	2	-
1 Gl: Læder stoel 1 mk. 8 sk, 6 stk:			
Gl: steen tøjje 1 mr. 8 sk. er	-	3	-

1 Blaae Kruus 12 sk. 8 pund tin 1 Rd. 2 mk. er	1 2 12
1 Gl: Lyssestage 12 sk: 3 træ tallær- chener og 1 peberquern 5 sk. er	- 1 1
2de Glasser 8 sk, 1 Gl: Fyyr Bord 3 mk. er	- 3 8
1 Gl: Seng i Kiøchenet 4mk. 1 dito i Dørnset 2rd. er	2 4 -
1 Gl: Benche Kiste 1 mk. 1 Gl: fyyr Bord 1 mk. 4 sk:	- 2 4
1 Liden Benck 8 sk:, 1 Jern Grydde 1 mk. 8 sk.	- 2 -
Noget Gl: Kiøchen tøj 1 mk. 1 Jern pande 4 sk: er	- 1 4
1 økse og 1 par hartøye 1 mk. 8 sk, 1 Kniv tang 8 sk er	- 2 -
1 Speger Boer, 1 Sauge og 1 nauer 1 mk. 1 standtønde 12 sk. er	- 1 12
1 Liden Kar 8 sk, 1 Balle 6 sk, 1 halv tønde 1 mk er	- 1 14
1 fierding 8 sk, 1 Kiern 8 sk, 1 spand 8 sk, 1 strip 4 sk er	- 1 12
2 pots Boetellier 8 sk:, 1 Ildkleme 1 Ræst og 1 kielske 1 mk. 8 sk. er	- 2 -
fra Sr. Simon Christensen	- 1 ½
Suma:	20 1 3½

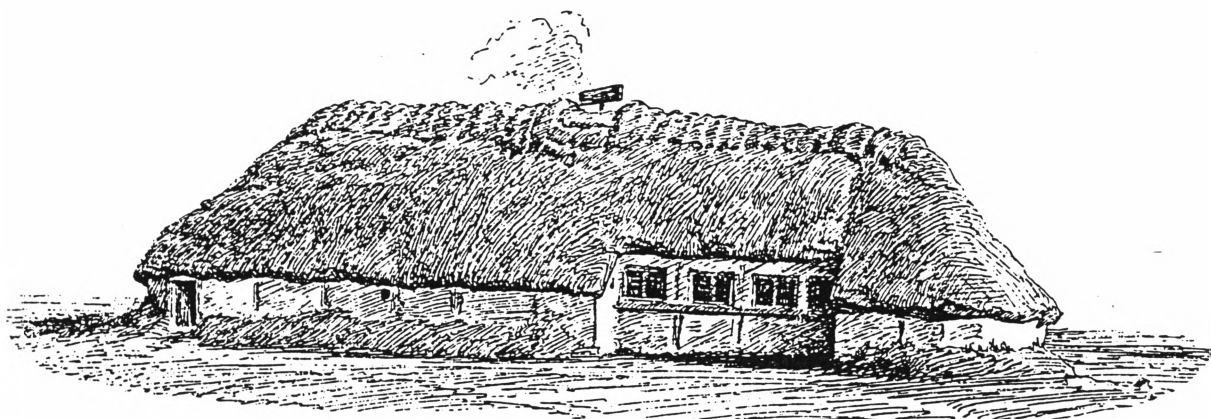
Som da Boens Mideler ej Viidere kunde til stræche, saa hin viises de Andre Creditorer som sig her ladder finde, at søgge deres Regres effter Loven, Og som dend Sal: Mands Søn Nafnlig Hans Andersen Friis, Erbød sig at tage imod Stedet med Moederen, og svarre til Hosbundens og Simon Christensens Fordringer saa Blev det hannem til Ladt, Og udlegen hannem Betroed til Wiidere, At saa Leedis er Paseret, Bekræffter vi med Egne Hænder Datum Sterfboe ut supra

NKnudsen Wurderings Mænd,
Søren Christensen Jens Bertelsen
Som Enchens Christen C: N: S Niels. Anders Christens.
Lauværgen Merche Hans Anders:
Baltzer Jensen
Colding.

Kilde:

Nørholm Godsarkiv. Skifteprotokol for Nørholm og Lunderup 1719-56 pag.4a-7a(G.463-78). "Janderup & Billum Sogne" bd.3 side 126-127. "Janderup-Billum

Kirkebog 1. 1637-1767 Fødte & Døbte" udgivet Aal 1992. "Friiserne i Hyllerslev" af Jørgen Peder Jørgensen, Sønderborg 1991.(Kopi i Lokalhistorisk Værksted).

Mindre vestjydsk fæstegård fra ca. 1750 (note-7).

(88) Mogens Jensen

var gårdmand i Øse By, hvor han døde uden aldersangivelse og blev begravet på Øse kirkegaard "Dom. 6. Trinitatis 1739".

Gift med:

(89) Kirsten

Hun døde i Øse By uden aldersangivelse og blev begravet på Øse Kirkegaard "Dom. 5 Post. Trinitatis 1734".

Kilder:

Øse Kirkebøger og Nørholm Godsarkiv, diverse sager (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(90)

(91)

(92)

(93)

(94)

(95)

(96)

(97)

(98) Peder Nielsen Friis

Han var sammen med Hans Matssen fæster af en halvgård i Børsmose, hvis hartkorn i 1664 var på 2-4-0-0 og som i 1688 ændredes til 3-1-2-2. Gården ejedes af borgmester Bagge Baggesen i Ribe. I 1688 matriklen er det enken, som står for gårdparten.

Gift med:

(99) Kirsten

Hun levede endnu som enke i gården i Børsmose 1717. Af børn kendes: Mette, død 1730, Søren død, 1739, Niels, ses i kirkebogen 1692 og Simon, i kirkebogen 1693.

Kilder:

"Aal Kirkebog 191-1726" 1.del , udgivet Aal 1991. Matriklen 1664 (Z.5-8 pag.316a). Matriklen 1688 (Z.9-17 pag.327a). Vester Horne Herreds Tingbog 1690 (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(100) Søren Bundesen

Han var født i Broenggaard ca. 1630 og døde i Gedbjerggaard efter 1688. Han ses første gang i Gedbjerggaard 27.1.1649, da hans far på Vester Horne herredsting stævner nogle bønder for gæld til sønnen. I Matriklen 1664 ses han sammen med Søren Thammesen som fæster af Gedbjerggaard, hvis hartkorn var på 8-0-0-0 og ejedes af Christen Lange til Hesselmed. I 1688 blev hartkornet ændret til 9-5-2-2 og ejeren var da Nørholm Gods.

Gift med:

(101)

Af Søren Bondesens børn kendes: a/ Bonde Sørensen født ca.1665 død som oldefar i Broenggaard, begravet på Aal Kirkegaard 1.1.1743. Han var først gårdmand i Skjødstrup By. b/ Johan Sørensen (ane-50) født ca. 1667, senere gårdmand i Børsmose By.

Kilder:

"Ane- og Efterslægtstavle for gårdejer i Vigtoft i Aal sogn Ander Christian Pedersen Simonsen død Øster Vrøgum 1918 og hustruer" udgivet Aal 1983 side 79, 87. Vester Horne herreds tingbog 27.1.1649 pag.10a. Matriklen 1664 for Aal sogn (Z.5-8 pag.314a). Matriklen 1681 for Aal sogn (Z.6-7 pag.224a). Matriklen 1688 for Aal sogn (Z.9-17 pag.324a) alle i kopi i Lokalhistorisk Værksted.

(102) Jens Jessen

var gårdmand og skipper i Sønderballe, hvor han døde 1732, da 86 år og nogle måneder gammel, begravet på Ho Kirkegaard den 20.7.1732.

Gift med:

(103) Maren Christensdatter

Hun døde i Sønderballe 1718, da 67 år gammel og blev begravet på Ho Kirkegaard den 1.7.1718.

Kilder:

"Ho-Oxby Kirkebog, begravede 1700-1756". Mandtal over dend Allernaadigste Paabuddene Kopskat til ultimum December 1699 og 15de Februar 1700 forfalden (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(104) Tue Pedersen

er muligvis født i Vejers i Oxby sogn, idet hans 2. søn bliver opnævnt "efter Peder Madsen i Veiersøe". Senere blev han gårdfæster i Vester Vrøgum, hans gård hørte i begyndelsen af 1700 tallet under Lydumgaard, hvis ejer Jørgen Bramming var en meget ubehagelig arbejdsgiver og godsejer, som fæstebønderne hadede og ønskede "af vejen", hvilket sidste Tue Pedersen var med til at financerer sammen med nogle andre fæstebønder. - Sagens rette sammenhæng blev naturligvis opklaret og de formastelige dømt ved Høyeste Ret den 17.4.1706, Tue Pedersen blev idømt tre års straffearbejde "i Jern paa Bremerholm". - Den 18.4.1708 bliver han efter ansøgning til Kgl. Mayst. slået af jernet og nådigst eftergivet det tredje år. - Om Tue Pedersen rent faktisk overlevede opholdet på Bremerholm kan vi gisne om, idet der i Aal Kirkebog 1691-1726 under dåb nr.152 (1711) ses en fadder ved navn "Tue i Vester Vrøgum"! - Han er gift 2. gang ca. 1693 med Karen Nielsdatter.

Gift 1.gang med:

(105) Karen Olufsdatter

der er født i Vester Vrøgum og døde ca. 1692.

I Dom-extract nr. 344 den 17.4.1706 på Bremerholm hedder det bl.a:

"Hr. Admiral Høiædle og Velbr. Hr. Christopher Ernst von Støchen, ville behage forskrefne 6 Fanger her paa Holmen at imodtage, i jern Slaae, og Arbeide sambt Spisning med de andre Fanger anvise. Søe Etatens General Commisariat den 6. May Anno 1706.

No: 344
 Johan Gartman
 Jep Hansen
 Christen Christensen
 Tue Pedersen
 Peder Simonsen og
 Christen Ebbesen
 at slaa i Jern".

I 1711 raserede pesten i København.
 Herover ses livsfanger fra Bremerholm i færd med at køre de døde ud
 til deres begravelse på fælled.

Kilder:

"Aal Kirkebog 1691-1726" 1.del, udgivet Aal 1991. "Vardesyssel Aarbog 1987" side 6-8. "Janderup & Billum Sogne" bind-2 side 277-281. Samlinger til Jydsk Historie & Topografi, 2.rk. 3.bd. side 299 og fl.s. Se også hele sagen under(ane-64) her i bogen! "Siden Saxo 1987" nr. 3 s.8. (Kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(106)

(107)

(108) Jens Jensen

med tilnavnet "Gundersbøl" (ligger i Hemmet sogn i Nørre Horne herred), hvor han nok er født ca. 1641. Han døde i Borup og begravedes i en fyrkiste på Oxby Kirkegaard den 1.3.1719, 78 år gammel. Han var fæster af et boel i "Borup", Oxby sogn, hvis hartkorn i 1664 var på 2-0-0-0, og som i 1688 ændredes til 1-4-2-1 og da ejedes af Jens Hansen i Weiers og Peder Nielsen i Bredmose. Den 22.9.1693 dør faderen og vi læser i tingbogen for Vester Horne herred:

"Christen Jenssøn i Jandrup paa sine egne og sin broder Jens Jenssøn I Borup hans vegne indkaldte til ting Niels Hanssøn Kjærgaard, Niels Anderssøn i Hoe, Johanne Dynnesdatter i Grærup og Maren Jensdatter i Mosevraae med deris laugværger angaaende frasigelse af Arv og Gæld efter deris Salige Fader Jens Christensen i Borup".

Bolet bliver vist kort efter solgt af de hidtidige ejere til Ribe Hospital, idet Jens Jensen Gundersbøl får fornyet sit fæstebrev den 20.3.1696. I 1718 ejedes bolet af Erstatsraad Krabbe.

Gift med:

(109) Mette Thomasdatter

Hun er født ca. 1644 og døde som 83 årig enke i Borup, begravet på Oxby Kirkegaard den 16.11. 1727 (pag.179a).

Kilder: Matriklen 1688 (Z.9-17 pag.311b). Vester Horne Herreds tingbog 1693 (B.82D-11 pag.324a) kopi i Lokalhistorisk Værksted. "Ane- og efterslægtstavle for gårdejer & toldopsynsmand i Vejers Jeppe Bloch Jørgensen, født 1882 og hustru Nielsine Petrea Jensen, født 1887" udgivet Aal 1984 s.52-53.

(110) Christen Jepsen

Han er død før 1688, idet gården da er overtaget af "Christen Jacobsen Boelsmand", som vist er gift med enken. Gården var en kvartgård i Wester Wrøgum 1688, som ejedes af Bagge Baggesen i Ribe, dens hartkorn var på 1-4-2-1 (Gl.: 2-0-3 1/5-0).

(111)

Kilder:

Matriklen 1688 (Z.9-17 pag.319a). Matriklen 1681 (Z.6-7 pag.223b). "Kjærgaard Birks Tingbøger bind-2 ekstrakter 1640-1655" udgivet Aal 1989 s.49.

(112) Madz Christensen

er født i Børsmose 16.. og døde sammesteds, begravet på Aal Kirkegaard "Dom. Reminsiere 1729" uden alders angivelse. - Han var fæster af Børsmosegaard, hvis hartkorn i 1688 var på 3-1-1-1 og ejedes af Store Hebo i Janderup sogn. I kopskatten 1700 betaler han og konen 1 rigsdaler til Kgl. Mayst. I Proprietærenes Jordebog for Riiberhuus Amt 1718, ses han tillige som selvejer af to huse i Ho By. - Gift 1.gang 1691 med Mette Simonsdatter der døde 1696, og med hvem han overtog Børsmosegaard efter sin første svigerfar Simon Hansen.

Gift 2.gang i Ho Kirke 1698 med:

(113) Maren Nielsdatter

Hun var født ca. 1673 i Nørreballe, Ho sogn og begravedes i Aal "1763 Dominica Octava Trinitatis Niels Madsens Moder af Børsmose 90 Aar".

Kilder:

"Vardesyssel Aarvog 1990" side 120 nr.II.C. "Aal Kirkebog 1691-1726" 1.del, udgivet Aal 1991. Matriklen 1688 (z.9-17 pag.326b. Børsmosegaards Historie. (Kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(114) = (48)

(115) = (49)

(116) = (48)

(117) = (49)

(118) = (50)

(119) = (51)

(120) = (48)

(121) = (49)

(122) Hans Simonsen

er født i Børsmosegaard og bror til (ane-112)'s første kone. Død i Kjærgaard, og begravet på Aal Kirkegaard den 1.1.1737 uden aldersangivelse. - Han ses i matriklen 1688 som fæster af en halvgård med et hartkorn på 1-0-0-1, der ejedes af Kgl. Mayst. - Han var 1. gang gift omkring 1684 med Dorothe Pedersdatter, der døde i Børsmosegaard før 1701. 2. gang

gift i Ho Kirke den 27.2.1701 med:

(123) Maren Simonsdatter

født i Westerballe, Ho sogn 16.. og døde i Kjærgaard, begravet på Aal Kirkegaard "Dom. 21 Post. Trinitatis 1737 uden alder.

Kilder:

"Aal Kirkebog 1691-1726" 1.del, udgivet Aal 1991. Matriklen 1688 (Z.9-17 pag.327b). Nørre Horne Herreds tingbog 18.3.1715 vedr. landgilderestance til Grubbesholm. Børsmosegaards historie (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(124) = (48)

(125) = (49)

(126) Niels Nielsen Joncher

Han er født ca. 1669 og død i Sønderballe, begravet i Ho den 16.10.1748, 79 år og 2 mdr. og nogle dage gammel. - Han var skipper og boede i Sønderballe, og bror til (ane-113).

Gift i ca. 1696 med:

(127) Kirsten Lauritzdatter

Hun døde i Sønderballe og begravedes på Ho Kirkegaard den 19.5.1757, uden alder.

Kilder:

"Vardesyssel Aarbog 1990" side 115 nr.II.A.

Dette var afslutningen på de 127 første aner, således som de ses på den store særskilte anetavleoversigt, som dækker fra "proband" til og med 3 x tipoldeforældre. De efterfølgende 6 generationer tipoldeforældre kendes endnu ikke i alle linier, da det ofte er svært at få sammenhæng i kilderne, hvis der overhovedet er bevaret kilder.

4 x tipoldeforældre:

(128) Mads Madsen

Det vides ikke hvornår han blev født, men han døde i Hillerslev Storgaard, og blev begravet på Janderup Kirkegaard den 6.7.1645. - Han var gift to gange, men navnet på hans første kone kendes ikke.

Mads Nielsen var fæster af en krongård i Hillerslev ved navn Storgaard, som stadig eksisterer. I følge Riberhus Lensregnskaber for 1608-09 fik han fæstebrev på sin halvgård, som han overtog efter afdøde Matthis Sørensen (vist hans første svigerfar), han gav 16 daler i indfæstningsafgift. Af gården skulle han svare skat og landgilde med ½ ørte rug, ½ ørte byg, 1 svin, 11 skilling til helmis og volmis og af 4 hestes gæsteri. Samme dag som han døde blev hans bo registreret og vurderet. Børnenes lavværger undsagde arv og gæld efter ham.

Gift 2.gang med:

(129) Anne Jepsdatter

Vi kender hverken hendes fødsel eller død, kun ved vi, at hun efter Mads Niensens død giftede sig med Thomas Nielsen Janderup.

Kilder:

Skiftet findes i mine samlinger af Vester Horne Herreds tingbøger 26.7.1645 i B.82B-9 pag. 17b-18a, samme bog pag.25a og 38a - f.p. Se også B.82D-11 pag.19b. Samt i B.82B-13 pag.61a-61b. "Janderup og Billum Sogne" bind-3 side 117 (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(138) Benned Iversen

Han kendes hverken født eller død. Men han var fæster af en gammel adelsgård i Janderup By før 1661, hvis hartkorn var på 3-4-0-0. Gårdens ejer var i 1630 Ellen Marsvin, kong Christian den IVs svigermor. Den nye ejer blev Ellen Marsvins datter Helvig, der i 1637 solgte gården til Hennegaard. Mange pigebørn er siden i denne gård blevet døbt Helvig! Benneds kone kendes ikke.

Kilder:

"Janderup og Billum Sogne" bind-2 side 311. Matrikeljordebog for Janderup Sogn 1661. Se også mine renskrifter af Vester Horne Herreds Tingbøger, bl.a. skiftet efter salige Hr. Jørgen Christensen, sognepræst til Kvong-Lyhne, hvis bo

registreredes Vester Horne tingbog 10.11.1645, eller på mikrofilm M-30.672,(kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(140) Christen Christensen

Han var 1664 fæster af en halvgård i Witarp, Outrup sogn, som Velbaarne Fru Anna Staffuerskov ejede. Gårdens hartkorn var på 2-6-0-0. I 1681 matriklen er sønnen Jens Christensen blev medfæster af gården med uændret hartkorn. Ejeren er nu Søvig Gods.

Kilder:

Matriklen-1664 (Z.5-8 pag.269b). Matriklen-1681 (Z.6-7 pag.184a) Se også mine tingbogsafskrifter fra Vester Horne Herred 1613-1700, (kopi i Lokalhistorisk Værksted).

(154) Hans Sørensen

Han var rytterbonde i gård nr. VII i Kjelst, Billum Sogn, hvis hartkorn i 1688 var på 3-2-1-1, nu beliggende på Kjelstvej 21. Han var en stridsom gårdmand om hvem flere sager med regimentsskriveren findes bevaret, og for en dels vedkommende gengivet i kilden herunder.

Gift med:

(155) N.N. Matthisdatter

Om hende ved vi kun, at hun er datter af forgængeren i gården Matthias Tuesen der var gift med Mette før 1639.

Kilder:

"Janderup og Billum Sogne" bind-2 side 216-218. Se også mine skattelister for rytterbønderne på mikrofilm under (ane-78). Kopier i Lokalhistorisk Værksted.

(156) Tue Backensen

er født i Tarp, Billum Sogn omkring 1650. Kort efter 1664 dør faderen Backen Simensen, og Tue overtager faderens halvgård i Tarp, med et hartkorn på 3-4-0-0. Gården var udlagt til ryttergoods, og i 1682 var han ungarl, men i 1686 var han gift, og da var der syn på gården, som ses i sognebogen. Tue døde i Tarp 1700.

Gift med:

(157) Maren Christensdatter

Hun overlever Tue, og dør i gården i Tarp 1727 uden alders angivelse.

Kilder:

1. Jydske Nationale Rytterdistrikts skattelister 11.12.1682 til 1.1.1686 på mikrofilm M.44.498-500 og 44.510-516. GRN-I-658 I-II og 849-25, samt 104-173. "Janderup og Billum Sogne" bind-2 side 170-173,(kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(160) Christen Sørensen

der boede i Hyllerslev, Janderup Sogn, er født omkring 1620, og han døde før 1697. - Han var fæster efter faderen af en halv krongård i Hyllerslev.

Gift i Janderup Kirke den 29.6.1645 med:

(161) Maren Jepsdatter

født ca. 1617 antagelig i Hyllerslev, og hun døde 1697 i Hyllerslev og blev begravet den 3. marts i Janderup.

Kilder:

"Janderup og Billum Sogne" bind-3 side 123. Se min afskrift af Vester Horne Herreds tingbog 1.6.1645, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(162) Carsten Brun

Han havde sandsynligvis deltaget i den Skaanske Krig 1679. I 1684 er han corporal i oberstløjtnant Rabes kompagni. I 1692 fæstede han "den ødegaard i Billum, som salige løjtnant Hans Michelsens enke sidst paaboede". Han døde inden 1696, for da nævnes konen alene i gården med datteren Magdalene og en svend Søren Christensen.

Gift med:

(163) Petronelle

der døde i Hyllerslev og begravedes i Janderup "Dom. 6.Post. Trinitatis 1696"(pag. 120a).

Kilder:

"Janderup & Billum Sogne" bd.I s.162 og II s.94-95. 1. Jydske Nationale Rytterregiments Kasseregnskab 1691-96 på filmrulle M-44.497 bog-5, fæstebrevet udstedt 9.3.1693. GRN-I-658-2 s.151 og GRN-II-86-5 s.7, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(164) Ludvig Albertsen Blehr

er født den 6. april 1643 kl. 3 om eftermiddagen i Bergen, Norge, og han døde den 14. april 1716 i Skien, Norge. Han blev døbt den 9. april 1643; Bispinde Birgitte Ludvig Muentees bar ham til dåben, Stiftsprovst Hans Samuelsen

Schreuders hustru Maren stod hos, og faddere var Skibshøvedsmand Børge Juul på Lungegaarden, Admiral Axel Mouat til Hovland og Konrektor ved Bergens Latinskole, Magister Arnoldus de Fine.

Trolovet den 27.8.1678 og gift den 13.11.1678 i Skien med den dydprydede Møe:

(165) Pernille Jacobsdatter

født den 23. november 1660 i Skien, og hun døde samme sted 1723.

Ludvig Albertsen Blehr dimitteredes i 1667 som cand. teol. og blev i 1675 kapellan ved Skien Kirke, hvor han virkede indtil sin død. I Schneiders bog "Fra det gamle Skien" oplyses følgende: "I 39 Aar levede denne Mand i dette ringe Embede i Fred og god forståelse med Sognepræster og Menighed."

Oplysningerne om slægten BLEHR stammer fra en artikel i "Norsk Slektshistorisk Tidsskrift 1938" side 60-69, hvor det omtales at Bergens Museums Bibliotek er i besiddelse af et meget smukt eksemplar af Christian den Fjerdes bibel (trykt i København 1647). Biblen har tilhørt Ludvig Albertsen Blehr, og bagest i den ses han at have indført to tætskrevne sider. På titelbladets forside ses et laksegl med BLEHR slægtens våben, som jeg desværre forgæves har søgt at få en kopi af endsige bekræftelse på, ved skriftlig henvendelse til Bergens Museums Bibliotek.

Fra ovennævnte artikel vil jeg gengive følgende uddrag:

"Siden eftter Aarenes og Forstandens tiltagelse forsømede Mine Sl. Kiere Forældre icke at give mig en christelig Optuctelse, men satte mig bed.. lig i Latinske Schole at lære Gudfrygtighed og andre Lærdoms Visdom. Jeg gick alle Lectier igiennem, indtil Jeg omsider med ønscheligh testemonio scholastico a Scholæ Rectore Mag. Claudio Blechingio Anno 1664 d. 2. Mart. blev til Academiet dimitterit. Og eftter døgtige befunde specimina stiles et artium blev Jeg paa det kongelige Academie i Kiøbenhafn d. 6 Maii til Album Studiosorum indtegnat og til en Academi Borgere antaget, Rectore Magnifico D. Erasmo. Bartolino Ma.. Prof. og Decano M. Bartolo Bartolino Elog. Prof. Hvorpå Jeg eligerede d. Høylærde Magist. Steenbuchium lingvæ sanctæ Prof. Amplissima, til privatum studio moderatorem, samme Aar om Høsten reyste Jeg til Bergen igen.

Anno 1665 begaf Jeg mig til Academiet igen, og der blev til mensam Regiane Inspectore D. Joha Wardatino samme Aar i det kongelige Communitet beschicket, Her var jeg op imod 3 Aar nød det Kongelige beneficio; og som imidlertid min forige studio Moderator Steenbuchius salig i Herren døde, eligerede Jeg i hans Sted den vit berømelige Mand Dr. Thoman. Bartol. Prof. Honorarium, hvilcken Mig og meget elschede.

Anno 1667 d. 9 Mart, udstod Jeg Examen Theologicum. Examinator ibid. Dr. Johan Wandal et Mag. Mathia Fossio S.S. Theol. Prof. et Notorio Dr. Borricino, og bekom en reputerlig Attestation.

Titelblad af Chr.4's bibel fra 1647.
Efter kopi fra Det kongelige Bibliotek i København.

Anno 1688 d. 19. Jul. prædickede Jeg concionem Dimissionis Censore Dr. Matthia Fossio, Laus Deo! schickede mig så vel på Academiet, at jeg og derover blev antaget til Alumulum hos Dr. Mauritium Kønig, Prof. S.S. Teologiæ, og var hos ham en tid, som og gierne, der han blev Bischof i Aalborg, ville haff mig med sig jeg haffde ingen Lyst dertil, men mere Lyst til mit fedreneland.

Anno 1669 in Augusto forlod jeg Academiet, og reyste med gode Testimoniis til Norge efter velædle Petter Børtings Begiær, var hans Børns Informator til Anno 1671 d. 13. April. Var siden ædle og velviise og høyfornemme Borgmester Peder Jensøns Børns Informator til Ann. 1675.

Anno 1675 d. 6. Augusti blef Jeg af Guds og Kongl. Beschickelse og Vocation kaldet til Skiens Menigheds Medtienere i Ordet, og blef ordinerit d. 14. April 1676 i Christiania af den Høyærværdige Hr. Biscop Doct. Hans Rosing.

NB. at det stod saa længe hen før Jeg blef ordinerit forvoldte Krigstidene, at Posten da gick bare til vands, og offte Posten blef borte i Søen, derfor torde icke æventyre Vocations Brevet; dog imidlertid forestod Jeg ved Guds Naade mit

vedkommende Prædiche Embede af Prædichestolen; og stod ved Capellanens Bord at tage Menighedens Offer baade til Juul och Paasche."

Anno 1678 den 27 Juni ved Guds forsium og venners Raad og Samtycke blef Jeg udi Jesu Nafn forlovet med den Gudelskende, ærbare og dydprydede Møe Pernelle Jacobsdatter, som ere fød i Skien Anno 1660 d. 23 Novmb. mellem 4 og 5 om Morgenen, og igienføed d. 30 dito. Den 27 August bleve vi solenniter trolovede og d. 13 Novemb. copulerede i hendes Alders 18 Aar, og stod vor Bryllup i hændes kiære fornemme christelige forældres Huus, nu salige hos Gud: Jacob Halvorsøn og Karen Pedersdatter. Gud lade os leve tilsammen saasom Abraham og Sara, hvilcke begge levede og døde i Troen!"

Kilder:

"Norsk Slegtshistorisk Tidsskrift 1938" side 60-69. "Fra det gamle Skien" udgivet Norge 19.. "Slægten fra Baunhøj i Alslev sogn" af Nordisk Slægtsforskning, Bredegaard. Skals 1971 (GRN-I-585). Kopier i Lokalhistorisk Værksted.

(166) Peder Johannes Helberg

var borger i Qvalm, Segeberg Amt i Holsten, er født omkring 1650.

Af den i Holsten boende Helberg slægt kendes følgende to personer; Samuel Helberg, præst ved Sankt Petri Kirke i Hamburg, død 1565, og Joachim Helberg, degn i Itzehoe, død 1674. Disse personers eventuelle forbindelse til Peder Johannes Helberg er imidlertid ikke klarlagt.

Gift med:

(167) Abel Rasmusdatter Osborg

Om hendes slægt skulle der findes oplysninger i "Nordfrisicher Jahrbuch 19..", uden det dog har været muligt at finde disse.

Kilder:

"Gejstligheden i Slesvig og Holsten" af Otto Fr. Arends 1932 bd.I side 339 (GRN-1/500). "Slægten fra Baunhøj i Alslev sogn" Skals 1971 (GRN-I-585). Kopier i Lokalhistorisk Værksted.

(168) Jens Pedersen Rask

er født i "Sønderhebogaard" og døde der i 1702. Han overtog gårdsparten efter sin far i 1659. Han havde arvet slægtens juridiske hverv og var delefoged for Riiberhuus i Vester Horne Herred.

I forbindelse med en af sine første sager fik han et brev med følgende ordlyd: "Kiere Jens Pedersen! Gud give Eder en God Dag! Lader jeg Eder herhos vide, at jeg haver bekommet Skrivelse fra Lensherren, Bøndernes Skyld anlangende, at de nu endelig uden videre Forhandling skal lade den blive ydet paa Riiberhuus". Brevet er dateret 15. Februar 1662 og underskrevet Staffen Nielsen, borgmester i

Varde, der hermed gav ordre til at inddrive bøndernes skatterestancer fra Svenskekrigens tid.

Jens Pedersen Rask (Rasch) ses i mange dokumenter bl.a. i Vester Horne Herreds tingbøger, som nu opbevares i Landsarkivet i Viborg. Han var velhavende, og udlånte tit penge, således også til Kristopher Philip Kurtzer på Mølbygaard, hvorved han fik pant i en gård i Ho Sogn.

I Matriklen 1661 og 1664 ses ejeren af "Sønderhebogaard" at være Kgl. Majestæt og Niels Nielsen på St.Hebo, der hver ejede en halvdel med hver sin fæster. I 1680 blev gården udlagt til ryttergods. 1686 havde Jens Pedersen Rask 4 heste, 1 plag, 3 stude, 2 ungnød, 16 får og 2 svin. Stuehuset var 18 fag langt, laden 14 fag, fæhuset 17 fag, stalden 15 fag, gårdens dyrkningstilstand angives til at være "ved Magt".

Året efter hans død i 1702 overtog sønnen Niels Jensen Rask faderens gårdspart, således som det fremgår på side

Gift med:

(169) Anne Nielsdatter

om hvem vi ellers intet ved.

Kilder:

"Janderup & Billum Sogne" bind-3 side 212. "En Anetur i Eventyrets Land" af Karsten Hjort-Sørensen, Oksbøl 1990 s.146-148. Se mine bind med ekstrakter fra "Vester Horne Herreds Tingbøger" 1613-1700, hvori han ses jævnligt. Matriklen 1664 (Z.5-8 pag.255b) med det halve hartkorn af 6-2-1-1, samme ses også i 1681 (Z.6-7 pag.172b). Kop- og kvægskat 1678-1699 på mikrofilm M-44.511 (GRN-I-695), (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(170) Niels Andersen

Han var skipper og boede i Vesterballe i Ho Sogn, ejendommens hartkorn var 2-0-0-0 og ændredes i 1688 til 0-6-1-0 på grund af sandskade. Den 22.9.1693 er han på Vester Horne Herredsting, hvor han fragår arv og gæld efter salige Jens Christensen i Borup, Oxby Sogn. Endnu 1701 omtales han som skipper i Vesterballe, hvor han døde 59 år gammel og blev begravet på Ho Kirkegaard den 26.2.1713 (pag.165a).

Gift med:

(171) Kiersten Nielsdatter

Hun døde som enke i Vesterballe 87 år og 3 måneder gammel, og blev begravet på Ho Kirkegaard den 27.10.1743 (pag.195b).

Kilder:

Ho-Oxby kirkebøger. Matriklen 1688 (Z.9-17 pag.315b), (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(172) Søren Andersen

født i Hyllerslev og døbt i Janderup 23.7.1637, som søn af Anders Thomsen?(ulæselig). Han døde sammesteds nogle dage før jul 1705. I kladden til Matriklen 1662, der udarbejdedes i 1661 ses Søren Andersen som fæster af gård nr. XI i Hyllerslev, som da hørte under Hennegaard og hvortil han årligt betalte landgilde (skat): 5 tønder korn, 5 rigsdaler i penge, 1 svin og 1 skovvogn(a). Ved Matriklen 1664 sattes gården til 7-0-0-0 tønder hartkorn, hvilket må have været alt for højt sat, for ved matriklen 1688 nedsattes hartkornet med 58 procent til 2-7-1-2, en værdiansættelse der holdt i over hundrede år (og hvor skatten heller ikke steg). Hans første kones navn kendes ikke, men 2.gang blev han

gift i Aal Kirke ca. 1667 med:

(173) Anne Nielsdatter Friis

der er født i Børsmose i Aal Sogn 16.. og døde i Hyllerslev i november 1709. - Deres fælles børn tog alle efternavnet FRIIS efter hende, selv gården hedder herefter "Friisgaard".

I 1688-matriklen angives det at "Per Nielsen paa Kiergaard" er ejer. Det er nu lidt misvisende: Peder Nielsen ejede ikke Kærgaard i Hunderup Sogn; men han havde været skriver og ridefoged der. Han blev imidlertid godsejer, da han i 1679 købte den lille herregård Lunderup lidt øst for Varde, og siden hørte Friisgaard under Lunderupgaard i langt over 100 år.

Fra 1697 var det en af Peder Nielsens svigersønner, som ejede Lunderup, nemlig rådmand Peder Lauridsen Baggesen(b) i Ribe. - Fæstebonden Søren Andersen gik på aftægt før århundredskiftet.

I året 1700 blev der udskrevet en ekstraskat. Det var ikke en hartkornsskat, men en kopskat eller hovedskat: 3 mark pr. hoved! - Friisgaard var nu delt på to fæstemål, og i skattemandtallet er Anders Friis og Peder Sørensen anført som seigneur Peder Lauridsens tjenere (det er fæstebønder). De var begge gift og skulle derfor hver betale 1 rigsdaler i kopskat. Men om de var brødre er uvist. - Gamle Søren Andersen og hans kone boede her også - med tvende døtre. Men som aftægtsfolk havde de så lidt, at de blev fritaget for ekstraskatten.

Søren Andersen og hustruen var "begge af høj alderdom skrøbelig og sengeliggende", hedder det i 1704. Søren Andersen døde nogle dage før jul i 1705, og hans hustru An Nielsdatter i november 1709. Det ser ikke ud til, at de to døtre nogensinde blev gift. Else Friisdatter af Hyllerslev døde i januar 1727, og An Friisdatter af Hyllerslev døde 84 år gammel i november 1755.

Noter:

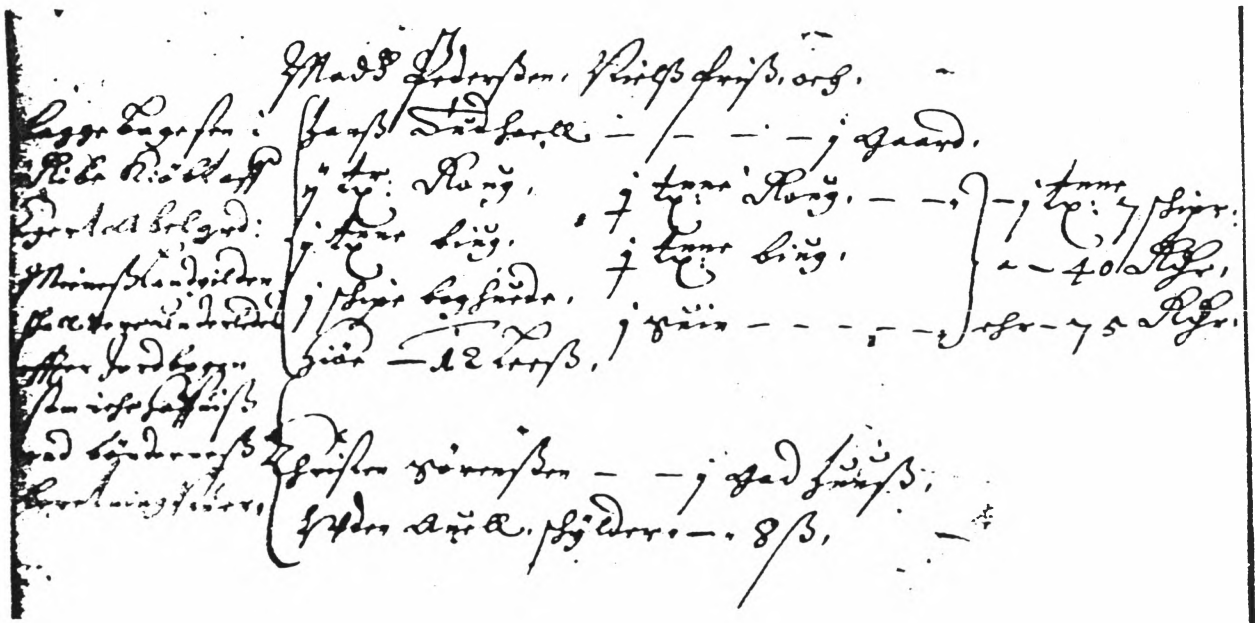
(1) En Skovvogn eller tømmervogn var en vogn af træ, 14 alen lang (knap 9 m), og brugtes til kørsel af træ fra skoven (ifølge Hans Fussing i Håndbog for danske Lokalhistorikere).

(2) Om Peder Lauridsen Baggesen er der fortalt en del i Ribe bys Historie 1660-1730. Han boede, hvor nu "Hotel Dagmar" har til huse, og han var i mange år en af de førende købmænd i byen, med handel på Hamborg og Holland.

Kilder:

"Janderup-Billum kirkebog 1. 1637-1767" udgivet Aal 1992. "Janderup og Billum Sogne" bd.-3 side 126, og "Friis'erne i Hyllerslev" af Jørgen P. Jørgensen, Sønderborg 1991. Matriklen 1662 på mikrofilm M-582.167L. Matriklen 1664 (Z.5-8 pag.256b). 1691-jordebogen ses på mikrofilm M-53.949. Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" udgivet Aal 1988 side 29-31, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(174) - (195) = Kendes ikke med sikkerhed!

Uddrag af: "Matricul-Iordebogh Riiberhuus Ampt 1662" pag. 219b.
vedrørende Niels Friis' gårdpart i Børsmose.

(196) Niels Friis

Han kendes fra flere sager som stokkemand ved Kjærgaard Birketing, i hvis tingbøger han over en længere årrække optræder. Sidste gang jeg har set ham i gården i Børsmose er ved 1664-matriklen, hvor han er fæster sammen med Mads

Pedersøn og Hans Tudhull af en gård, hvis 1664-hartkorn var på 2-4-0-0. Ejeren af gården indtil 1661 var Egert Abilgaard til Estrup. Niels Friis er dog allerede i 1651 holdt op med at drive gården, vel på grund af alder, men derimod ses han endnu i 1679 som sagfører på Kjærgaard Birketing.

Kilder:

1662 Matricul-Iordebogh Riiberhuus Ampt, på mikrofilm M-582.167L pag.219b (GRN-I-776-1. "Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" side 14 (26.7.1661) udgivet Aal 1988. Og samme side 80 (30.5.1679). Kjærgaard Birks Tingbøger bind-2 ekstrakter 1640-1655" udgivet Aal 1989 side 96 og 127. Se også mine andre bind fra Kjærgaard Birk og Vester Horne Herred! Matriklen 1664 (Z.5-8 pag.316a, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(200) Bunde Sørensen

Han var gårdmand i Broenggaard i Aal sogn før 1630. Den 27.1.1649 ses han i Vester Horne Herreds Tingbog (pag.10a), hvor han stævner en række bønder for gæld, de har undladt at betale til hans søn Søren Bundesen på Gedbjerggaard i Aal Sogn.

Kilder:

"Vester Horne Herreds tingbøger" under udgivelse af GRN. "Kjærgaard Birks Tingbøger bind-2 ekstrakter 1640-1655" udgivet Aal 1989, side 71, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(216) Jens Christensen

med tilnavnet "Gundesbøl", var fæster af en halvgård i Borup, Oxby Sogn. Han er født i Gundesbøl i Hemmet Sogn, Nørre Horne Herred, hvilket fremgår af et vitterlighedsvidne læst på Kjærgaard Birketing den 4.2.1670, og hvoraf de nærmere slægtsmæssige forbindelser fremgår.

Kilder:

"Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" ved GRN, udgivet Aal 1988, side 40-41 og 15. "Nørre Horne Herred" af H.K. Kristensen, Tarm 1975 side 264-276.

(220) Jep Jørgensen

var 1664 fæster af et boel i Wester Vrøgum, Aal Sogn, hvis hartkorn var på 2-0-3½-0 og ejedes af Christen Lange til Hisselmed. Han svarede årligt i landgilde heraf: 1 ørte rug, 1 svin, 1 torsk og en ½ foddernød.

Kilder:

Matriklen 1662 (M-film M.582.167L pag.221b. Matriklen 1664 (Z.5-8 pag.313b).

(224) Christen Christensen

Med tilnavnet "Junior", var fæster af et boel i Børsmose By, som ejedes af Riiberhuus, dens hartkorn var på 0-5-1-0, hvoraf han svarede 1 svin, 2 skl. og 2 albus til helmis og volmis, og af en hests gæsteri betalte han 1½ mark, 5 skl. og 1 albus. Sidste gang vi ser noget til ham er ved 1688-matriklen. - Han var som sin far stokkemand ved Kjærgaard Birketing.

Gift med:

(225) Else Joensdatter

Hun er fra Lønnestak i Lønne Sogn og døde i Børsmose.

Kilder:

1664-matriklen (Z.5-8 pag.309b). "Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" udgivet Aal 1988, side 77 og 80, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(226) = (252)

(227) = (253)

(230) Peder Nielsen Friis

Han boede i Børsmose By, hvor han var født. Han døde før 1688, hvor hans enke driver gårdsparten, idet denne bondegård var opdelt i to halvdele. I den ene part var fæsterne Hans Madsen og Hans Jensen, og i den anden "Peder Nielsens Encke", med et samlet hartkorn 3-1-2-2. Gårdens ejer var rådmand Bagge Baggesen i Ribe. I 1664 var gården endnu ikke delt, hvor den fæstedes af Matz Pedersen, Niels Friis og Hans Thudholl (se ane-196).

Gift med:

(231) Kirsten

Hun ses som enke 1688, og i Aal Kirkebog 1698 og endnu i 1717, kort herefter må hun være død.

Kilder:

"Aal Kirkebog 1691-1726 1.del" udgivet Aal 1991, indførsel nr.88 s.29, og i samme nr. 391 s.77. Matriklen 1664 (Z.5-8 pag.316a) og Matriklen 1688 (Z.9-17 pag.327a).

(244) Simmen Hansen

I sin ungdom havde han været soldat, hvilket Niels Friis bevidnede på Kjærgaard Birketing den 21.2.1673, men inden da var han blevet fæster af "Børsmosegaard"

i Aal sogn efter sin far Hans Tomisen, de havde tidligere været i trætte med Christen Christensen Junior og dennes mor Else, men blev forligt på Kjærgaard Birketing den 30.6.1654. I Matriklen 1661 ansættes hans gård til et hartkorn på 3½-3-1-1, der i 1664-matriklen ændres til 3-7-1-1. Ejer er Kgl.Mayst. Dette holder sig helt til 1688, hvor det nedsættes på grund af sandskade til 3-1-1-1. Simmen Hansen ses jævnligt i tingbøgerne, idet han var en meget aktiv bonde.

Kilder:

"Matricul Iordebog Riiberhuus Ampt 1661" på mikrofilm M.582.167L pag.218b. Z.5-8 pag.309a. Z.6-7 pag.221a. Z.9-17 pag.326b. "Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" udgivet Aal 1988 s.54-55. "Kjærgaard Birks Tingbøger bind-2 ekstrakter 1640-1655" udgivet Aal 1989 s.121-122, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(246) Simon Rasmussen

var kronbonde i Westerballe i Ho Sogn, hvor han i matriklen 1664 ses som enefæster af en halvgård med hartkornet 2-4-2-2. Han er der endnu i 1681, men i 1688 må han være død, da det er sønnen Mads Simonsen, der er enefæster i gården.

Kilder:

Matriklen 1664 (Z.5-8 pag.300a). Matriklen 1681 (Z.6-7 pag.213b). Matriklen 1688 (Z.9-17 pag.315a).

(252) Niels Nielsen

kaldet "Sorte Niels" - vel på grund af sin mørke hudfarve(?). Han er sandsynligvis født i Ho Sogn omkring 1640 og døde før 1700, hvor Ho-Oxby sognes kirkebog begynder. Omkring 1668 har han giftet sig til afdøde Jens Jensens boel i Nørreballe, Ho By, hvis hartkorn 1662-1664 var på 1-6-2-2 og ejedes af Kgl.Mayst. I 1681 er Niels Nielsen her fortsat, men i matriklen 1688 ændres hartkornet til 1-6-1-1. Afdøde Jens Jensen havde været skipper, hvilket erhverv Niels Nielsen overtog. To af hans tre børn kom til at danne aner i denne bog, nemlig (113) og (126).

Gift med:

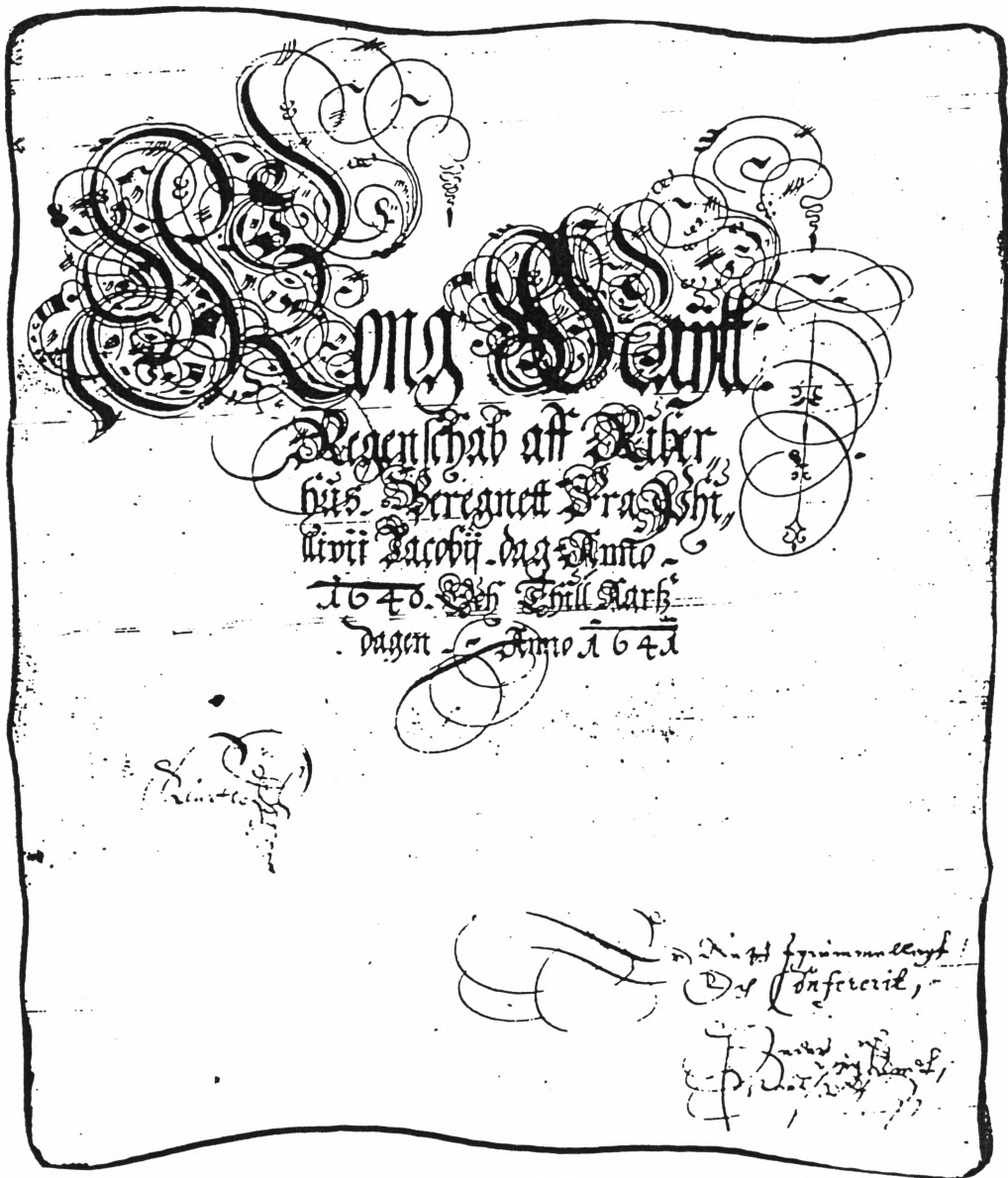
(253) Jensdatter

Om hvem vi intet kender til, udover som sagt hendes fars navn.

Kilder:

"Vardesyssel Aarvog 1990" side 115-II. "Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" Aal 1988 s.33-34,54. "Matrikelextract over Riiberhuus Amt 1662" på mikrofilm M-582-167L. Matriklen 1664 (Z.5-8 s.299b). Matrikelextract 1681 (Z.6-7 pag.213b). Matriklen 1688 (Z.9-17 pag.315b).

"Vardesyssel Aarbog 1993" heri skiftet efter salige Mette Bertelsdatter i Ho 1753, (alle i kopi i Lokalhistorisk Værksted.

Nedkopieret forside af Riibehus Lensregnskaber 1641.

(254) Lauritz Nielsen

Han var skipper i Nørreballe i Ho Sogn og døde på rejse i Hamburg, og blev begravet på Ho Kirkegaard den 21.5.1705. Han var fæster af et hus i 1688, hvis hartkorn var 0-0-0-½, derudover benyttede han noget jord som tilhørte Ho Kirke.

Gift med:

(255) Anne Nielsdatter

Hun er født 16.. og blev gift 2.gang i Ho Kirke den 8.12.1709 med gårdmand Peder Christensen i Blaavand.

Kilder:

Matriklen 1668 (Z.9-17 pag.316a og 317a). "Ho-Oxby Kirkebog, viede 1700-1804" pag.109a. "Ho-Oxby Kirkebog, begravede 1700-1804" pag. 159a.

5 x tipoldeforældre.

(276) Iffuer Christensen Høst

Han er født i Lunde Præstegaard 15.. og døde i Janderup By ca. 1630, hvor han var gårdmand.

Gift med:

(277) N.N. Bennedsdatter

Hun var fra Janderup By og overlevede vist manden. I skiftet efter hendes forældre, som blev læst på Vester Horne Herredsting 27.1.1622, tegner der sig et klart billede af ægteskabet m.v.:

"Jens Nielsen i Gedbjerg paa sin hustru Maren Bennedsdatters vegne, Peder Jespersen i Kærup paa sin hustru Mette Bennedsdatters vegne, tog Iffuer Christensen Høst i haand og gjorde ham rigtig afkald for al den arv forne deres fader og moder, som endnu lever, Benned Jensen og Ellen Bennedskone i Janderup, som nu ved døden er afgangne, bemelte mænd til vedermaalsting. Iffuer Christensen Høst tog afkaldet".

Kilder:

"Vester Horne Herreds Tingbog 27.1.1622. "Janderup og Billum Sogne" bind-2, hvor man begynder ved deres ene søn Benned Iversen (ane-138), men har udeladt forældrene herover!

(310) Matthies Tuesen

Han var fæster af en gård i Kjelst, som ejedes af Domkapitlet i Ribe. Han får børn døbt i Billum Kirke 22.12.1639, 24.4.1642, 1.11.1642 og 1656. I 1660 er han død.

Gift med:

(311) Mette Matthieskone

Hun nævnes i gården i 1661 som enke.

Kilder:

"Janderup og Billum Sogne" bind-2 s.216-217. "Janderup-Billum Kirkebog 1. 1637-1767 Fødte & Døbte" udgivet Aal 1992. "Matrikeljordebog over Riiberhuus Amt 1661-62" pag.216b på mikrofilm M-582.167L(GRN-I-776-1), (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(312) Backen Simonsen

Han ses i gården i Tarp, Billum Sogn 1640 og er død efter 1664, i Tarp, hvor han var medfæster af en stor krongård i Tarp. I 1640 har han sammen med Jens Hansen opsat en ålehammer (ruse) for tæt på åbredden ved Kraunsø, hvilket fogeden på Visselbjerg gør vrøvl over. 1645 står han åbenbar skrifte i Billum Kirke, da han har overtrådt det 6'te bud.

Kilde:

"Janderup og Billum Sogne" bind-2 s.170. Vester Horne Herreds tingbøger (se mine afskrifter heraf).

(320) Søren Nielsen

Han var fæster af en halv krongård i Hyllerslev før 1625. Omkring 1640 er medfæsteren Hans Nissen (muligvis svigerfaderen) død, og han er nu i en årrække enefæster.

Gift med:

(321) N.N. Sørenskone

Hun døde i Hyllerslev i foråret 1645, hvorefter der holdtes skifte imellem børnene og faderen. Samtidig blev der 1.6.1645 oprettet et tinglyst gårdfællesskab mellem Søren Nielsen og dennes søn Christen Sørensen (ane-160).

(328) Albert Albertsen Blehr

er født i Ystad i Skaane, Sverige 16..

Kilde: "Norsk Slekthistorisk Tidsskrift 1938" side 61-62.

Han var gift med:

(329) Mette Christensdatter

som af sønnen i dennes notater betegnes "Gud- og dydelschende Matrone".

Ifølge Bergens Borgerskabsbog 1550-1751 tog Albert Albertsen Blehr, "Fød i Ysted udi i Skaane", borgerskab i Bergen den 25. april 1644. I kopskatmantallet

for Bergen 1645 nævnes under mantallets 17. rode domkirkens sogn: "Albert Albertsen, Schreder och hans quinde, 2 Rd. 1 Tienstepige, 8 Sk.". Endelig findes under 17. rode i skattetaksten for Bergen 1657: "Albert Schredder Hus och Grund, 300 Dlr. hans Anden Formue 400 Dlr. tils. 700 Dlr."

Kilder:

"Norsk Slegtshistorisk Tidsskrift 1938" side 61-62. Bergens historiske Forening. SKRIFTER no. 17 (1911) og samme no. 21 (1915) side 96. "Slægten Baunhøj fra Alslev Sogn", udg. af Nordisk Slægtsforskning Bredegaard, Skals 1971. GRN-1-585-44. (Kopier i Lokalhistorisk Værksted).

Skitse fra 1686 over det indre af Bergen By.

Bergens Byvåben.

(330) Jacob Halvorsen
der var borger i Skien, Norge.

Gift med:

(331) Karen Pedersdatter

Svigersønnen Ludvig Albertsen Blehr betegner ægteparret som sin hustrus "Kiære fornemme Christelige Forældre".

Kilder: Se herover under (ane-328)!

(336) Peder Jensen Rasch

Han er højst sandsynligt født i Rask-slægtens gård i Hyllerslev 15.. "Peder Rasch", som han almindeligvis kaldes, var Kgl.Mayst. delefoged og skriver i Vester Horne Herred, og havde for sin bestalling "Sønder Hebogaard" udlagt som betaling herfor. Han ses flere gange som dommer på herredstinget. Han døde i Sønderhebogaard 1659, hvorefter der holdtes skifte.

Gift med:

(337) Anna Nielsdatter

Hun overlevde sin mand og døde efter 1661 i Sønder Hebogaard.

Kilder:

"Janderup og Billum Sogne" bind-3 s.93,211-212. Mine renskrifter af Vester Horne Herreds tingbøger, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(344) Anders Thomsen

var gårdmand i Hyllerslev i gård nr. XI før 1635. Han ses ikke i sognebogen bind-3 side 126! Sidst, vi hører noget til ham, er i en sag på Vester Horne Herredsting den 4.8.1655, hvor han i en strid med Søren Nielsen Bandsbjerg vidner, at han kan huske 40 år tilbage, hvor faderen havde de samme rettigheder. - Han fik flere børn døbt i Janderup Kirke (se "Janderup og Billum Kirkebog I, fødte og døbte 1637-1767" udgivet Aal 1992).

(346) Niels Friis

ses i Kjærgaard Birks Tingbog 13.10.-1648 som sandemand i Kjærgaard Birk. Det vides ikke, hvor han er født, kun ved vi jf. Kjærgaard Birks Tingbog 30.10.1668, at han da skiftede og samtidig overlod sin gårdspart i Børsmose til sønnen Peder Nielsen Friis (ane-230). Ved Matriklen 1662 og 1664 ses han som medfæster af gården 2-4-0-0 i Børsmose, som da ejedes af Bagge Baggesen i Ribe. Medfæstere var Mads Pedersen og Hans Nielsen Tudholl. Ved Matriklen 1681 må han være død, da han ikke længere ses i gården.

(432) Christen

var bonde i Gundesbøl i Hemmet Sogn, Nørre Horne Herred.

Gift med:

(433) N.N. Nielsdatter

I en sag læst på Kjærgaard Birketing den 4.2.1670 fremgår det næsten, hvordan hendes nærmeste slægt i flere generationer ser ud. Således nævnes det bl.a. at "fornævnte Jens Christensens moder og og forne Cathrine Hermansdatters fader var født søskendes børn, som hedder Terben Nielsen og i Husum Herman Nielsen". Videre hedder det: "at fornævnte Jens Christensen Gunderbill hans moder og hendes søskende født i Obling var fuldsøskendebørn til Terben Nielsen, som i Husum kalder Herman Nielsen muremester o.s.v". Blandt arvinger ses også Maren Nielsdatter i Aal Præstegaard, hun var gift med sognepræsten Peder Clausen Fanøe. Selv var Maren eller Marine Nielsdatter af den forrige præst i Aal, Niels Philipsen.

Ovennævnte ægtepar havde udover sønnen Jens Christensen Gundersbill, der boede i Borup, Oxby Sogn, også døtrene Mette gift med Las Lauritsen i Obling, Johanne gift med Houle Christensen i Toftum og Anne gift med Bertel Iverseb i Nordenaa.

Note:

Meget tyder på, at foranerne til denne slægt har forbindelse til de ældste herredsfogedslægter i Nørre Horne Herred, hvis rødder kendes tilbage til midten af 1400' tallet. Men et entydigt bevis haves ikke på nuværende tidspunkt, men vil senere komme i Vardesyssel Aarvog, når beviset foreligger.

Kilder:

"Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" af GRN, udgivet Aal 1988 s.40-41. "Nørre Horne Herred" af H.K.Kristensen, Tarm 1975, s.275, 178, 271, 273.

S.W. Viberg "En almindelig Dansk Præstehistorie" udgivet Odense 1870, s.23.

(448) Christen Christensen

kaldet "Senior". Han var gårdmand i Børsmose og stokkemand ved Kjærgaard Birketing, i hvis tingbøger han ses ofte over en længere årrække. Han døde i Børsmose i april 1662, idet der holdtes skifte efter ham 9.5.1662, der er indført denne dag i Kjærgaard Birketings Tingbog.

Gift med:

(449) Else

Hun overlevede ham. I deres ægteskab var der følgende børn: Christen Christensen kaldet Junior i Børsmose, Hans Christensen der boede i Stausø 1664 og dette år blev dræbt, Søren Christensen der var umyndig i 1662, Jes Christensen i Børsmose og Maren Christensdatter der var gift med Christen Christensen i Brichgaard.

Kilder:

"Kjærgaard Birks Tingbøger bind-2 ekstrakter 1640-1655" udgivet Aal 1989 s.121-122. "Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" udgivet Aal 1988 s.23,36-39. Kopier i Lokalhistorisk Værksted.

(450) Joen Olufsen

Han var gårdmand i Lønne By og Sogn, hvor han døde i april 1679. Idet hans svigersøn 2.5.1679 (normalt 30.dagen efter dødsfaldet) frasagde sig arv og gæld efter svigerfaderen. Ved Matriklen 1664 ses han sammen med Thue Christensen, som fæster af en gård i Lønne med hartkorn 2-2-2-2, gården ejedes af Riiberhuus, men var udlagt til Ribe Hospital.

Gift med:

(451) Boeld Nielsdatter

Hun ses i tingbogen sammen med sin svigersøn Christen Christensen Junior i Børsmose på Kjærgaard Birketing den 23.5.1679, hvor de fragår arv og gæld efter hendes salige husbond Joen Olufsen i Lønne. I Matriklen 1681 ses hun som enke at drive gården sammen med Christen Tuesen, ejeren er fortsat Ribe Hospital.

Kilder:

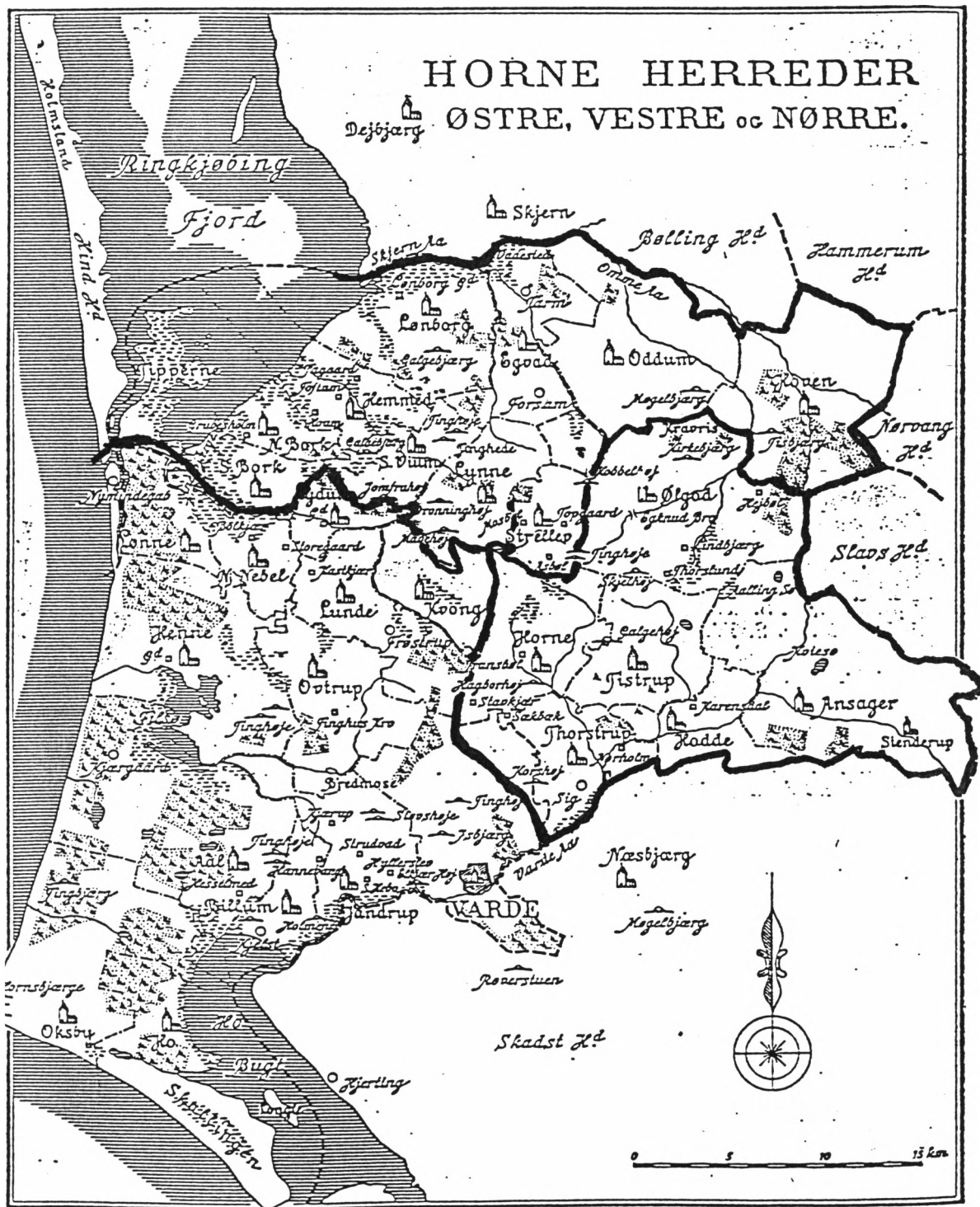
"Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" udgivet Aal 1988 s.77-78,80. Matriklen 1664 (Z.5-8 pag.289b). Matriklen 1681 (Z.6-7 pag.205b). I "Vardesyssel Aarvog 1988" s.81-82 ses nogle af personerne fra ovennævnte sager i Lønne 1679. Iøvrigt er der vist fra ovennævnte Christen Tuesen slægtsmæssig forbindelse til Nationalmuseets genopførte "Lønnestakgården" på Frilandsmuseet i Kgs. Lyngby nord for København (se hæftet herom).

(452) = (504)

(453) = (505)

(460) Niels Friis

Han var gårdmand i Børsmose, læs videre om denne under ane-346.

Herover ses slægtens hjemegn, de 3 Horne Herreder, øverst Nørre Horne, til venstre Vester Horne og til højre Øster Horne Herred(note-8).

(488) Hans Thomsen

Han var gårdmand i "Børsmosegaard" i Børsmose, Aal Sogn vist født i 1590'erne og døde i Børsmose efter 1654, hvor han den 30.6 på Kjærgaard Birketing bliver forligt med Christen Christensen Junior i Børsmose og hans moder Else Christens, som de har haft en trætte med.

Gift ca. 1617 med:

(489) N.N. Madsdatter Brich

Det fremgår af Kjærgaard Birks Tingbog den 30.8.1622, at Mads Christensen på Brich for 5 år siden havde lovet Hans Thomsen i Børsmose 8½ daler i medgift, da han giftede sig med Mads Christensens datter på Brich.

Kilder:

"Kjærgaard Birks Tingbøger bind-1.2 ekstrakter" udgivet Aal 1996 sagen 30.8.1622 og 17.2.1626. Kjærgaard Birks Tingbøger bind-2 ekstrakter 1640-1655" udgivet Aal 1989 s.121-122.

(504) Niels Mortensen

Han er født i den nu forsvundne havneby "Sønderside" ca. 1610 og døde før 1688 i Ho. Han blev begravet inde i Ho Kirke sammen med sin hustru. Gravstenen over Niels Mortensen og hustru ligger i dag henslængt og knækket i det nordvestlige hjørne af Ho Kirkegaard. - Niels Mortensen drev fiskeri og handel fra Sønderside, og før 21.2.1657 tillige landbrug fra deres gård i Ho, hvor de da boede. Han ses ofte i Kjærgaard Birks tingbøger, således 31.10.1673, hvor han bliver tilbagebetalt 60 sletdaler, han har lånt Hans Olufsen i Børsmose. I 1657 ville hans datter Mette ikke giftes med Jens Backensen i Hoe, hvilket der blev en lang proces ud af, som faderen dog vandt til slut sammen med den forsmåede svigersøn.

Gift med:

(505) Mette Nielsdatter

Hun er født i "Fredtoft" i Aal Sogn 16.. og døde som enke i Ho efter 1688 og før 23.8.1689, og blev begravet inde i Ho Kirke. Ved Matriklen 1688 ses hun som enke i gården, hvis gamle hartkorn var på 2-1-3 1/9 og ændredes til 3-3-3-1. Ejer af gården var Christopher Philip Cortz.

Afkald for arv efter Niels Mortensen i Hoe.

Fredag den 23. august 1689. For retten fremkom Søren Nielsen i Hoe med skriftlig fuldmagt af sine søskende og svogre, dateret Hoe den 16. august 1689, som i dag blev læst og paaskrevet. Og efter dets indhold tog forne Søren Nielsen, paa sin egen og paa Peder Nielsen i Bredmose, Niels Nielsen i Hoe, Niels

Nielsen i Bredmose, Mads Jensen i Hjerting og Søren Hansen i Hoe deres vegne, Bertel Bodsens i Hoe i haand, og gav han en fuldkommen tryk og uigenkaldende afkald for fødte og ufødte, for alt hvis de arveligen kan være tilfaldet og berettiget efter deres og deres hustruers salig forældre salig Niels Mortensen og salig Mette Nielskone af Hoe, det være sig udi sølv og rede penge, bo og boskab, korn og kornsæd, engjord og al andet rørende og urørende, intet undtaget i nogen maade, det være sig ved hvad navn det helst er, eller med nævnes kan.

Kilder:

"Vardesyssel Aarvog 1988" s.94-97, samme 1989 s.107-116, samme 1990 s.115-123, samme 1992 s.110-116 og samme 1993 s.7-108 der indeholder skiftet efter Mette Bertelsdatter i Ho 1753. Matriklen 1688 (Z.9-17 pag.315a). Vester Horne Herreds tingbog 23.8.1689 (B82D-11 pag.96a-96b). "Kjærgaard Birks Tingbøger bind-2 ekstrakter 1640-1655" udgivet Aal 1989 s.63. Og samme bind-3 ekstrakter 1656-1680, udgivet Aal 1988 s.57. "Danmarks Kirker, Ribe Amt" 2.bind s.1378-1379, udgivet af Nationalmuseet 1987. Vester Horne Herreds tingbog 21.2.1657, 28.2.1657, 18.4.1657. (Se mine afskrifter af Vester Horne Herreds tingbøger).

Sandstensgravsten beliggende i det nordvestlige hjørne af Ho Kirkegård.
Som det ses af billederne, er gravstenen knækket.

(506) Jens Jensen

Han var fæster af et boel i Nørreballe i Ho Sogn, hvis hartkorn i 1662-64 var på 1-6-2-2, ejeren var Kgl.Mayst. Han døde af sygdom i Nørreballe i februar 1668, da der 11.3.1668 holdtes registrering i boet.

Gift med:

(507) Boeld Sørensdaughter

Hun døde som enke i Nørreballe før 14.2.1673, hvor arvingerne frasiger sig arv og gæld efter hende på Kjærgaard Birketing.

Kilder:

"Vardesyssel Aarbog 1990" s.115. Matriklen 1662 på mikrofilm M-582.167L pag.230a. Matriklen 1664 (Z.5-8 pag.299b). "Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" udgivet Aal 1988 s.33-34,54.

(508) Niels Lauritzen

Han var skipper i Nørreballe, Ho Sogn, hvor han døde 11.5.1677, han var selvejer af bl.a. nogle enge Borup, Oxby Sogn, som han skødede til sine børn i 1675. Han var gift 2.gang med Kiersten Jørgensdaughter, som overlevede ham. Ved skiftet der holdtes efter ham, og som ses i Kjærgaard Birks Tingbog 18.1.1678 pag.42a, ses det at boet havde et overskud på ikke mindre end 196 daler 1 mark og 6 skilling (nok til at købe en gård for dengang).

Gift med:

(509) Kirsten Hansdaughter

Hun døde før 1667 i Nørreballe.

Kilder:

"Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" udgivet Aal 1988 s.6, 26, 64, 71.

6 x tipoldeforældre.(552) Christen Jacobsen Høst

Han er født i Krarup i Tistrup Sogn 1548, og døde i Lunde Præstegaard den 1631. Han er sammen med hustruen begravet inde i Lunde Kirke. - Hr. Christen, som han kaldtes i daglig tale, var sognepræst til Lunde-Outrup menigheder og provst i Vester Horne Herred i 58 år.

Gift i Lunde Kirke 1576 med:

(553) Birthe Thamesdatter

Hun er født i Lunde Præstegaard 1552 og døde sammesteds 1627. Hun er begravet inde i Lunde Kirke sammen med sin mand. På gravstenen står der, at de levede sammen udi ægteskab i 51 år.

Peder Hegelund skriver i sin almanak 15.7.1573: "Ordinati duo ministri verbi: Her Chresten, Iep Høstis søn".- Her er et eksempel på, at "Jep-" bliver til "Jacob-", hvilket ofte skete ved præsternes latinisering af for- eller efternavne, som var almindelig brugt den gang.

Efterslægten efter dem er utrolig stor. Deres børn er: Peder Høst der var præst i Nr.Nebel. Thomas Høst var præst i Hviding. Christen Høst faderens efterfølger i Lunde-Outrup. Iver Høst (ane-276). Ib Høst var præst i Bølling-Sædding. Sophie gift med Hr. Jørgen i Kvong. Karen gift med rådmænd Christen Chr. Tarp i Varde (de bekostede gravstenen i Lunde Kirke). Elle gift med Peder i Skuldbøl. Birgitte gift med Claus Christensen i Nørkjærsgaard. Anne gift med Hr. Christen i Janderup. Inger gift med Jens Christensen Toftum i Sædding Storgaard. Kirsten gift med Hr. Ole Pedersen præst i Ribe, og en unavngiven datter Line. Alle ovennævnte navngivende søskende ses i skiftet efter søsteren Karen Christensdatter Høst der døde barnløs i Varde 1670.

Hr. Christen Jacobsen Høst var tillige provst og nævnes som sådan 1584 og 1604. På prædikestolen i Lunde Kirke findes ikke blot hans navn, men et udskåret brystbillede af ham. Det forestiller en kraftig mand med hage- og overskæg og nedhængende hår, han bærer en bred, opstående krave. Under billedet findes en uforståelig hebraisk inskription. Desuden har hans billede været malet over degnestolen i Bryndum Kirke, Skads Herred, hvor der i lang tid holdtes landemode. I Lunde præstegård har der også været portrætter af ham og hustru, malet 1620, men de brændte sammen med præstegården. Hans hustru hed Birthe Thomasdatter og var formandens datter. Hun døde 1627, 75 år gammel; deres ægteskab havde varet i 51 år. Efter Liber Danicus havde de 5 sønner og 7 døtre, efter Wiberg 7 sønner og 5 døtre. Af sønnerne blev Christen præst i Lunde-Outrup, en, hvis fornavn ikke kendes præst i Bølling-Sædding, præsterne Peder Christensen Høst i Nr.Nebel og Thomas Christensen Høst i Hviding og Ib Christensen i Billum var også hans sønner. Af døtrene var Karen gift med hr.

Peder Mikkelsen i Kvong og Kirsten gift med hr. Ole Pedersen til Ribe Hospital og Johanne gift med hr. Søren Andersen i Janderup. Endvidere var en datter gift med en bonde i Dybvad. 10.2.1593 udstedtes stadfæstelsesbrev på livstid for hr. Christen Høst i Lunde på kronens part af korntienden af Outrup, hvoraf der dog årlig skal svares 10 ørte rug og 10 ørte byg til den, der oppebærer stiftskornet. Et halvt års tid efter bestemmes, at afgiften skal svares til kronen. 1613 køber han en halv gård i Thorbøl.

Gravsten i Lunde Kirke over Christen Jacobsen Høst og hustru Birthe Thamesdatter.

Præsteindberetningen til Ole Worm 1639 fra Christen Christensen Høst, det ældste grundrids over sognet. Det viser: Ovtrup Kirke dediceret S. Bartholomæo. En liden by liggendes ved kirken ved navn Ovtrupbye. En bæk løbendes omkring kirken ind i Filsø. En by Torbill. En by Derup. En enlig gård Gammelgaard. En by Skyhede. En by Rottarp med Vester Herreds Ting ved nogle høje. En by Allersleff. Tre enlige gårde 1. Løfftgaard, 2. Gadgaard, 3. Reffsgaard. En by Debill. En enlig gård Bael. En enlig gård Beckhus. En by Vibtarpt. En enlig gård Heltofft. En by, Søgaard, som haver sit navn deraf, at en odde af den store Fil Sø, som ligger udi Henne Sogn, løber op til samme by.

Den 20.12.1645 læses i Vester Horne Herreds tingbog:

"Jørgen Rasch i Hillerslev, skriver her samme steds, på hr. Jørgen i Kvong hans vegne, fremlagde og lod læse en registrering lydende som følger:

Registrering og vurdering udi den dannemand hr. Jørgen Christensen i Kvong som skete 1645 den 10.11. som var rette 30. dag efter hans salige hustru, Sofie Christensdatters død og det udi dannemænds overværelse, som var Christen Mikkelsen i Hallum, Jep Lauritsen ibid. Morten Nielsen i Kvong, Jens Sørensen ibid, Jes Pedersen i Aasted og Jepsen i Kammersgaard, som var vurderingsmænd og det alt ud i penge satte, herefter registreringen...

Halvparten af boet hvilket er 307 daler 2 mk. 5 1/2 skl. blev delt i 14 søsterlodder, hjemlede Michel Nielsen tjenende i Kvong og Chresten Jensen i Kvorup: At de i dag 8 dage var i Skuldbøl, og der gav Peter Christensen og hans hustru Elle Christensdatter, i Bandsbøl og der gav Jens Jensen varsel, Claus Christensen i Nørkjærgaard og hans hustru Berit Christensdatter, Inger Christensdatter født i Sædding og hendes lauværge varsel, at de i dag 8 dage var i Lunde Præstegaard og der gav Dorith Iversdatter, sal. hr. Christen Høst af Lunde og deres børn Berit Christensdatter, Ane Christensdatter og Mergete Christensdatter, Søren Christensen i Jegum, Benned Iversen i Janderup, Christen Iversen, Inger Iversdatter, Maren Iversdatter og deres lauværge Falbe Hansen ibid. hr. Hans Pedersen sognepræst til Janderup og Billum hans datter Berit Hansdatter, Oluf Christensen der samme sted, Mads Rasch i Hillerslev, alle varsel for deres dør og bopæl for denne vurdering og registrering bemeldte hr. Jørgen Christensen tog her til forne ting ved tingsvidne i dag

Kilder:

"Danmarks Kirker Ribe Amt" 2.bind s.1128-1129, udgivet af Nationalmuseet 1986, (Tilladelse til kopi af gravsten, af museumsinspektør, Niels Jørgen Poulsen i 1987). "Peder Hegelunds Almanakoptegnelser 1565-1613" udgivet af Bue Kaae, Esbjerg 1976, bind 1-2 (GRN-I-970). "Vardesyssel Aarvog 1987" s.45-49. "Lunde Sogn" af H.K. Kristensen, Kolding 1923 s.108-109. "En almindelig dansk Præstehistorie" af S.V. Wiberg, Odense 1870, bind-2 s.329 nr.4. "Vardesyssel Aarvog 1986" s.107 kilde-b (B.82-25), hele skiftet ligger i fuldstændig kopi i Lokalhistorisk Værksted. "Kjærgaard Birks Tingbøger bind 1.1 ekstrakter 1592-1609" udgivet i Aal 1990 s.98. "Vester Horne Herreds Tingbog 1631" 1.halvbind s.33-34 m.fl. udgivet Aal 1990. Vester Horne Herreds Tingbog

20.12.1645 pag.75b. I "Lunde Sogns Historie" s.108-109, ses oplysningen om træsnittet af Hr. Christen Jacobsen Høst, der dog i Nationalmuseets bind-2 s.1122 drages i tvivl, idet man antager, der er tale om præsten Hr. Søren Mouritzen i Lunde, der forærede prædikestolen til kirken i 1583.

(554) Benned Jensen

Han var gårdmand i Janderup By, og er død der i slutningen af september 1621, idet der holdtes skifte på Vester Horne Herredsting den 27.10.1621 således: "Jens Nielsen i Gedbjerg paa sin hustru Maren Bendizdatters vegne, gjorde Iffuer Christensen i Janderup en fuld tryg afkald for ald den arv forne hans hustrue kunde tilfalde efter hendes salige fader Benned Jensen af Janderup, desligeste hans hustru Ellen Benneds som endnu lever, ligesaa naar hun ved døden er afgangen. Jens Nielsen til vedermaalsting, Iffuer Christensen tog opsættelse".

Gift med:

(555) Ellen Bennedskone

Kilder:

Vester Horne Herreds Tingbog den 27.10.1621 og 27.1.1622 (se mine renskrifter heraf).

(640) Albert Blæhr

var født i sidste halvdel af 1500'tallet og bosat i Ystad i Skaane, medens dette endnu var en del af Danmark.

Kilde: Se under (ane-164).

(672) Jens Madsen Rasch

Han var født 15.. og drev sin fødegård, en krongård, i Hyllerslev, Janderup Sogn efter sin far, som han overtog før 1593. I 1599 havde han desuden en af kronens enge, hvoraf han svarede ½ pund smør. Han drev også kirkens boel i Hyllerslev, hvoraf han svarede ½ mark i landgilde og til dekanen 1 mark i forberedelse. Han var også i en længere årrække defoged i Vester Horne Herred, ja vist frem til sin død omkring 1622, idet sønnen dette år overtager gården "efter sin afdøde fader".

Kilder:

"Janderup og Billum Sogne" bind-3 s.93. Vester Horne Herreds Tingbøger (se mine afskrifter heraf). "Kjærgaard Birks Tingbøger bind 1.1 ekstrakter 1592-1609" udgivet Aal 1990 s.114, se også det efterfølgende bind der er under udgivelse.

(688) Thomis Andersson

er ældst kendte fæster af gård nr. IX i Hyllerslev, hvor han nævnes af sønnen i en sag på Vester Horne Herredsting den 4.8.1655 side 67a, men da var han død. Derimod ses han i Riiberhuus Lensregnskaber 1606, Vester Herridt side 22a (mikrofilm M-18.624), (kopi i Lokalhistorisk Værksted 1-74).

(904) = (1008)

(905) = (1009)

(906) = (1010)

(907) = (1011)

(976) Thomas

Han må være død før 1609, da han ikke ses i Kjærgaard Birks Tingbog 7.7 1609, idet der havde været "en minde" mellem sønnen Hans Thomsen og hans søster om noget arv, hun var ham skyldig efter faderen, nemlig: "30 fuldgørendes daler, en eng i Brich Bæk til 6 læs hø, agerjord hvert år til 4 skæpper sæd at udbruge, og det skulle han have så længe han var ugift. Desligeste skulle han have hans salige broders klæder og kiste".

Kilder:

"Kjærgaard Birks Tingbøger bind 1.1 ekstrakter 1592-1609" udgivet Aal 1990 s.139.

(978) Mads Christensen Brich

Han er født i sidste halvdel af 1500'tallet og døde efter 1622 i "Brichgaard" ved Børsmose, Aal sogn, hvor han var fæster. Gården ejedes af Mogens Jull til Juellingholm. I 1581 nævnes han i Riberhus Lensregnskaber, da han med sit skib fisker fra "Vesterside" fiskeleje (nuværende Vejers i Oxby sogn). Den 3.4.1612 lover han forlig med Søren Jensen i Børsmose, med hvem han har været oppe at slås. De lover begge, at den, der næste gang starter et slagsmål, skal have sin hals og liv forbrudt (lide døden herfor).

Gift med:

(979) Sidsel Madskone

Hun døde i "Brichgaard" efter 1622.

Kilder:

Kjærgaard Birks Tingbog 3.4.1612 og 30.8.1622 udgivet Aal 1996. "Vester Horne Herreds Tingbog 1631" 1. halvbind, udgivet Aal 1990 s.72-73

(1008) Morten Nielsen

Han var født i sidste halvdel af 1500'tallet og flygtede som fredløs fra havnebyen "Sønderside" i Ho Sogn ud af Nørrejylland efter 1615, hvor hans forretning blev inddraget af Kgl.Mayst., som straf for hans dom for troldom.

Gift med:

(1009) Kirsten Mortens

Hun kendes heller ikke født, men er død i Sønderside By efter 8.11.1637, hvor hun nævnes i Viborg Landstings Dombog i en retssag om huse i Sønderside: "Norden Kirsten Mortens hus en kålgård er 16 skar lang og 6 skar bred, norden den Niels Mortensens (ane-452/ 504) hus en kålgård er 16 skar lang og 8 skar bred" o.s.v.

Morten Nielsen og hustru boede ved havne- og fiskerlejet "Sønderside" i Ho Sogn hele deres liv. Han var købmand og fisker, sejlede "paa Hamburg", og havde en overgang 8 skibe i søen.

Morten Nielsen var en hård mand og vist ofte en noget hidsig handelsmand, som indimellem måtte bøde for sine mange ugeringer der til sidst kostede ham hals og liv, så han måtte flygte ud af Nørrejylland som fredløs. Fra dom- og tingbøgerne er bevaret en række sager, som jeg herefter vil gengive:

I Riberhus Lensregnskaber 20.6.1598, blev han oversvoret for vold mod Jens Jensen i Rejsby, som han havde slået et slag med en kniv, og måtte bøde herfor 5 daler. - Den 20.4.1599 er han stævnet på Kjærgaard Birketing, og anklaget for at have taget nogle fisk fra Anders Nielsen i Hebo. Snart efter anklager Morten Nielsen på Kjærgaard Birketing Anders Nielsen i Hebo for at have bortført to stykke esketræ fra Sønderside.

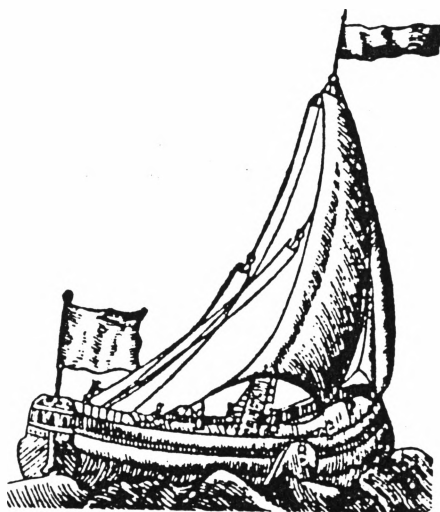
Den 1.5.1612 skriver tingskriveren på Kjærgaard Birketing: "Morten Nielsen stod for tingdom og berettede, at eftersom Hans Hansen i Kjærgaard har hans hustru Kirsten Mortens i forfølgning for voldsag, for hun skulle have slagen Maren Throgeldatter på Sønderside en slag i Morten Niensens eget hus, da gav han sig for denne sag i ærlig og velbårne Albrett Skiells minde".

Den 18.12.1612 ser vi igen: "Morten Nielsen havde i rette stævnet den uendelig dom Hans Hansen over ham forhvervet havde, og blev beskrevne uendelig dom magtesløs dømt. Morten Nielsen tog dommen. Anlangende Knud Jensens skæg.

Hans Hansen fremlagde en opsættelse i dag 3 uger her til forskrevne ting udgangen lydende: Han den dag at havde i rette stævnet Morten Nielsen ved Sønderside, for noget skæg han havde rykket af Knud Jensen i Varde, i Hamburg, efter syn og sigtelsesvidnes lydelse her af forne ting år 1611 den 13. september

udgangen, som Hans Hansen Morten Nielsen burde enten at lovværge sig, at han ikke rykkede forne Knud Jensens skæg af, og slog ham to slag ved hans øre, efter sigtelsesvidnes lydelse, eller bøde derfor efter loven.

Så mødte Morten Nielsen og formente, at efterdi sligt var ham ikke overbevist, og var mere end år og dag siden det skulle være sket i et andet land, mente han, at han burde for de tiltale kvit at være. Efterdi Knud Jensen på fersk fod da han af Hamburg hjemkom, har sigtet og klaget på forne Morten Nielsen for hårgreb og nævehug, som han samme dag med syn beviste hans skæg en part at være afrykket, og ikke Morten Nielsen den dag, ikke heller i dag samme gerning benægter, vidste jeg ikke andet, end Morten Nielsen bør jo enten at bøde eller værge sig derfor efter loven imedens sigtelsen står ved magt".

Datidens mest benyttede skibstype langs den jyske vestkyst var KOGGEN. Her gengivet efter et træsnit. Det var skibe som dette, der sejlede varer til og fra Sønderside, hvorfra Morten Nielsen drev sin forretning.

I tingbogen er indført den 19.10.1614 (efter sag i Viborg Landsting den 26.2.1620) at "da Maren Persdatter Negerpande gjorde sin bekendelse under forhør i Bredmose udi godtfolks nærværelse, anno 1614 den 19.oktober, som iblandt andet formelder hende at have bekendt, Maren Knuds i Skjødstrup, Kirsten Trolholms hendes dreng hed Slug, Anne Søren i Oxbøl hendes dreng hed Sparre, Maren Christensdatter hendes dreng hed Snule og Maren Pedersdatters egen dreng hed Falk. De havde været tilsammen og kærnet i Hougrob Strøm, og fik de hver den første gang to mark smør, og den anden gang syv mark smør. Item hende at have bekendt, at de for syv aar siden var hun og

alle hendes rode og selskab paa Middislette og danse, som var Kirsten Trolholms, Appolones Karen som løb altid udi bag, Maren Knuds i Toft og hendes datter Anne Søren, som var bruden, og Morten Nielsen, Johanne Lauridskone i Veiers, Anne Thomaskone i Giedbjerg, Maren Knuds i Skjødstrup, Johanne Villadsis i Skjødstrup, Dorette Lauridskone i Mosevraa. Morten Nielsen førte blussen og Anne Giedbjerg bruden, og med var Marine Nielskone i Hoe, og flyede Morten Nielsen den vin, hvor han fik det vidste hun ikke".

I Kjærgaard Birks Tingbog 9.12.1608 læser man: "Peder Stall paa ærlig og velbaarne Albrett Skiells vegne tog tredie uendelige dom paa Morten Nielsen ved Sønderside hans penge og gods ihvor det findes, da bør det følge Albrett Skiell paa Kgl.Mayst. vegne, fordi han syv gange for troldom er udlagt, og nu er bortrømt. Niels Vollesen i Kjærgaard dommer".

Morten Nielsen vender dog tilbage, de grove anklager til trods, idet han jo var på Kjærgaard Birketing den 18.12.1612 for at forsvare sig. Det nyttede dog kun kort, for allerede den 27.1.1615 kan man læse, at en lang række personer i Ho og Oxby sogne anklager ham for troldom"at det er dem fuld vitterligt i Guds sandhed, at Morten Nielsen som boede ved Sønderside har fået et trolddomsrygte paa, siden Maren Søren af Oxby for troldom blev brændt. Og er forne Morten Nielsen siden tit udlagt for trolddom, og er nu rygte og tidende forne Morten Nielsen for sligt skal være bortrømt....".

Sagsakterne fortsætter. Således kan man læse i birketingets tingbog den 17.3.1615, at skipper Mads Dionesen ved Sønderside havde taget syv tønder sild med til Hamborg, hvor Morten Nielsen opholdt sig. Den 26.5.1615 møder Niels Nielsen borger i Ribe op på birketinget og lader oplæse en erklæring, om nogen har noget at indvende mod denne, der er den bortrømte Morten Nielsens broder.

Den 20.10.1615 blev Morten Nielsens indbo og forretning beslaglagt af Kgl. Maysts folk og indført i Kjærgaard Birks tingbog. Den endelige afregning fremgår af "Riiberhuus Lensregnskaber 1622-23", hvor der under rubrikken "Annammet oc Opboridt for forbrøtt oc Rømnings Guods aff Kiergaards Birk":

"Morten Nielsen ved Sønderside hans hovedlod var forfalden til Kgl.Mayst. for Trolddomskunstner, som han havde brugt. Siden er hans bo registreret, hvorudaf er annammet holdt, og derfor oppebaaret, som jeg her fører til indtægt 200 daler. Hvad videre af forne bo er at bekomme, skal udi næste efterfølgende års regnskab blive ført til indtægt, og tingsvidne, om behov gøres, saafremt senere penge ellers kunne bekomme imidlertid".

Noget kunne altså tyde på, at der var levnet enken Kirsten Mortenskone både hus og lidt at prange med.

Kilder:

"Kjærgaard Birks Tingbøger bind 1.1 ekstrakter 1592-1609" udgivet Aal 1990, s.61,87,88,155. "Vardesyssel Aarvog 1988" s.90-97. "Djæveltro og Folkemagi" af Kim Tørnsø, Aarhus 1986 s.53-55,153 nr.32(GRN-I-1050)."Gamle Sydvestjyske Fiskerlejer" af H.K. Kristensen, Varde 1965 s.77-107. Riiberhuus Lensregnskaber 1562-1620 se mikrofilmliste i "Vardesyssel Aarvog 1991" s.120.

Viborg Landstings Dombøger, kopier af ovennævnte sager ses i mit 2. bibliotek. "Kjærgaard Birks Tingbøger bind 1.2 ekstrakter 1609-1622" udgivet Aal 1996, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

Herover ses udsnit af Johs. Mayers kort fra 1655, hvor man ser Sønder side placeret mellem Oxbye og Hoe.

(1010) Niels Pedersen

Han var fæster af bolet "Fredtoft" i Aal Sogn, og døde der efter 9.9.1648. - Året før havde Niels Persen (som han også kaldtes) 41 sletdaler tilgode hos nogle bønder i Billumtarp, men på grund af dårlige tider udeblev afbetalingen. Da skyldnerne efter den lige overståede høst havde kørt deres korn i egen lade, tog Mette og Niels Persen sagen i egen hånd, og bortkørte de andres korn som pant for de udeblevne afdrag, hvilket ugedagen efter resulterede i at Billumtarpbønderne beskyldte Mette for en virkelig troldkone at være. - Sagen bliver behandlet på Vester Horne Herredsting den 23.10.1647 og lyder således:

"Hans Jepsen i Tarp i dag for dom med hans oprakte fingre og ed sigtede og beskyldte Mette Nielskone i Fredtoft for, at hun var en vitterlig troldkone, indtil hun sig derimod æreleterer, fordi hun havde lovet ham, at hun skulle gøre ham både ussel og arm, og at hun skulle lade ham troldride.

Dertil svarede Iver Henriksen i Oxbøl på forne Mette Nielskones vegne, at han forment, at den mand som af en misæder selv er udlagt for trolddom bør ikke at tilstedes at beskyldte nogen ærlig kvinde uden nogen sandfærdig bevis.

Hjemlede Jens Hansen i Tarp og Anders Nissen i Tarp vidnede med oprakte fingre og ed, at de i dag 3 uger gav forne Mette Nielskone og Niels Pedersen i

Fredtoft varsel for deres dør og bopæl for dette sigtelsesvidne forne Hans Jepsen i dag her til forne ting agtede at tage beskrevet. Hans Jepsen tog vidnet, Niels Andersen genpart". Sagen forsætter lørdag den 9.9.1648:

"Tomis Bertelsen Linduig på Niels Pedersen i Fredtoft hans vegne tog dom efter seks ugers opsættelse over Hans Jepsen i Tarp for en sigtelse han skal have gjort på forne Niels Pedersens hustru Mette Nielskone, med hans oprakte fingre og beskyldt hende for en vitterlig troldkone, efter tingsvidnes indhold, indtil hun æreleterede sig, som han den 23. oktober næst forleden på Vester Herredsting med oprakte fingre haver sigtet og beskyldt forne Niels Pedersens hustru Mette Nielskone for troldom. Hvilke hans sigtelse Niels Pedersen har været forårsaget til Viborg Landsting at indstævne, og samme sigtelse af de gode landsdommere magtesløs kendt. Da mener Niels Pedersen, efterdi forne Hans Jepsen har løgnagtig svoret med oprakte fingre, at hans to fingre dermed at være forbrudt efter recessens 18. capitel efter stævnings indhold.

Og forne Hans Jepsen ikke er mødt i dag til gensvar, da har fogeden derom kendt: Efterdi forne Niels Pedersens hustru Mette Nielskone er sigtet og beskyldt på sin ære, dog samme sigtelse til Viborg Landsting er magtesløs kendt, da vidste han sig ikke i den sag at dømme, men finder det for sin tilbørlig dommer, efterdi det er ære og lempe anlangende. Tomis Bertelsen tog dommen".

Mette blev altså aldeles frikendt, men hvorvidt Hans Jepsen i Tarp mistede sine to fingre fortæller tingbogen intet om, men mon ikke de implicerede parter har besindet sig.

Gift med:

(1011) Mette Nielskone

Hun døde i "Fredtoft" som enkekone før 25.1.1662. Ved Matriklen 1661 ses hun også som enke der. I 1664 har en søn Johan Nielsen overtaget fæstet af bolet der ejes af Hesselmed, dens hartkorn er både 1662 og 1664 på 2-0-0-0.

I 1648 var Niels Pedersen og hans kone Mette taget bort fra Fredtoft, og nogle af deres tjenestefolk begik indbrud. Om dette beretter skriveren ved Vester Horne Herredsting den 26. juni:

"Hans Hansen tjenende i Fredtoft vidnede med oprakte fingre og ed, at næst forgangne år ved Ribbermarkeds tide, da var Mette Nielskone i Fredtoft draget fra hus, og samme dag gik Niels Pedersen Fredtoft også fra huset, og fik han forne Hans Hansen en nøgle til stuedøren at forvare.

Så kom Bertel Madsen, som også samme tid tjente i Fredtoft, såvel som Maren Lasdatter og tjenende ibid., og Ester Hansdatter til ham og begærede, at han ville fange dem nøglen til forne stuedør, de ville gå ind og tappe en kande øl og en pundkrus brændevin.

Så lokkede de forne nøgle fra ham, og gav ham en lybsk skilling for han skulle fange dem den, som de og fik.

Og som de gik derind bad de ham, at han skulle gange ud og se, om forne Mette Nielskone kom; og da han kom ind til dem igen, da stod de alle tre ved et skrin, og da havde de nogen penge imellem dem, som de hver beholdt nogen af, få eller mange vidste han ikke. Så gav de ham en mark af samme penge.

Hjemlede Jep Nielsen i Broeng og Søren Hansen i Skjødstrup med opholdne fingre og ed, at de på fredag var 8 dage næst forleden gav forne Bertel Madsen varsel for hans dør og bopæl, såvel som forne Maren Lasdatter og Ester Hansdatter med deres lavværge varsel for deres dør og bopæl for dette vidne for Niels Pedersen i dag her til forne ting agtede at tage beskrevet. Iver Henriksen i Oxbøl på Niels Pedersens vegne tog vidnet". - Den 26.8.1648 blev de skyldige idømt deres straffe.

Lørdag den 25.1.1662 opsiges svigersønnen Niels Mortensen (ane-452/504) arv og gæld efter Mette Nielskone i Fredtoft, hvilket tingbogen beretter således:

"For tingdom stod Niels Olufsen i Oxbøl på Niels Mortensen i Ho hans vegne og gav til kende, at han har stået inden tinge til forne ting i to tingdage nemlig 11. og 18.januar næst forleden, og på forne Niels Mortensen i Ho såvel som på hans hustru og børns vegne, opsagde arv og gæld efter salig Mette Nielskone af Fredtoft, så var det nu i dag lovlig hans tredie tingdag, at han på forne Niels Mortensen hans hustru og børns vegne lovlig opsagde arv og gæld efter salig Mette Nielskone af Fredtoft, så at de aldeles intet vil arve udi hendes efterladte gods, ej heller betale noget af hendes bortskyldig gæld, men det tillige opsiges og fragår udi alle måder".

Kilder:

"Vardesyssel Aarvog 1988" s.94. "Fra Ribe Amt 1932" s.171. Matriklen 1662 på mikrofilm M-582.167L pag.226a. Matriklen 1664 (Z.5-8 pag.315a). "Janderup og Billum Sogne" bind-2 s.184. Vester Horne Herreds Tingbøger 23.10.1647, 9.9.1648, 29.6.1648, 26.8.1648 og 25.1.1662 (se mine bind med renskrifter fra Vester Horne Herreds tingbøger). "Djæveltro og Folkemagi" af Kim Tørnsø, Aarhus 1986 s.155 nr.89.

(1016) Laurs Nielsen

Han var skipper i Nørreballe i Ho Sogn og døde der før 1656, jævnfør et afkald fra hans to sønner Mads og Niels Lauritzsønner i Ho, der på Kjærgaard Birketing den 11.1.1656, frasiger sig arv og gæld efter deres salig fader og moder.

Gift med:

(1017) Kirsten Lauritzkone

Hun anses også for død før 1656, jævnfør ovenstående.

Kilder:

"Kjærgaard Birks Tingbøger bind-3 ekstrakter 1656-1680" udgivet Aal 1988 s.6.

7 x tipoldeforældre.(1104) Jep Persen Høst

Han er død før 1592 i "Krarup" i Tistrup Sogn, Øster Horne Herred. Første gang vi støder på ham er i et pergament i Nørholm Godsarkiv, nu i Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg, dateret 14.4.1539, hvor han er sandemand i en sag om et byggested kaldet Søndersiig. I samme sag er hans far Per Høst tingholder. De sætter begge deres segl under dokumentet, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

1544 "Mandagen nest for Pallem Søndagh" fortæller et pergamentbrev, at Jep Høst bor i Lund i Tistrup Sogn, han er da "brevviser" for Hr. Hans Svanning decanus i Ribe, og Jep Høst beder da de som har kirkejord i fæste, at drage til Ribe for at få deres fæstebrev fornyet. 1548 bor han også i Lund, og i 1572 får han fæstebrev på Ansager Sognetiende, som han havde i 20 år, for derefter at overdrage det til sønnen Jens Høst, hvilket faldt nogle for brystet, så der blev en sag ud af det.

I "Koldinghuus Iordebog 1573" er indført følgende: "Jep Høst i Krarup, Tistrup sogn, svarer 1 ørte rug, item 2 ørte rug, 2 ørte byg, 1 faar, x vengi i udmark af et gadehus i Tistrup, 8 skilling af en stugeng paa x læs veng ved Lundsæk aarligen ½ daler".

I et kongebrev af 1578 hedder det, at Jep Høst, der en tid havde tjent som delefoged til Koldinghus og siden som herredsfoged i Øster Horne Herred, for livstid fritages for halvdelen af sin landgilde og for al ægt, arbejde og andet tyng af sin gaard.

1568 var Jep Høst blevet overfaldet af nogle folk fra Lærkeholt i Ansager Sogn. I Kanceliets Brevbøger 17.12.1568 ses følgende brev til Mogens Krag: "Til Mogens Krag. Da nogle af hans Tjenere i Lærkeholt have overfaldet Jep Høst, Herredsfoged i Østre Herred, og nogle af Dronningens Tjenere til Koldinghus og endnu true dem, skal han tage Borgen af sine Tjenere paa, at de ville være de andre ubevarede, uden hvad de kunne gøre med loven" (Udtog i T. 10, s.493b).

Kilder:

Ribe Bispearkiv (C.4) og Nørholm Godsarkiv - begge nu i Landsarkivet for Nørrejylland. "Slægtsbog for efterkommere efter Søren Jensen født 1813 gårdejer i Galtho, Tistrup Sogn" af Dansk Slægtsforskning, Fredericia 1960 (GRN-I-990 s.33-34. "Øster Horne Herred" af H.K.Kristensen, Esbjerg 1944 s.36-37,220, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(1106) Thames Lauritzen

Han ordineredes til sognepræst i Lunde-Outtrup 1552, og er død i Lunde Præstegaard senest 1562, hvor efterfølgeren overtager såvel embede som hans enke.

Gift med:

(1107) N.N. Jensdatter

Hun må være født efter Reformationen 1534 måske i Lunde Præstegaard. Gift 2. gang ca. 1562 med efterfølgeren i embedet Hr. Thomas Christiansen.

Kilder:

S.V. Wiberg: "En almindelig Dansk Præstehistorie" udgivet Odense 1870, bind-2 s.329. Nationalmuseet "Danmarks Kirker - Ribe Amt" bind-2 udgivet 198 s.1105-1134. H.K. Kristensen "Lunde Sogns Historie" udgivet Kolding 1923 s.108-109.

Jylland og Fyn gengivet af Ortelius 1595.(Kopi fra Slesvigland 1995).

(1344) Madz Rasch

Han var selvejer og embedsmand. Han nævnes i gården i Hyllerslev så sent som 1562. Han må være født i sidste halvdel af 1400' tallet. I en sag i "Varde Raadstuearkiv", der nu ligger i Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg. Dokumentet er dateret 8.5.1529, og er angående en trætte imellem borgmester Christijan Nielsen og Hyllerslev Grander. Den 23.7.1541 ses han i et tingsvidne, der nu ligger i Nørholm Godsarkiv. Det næste bevarede dokument stammer fra 1554, og ligger nu i Janderup Præstearkiv, under dette dokument ses hans laksegl.

Gift med:

(1345) Gye Matzkone

Hun kendes hverken født eller død. Men vides kun at være hans kone. Af deres børn kendes 1/Jens=ane-672, 2/Lambert nævnes 1598-99 i Lensregnskaberne og 3/Søren der ses i arvesag 16.3.1622 på Vester Horne Herredsting.

Kilder:

"Janderup og Billum Sogne" bind-3 s.93. Samt ses løbende i teksten, (kopier i Lokalhistorisk Værksted). "Danske Magasin" IV. række, I.bind s.42-43.

(1808) = (2016)

(1956) Christen Brich

Han boede i "Brichgaard" ved Børsmose i Aal Sogn i sidste halvdel af 1500'tallet, idet en søn Christen Christensen Brich nævnes i Riberhuus Toldregnskaber 1598-99, at lande fisk ved Sønderside i Ho Sogn. Men da Brichgaard ikke var krongods ses gården ikke lensregnskaberne, som er en af vores få bevarede kilder fra den tid.

Kilder:

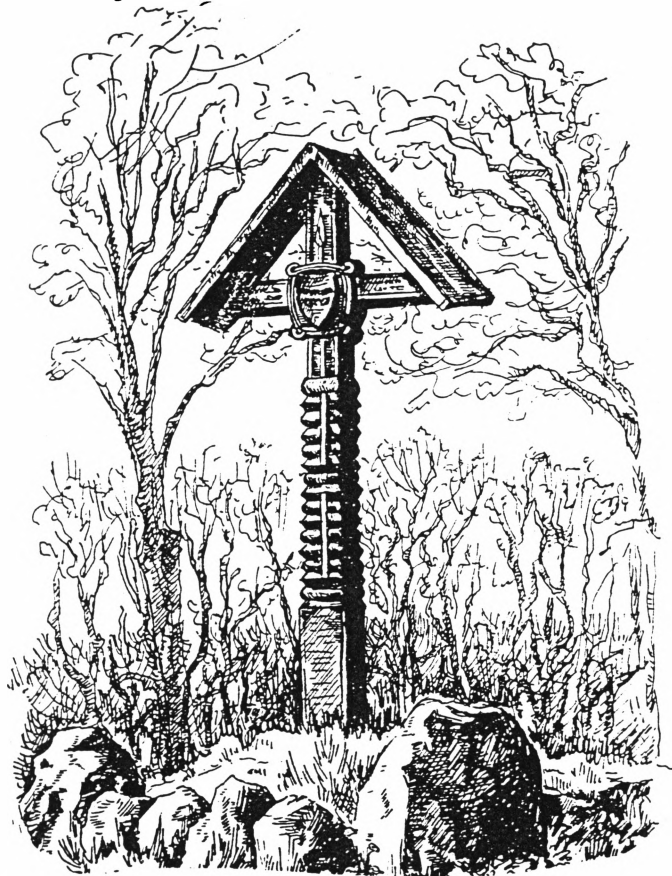
Riberhus Toldregnskaber 1598-99, nu i Rigsarkivet, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(2016) Niels Mortensen

Han er vist født i første halvdel af 1500'tallet, og døde i Sønderside, Ho Sogn efter 8.2.1600. - I 1585 havde han to skuldskebe på fiskeri fra Sønderside. - Fredag den 8.2.1600 var sønnen Morten Nielsen=ane-1008 på Kjærgaard Birketing, i hvis tingbog vi læser: "Regell Eskelsen i Ribe stod for tingdom og bekendte det, Morten Nielsen ved Sønderside havde betalt ham al den gæld som hans fader Niels Mortensen var Jens Povelsen i Ribe pligtig. Regell Eskelsen til vedermaalsting. Morten Nielsen tog vidnet".

Kilder:

"Kjærgaard Birks Tingbøger bind 1.1 ekstrakter 1592-1609" s.85-86. "Gamle Sydvestjydske Fiskerlejer" af H.K. Kristensen, Varde 1965 s.77-107.

Krucifix eller bedested som de må have set ud og blandt andet kendes fra Sct. Brix ved Børsmose og fra Sct. Enders ved Øster Oxby.

8 x tipoldeforældre.

(2208) Per Jepsen Høst

Han må være født senest 1490, døde i Hodde By efter 1578. Hans kone kendes ikke.

De boede i Hodde By, hvor han var selvejer og nævnes som sandemand ved Øster Horne Herredsting 1515 og 1518. Fra 1525 ses han som herredsfoged for Øster Horne Herred. Først efter Recessen i 1536 antager han navnet "Høst". Han førte et hjerte i sit skjold og i sin signetring. Et par af hans laksegl findes i dag bevaret på dokumenter i Landsarkivet i Viborg.

I 1537 var han i Varde indkaldt af Kong Christian den III, for at være en af de tolv dannemænd der skulle skifte og dele noget gods imellem Clement Christiernsøn og Jens Olufsen.

Aar 1553 "mandagen nest for Scti Joanis Bapti dagh" var han tingholder på Øster Herredsting, hvor Graves Ibsøn i Mejls fik ført "ægt och arbeid" til Ribe Hospital.

Kilder:

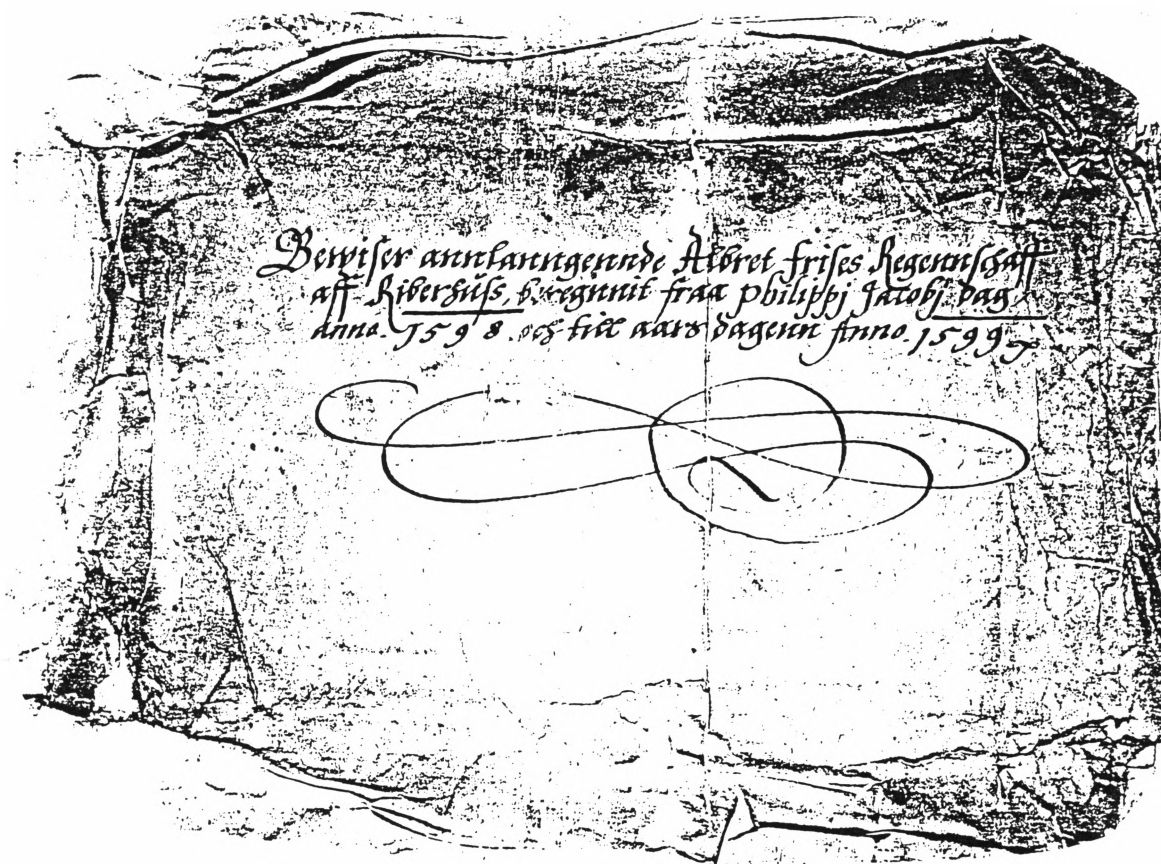
Ribe Bispearkiv i Landsarkivet for Nørrejylland i Viborg (C.4). Sammesteds findes et mageskifte mellem Kong Frederik den II og Ribe Capitel år 1578, hvor kongen får gården "Mittgaard", hvori bor Per og Niels Høst, der årligt betaler: 4 ørtig korn, 1 skovvogn, 1 fedefår, 1 svin og 6 mark i gæsteripenge. "Øster Horne Herred" af H.K. Kristensen, Esbjerg 1944 s.36-37 og 220, (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

(2214) Hr. Jens i Lunde

Han var nok født i 1490'erne, og først munk. Men efter reformationen i 1536 blev han ordineret til sognepræst for Lunde-Outtrup menigheder. Han er død senest 1552, da efterfølgeren dette år ordineres.

Kilder:

S.V. Wiberg: "En almindelig Dansk Præstehistorie" udgivet Odense 1870, bind-2 s.329.

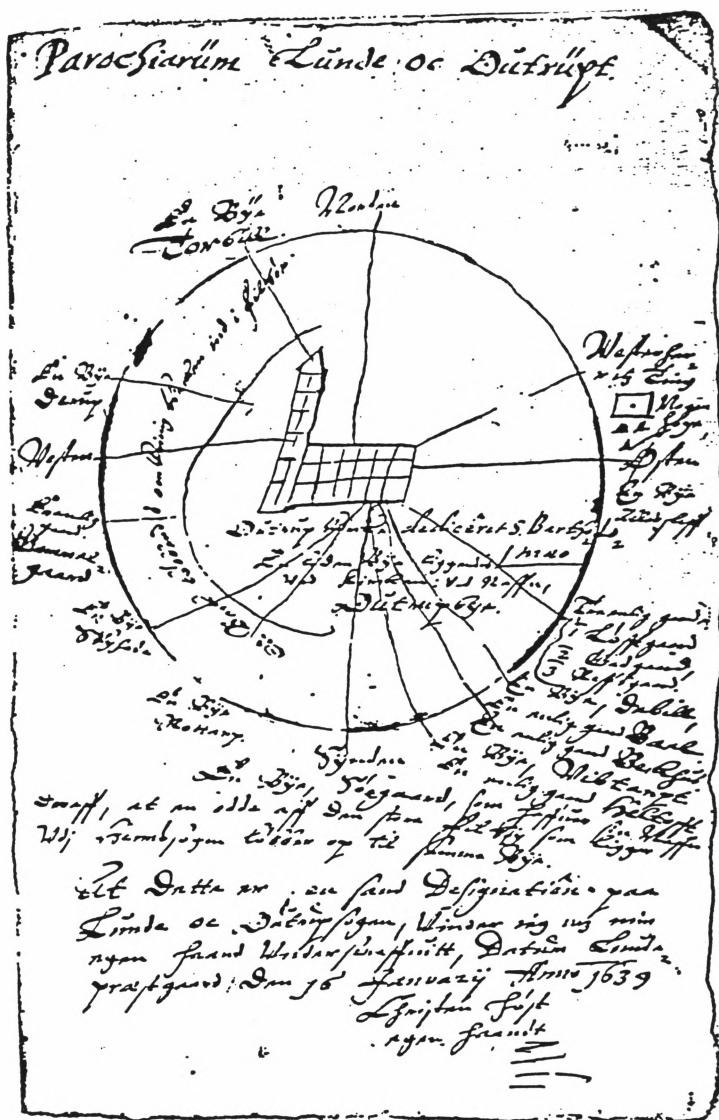
Kopi af nedkopieret omblad af pakke med lensregnskaber anno 1599.

9 x tipoldeforældre.(4416) Jep Pedersen

Han er død efter 1495, sandsynligvis i Hodde By, hvor han var selvejergårdmand, og nævnes som herredsfoged i Øster Horne Herred 1491 og 1495.

Kilder:

Se ovenfor under (ane-2208) samt i "Forordninger og Recesser" af V.A.Secher, bind-2 side 657. "Øster Horne Herred" af H.K. Kristensen, Esbjerg 1944 s.36-37 og 220. "Slægtsbog for efterkommere efter Søren Jensen født 1813 gårdejer i Galtho, Tistrup Sogn" udgivet af Dansk Slægtsforskning, Fredericia 1960 (GRN-I-990), (kopier i Lokalhistorisk Værksted).

Outrup Sogn og Kirke tegnet 1639 af Christian Christensen Høst, søn af ane nr. 552 på side 100.

Hartkorn, landgilde & matrikler.

Hartkorn var oprindelig fællesbetegnelsen for de afgifter, bønderne ydede i naturalier - LANDGILDE - til godserne. De forskellige afgifter var i godsernes jordebøger angivet i forhold til 1 tønne rug eller byg, der var "hårdt" korn i modsætning til havre, der var "blødt" korn.

Forholdene på de forskellige godser var afvigende, men normen for den almindelige beregning var følgende:

- 1 tønne rug eller byg 1 tønne hartkorn
- 1 tønne gryn eller hvedemel 2 tønne hartkorn
- 1 tønne hvede eller ærter 1½ tønne hartkorn
- 1 tønne havre ½ tønne hartkorn
- 1 tønne humle ½ tønne hartkorn
- 4 læs enghø 1 skæppe hartkorn
- 12 gæs 1 tønne hartkorn

Efter enevældens indførelse i 1660 indkaldtes jordebøgerne, og på grundlag heraf udarbejdedes en fælles jordebog for alle landets ejendomme, den såkaldte MATRIKEL 1664, hvori ejendommene skyldsattes i hartkorn. I 1661 og 1662 blev der også udarbejdet matrikler, men disse havde ikke et udspecificeret hartkorn.

Men skyldsætningen fra 1664 viste sig snart at være uretfærdig, idet ligningen på godserne som nævnt havde været forskellig, og man påbegyndte derfor i 1681 udarbejdelsen af en ny matrikel baseret på jordens ydeevne - bonitering - der sattes i forhold til arealet og således angav det hartkorn, der skulle svares.

Ved boniteringen sattes agerjorden i klasse efter godhed; enge, overdrev og skove takseredes efter det udbytte, de kunne frembringe, f.eks. antal hølæs, græsning, svins olden m.m. Også mølleriet og enkelte andre erhverv blev inddraget heri og vurderedes efter indtægt, men enhedsbetegnelsen var stadig hartkorn.

Trods mangelfuld opmåling og kortlægning var denne hartkornsskyldsætning, kaldet MATRIKEL 1688, god og retfærdig, men da den i halvandet hundrede år blev benyttet som basis for grundskatten på landet, blev den på grund af jordens forbedring m.m. efterhånden mere og mere uretfærdig, hvorfor man i årene 1806-1822 udarbejdede Danmarks sidste matrikel, der dog først kom til at gælde fra 1844 (1837).

Boniteringen var denne gang langt mere omhyggelig, og al agerjorden sattes i takst fra "1" til "24". Af de bedste jorder beskattedes 6 1/6 tønne land (a' 14.000 kvadratalen) til at yde 1 tønne hartkorn. På Lolland og Falster gik der 9 4/5 tønne land og i Ringkøbing Amt 45 tønder land til 1 tønne hartkorn. Gennemsnittet for hele landet var 18 tønder land pr. tønne hartkorn.

Gammel mål, vægt og mønt.

Længdemål:

1 favn = 3 alen = 188,4 cm

1 alen = 62,77 cm

1 fod = $\frac{1}{2}$ alen = 31,38 cm1 kvarter = $\frac{1}{4}$ alen = 15,7 cm

1 tomme = 2,61 cm

Flademål:

1 td. land = 14.000 kvadratalen = ca. $\frac{1}{2}$ ha

1 td. land = 8 skæpper (skp.)

1 skp. = 4 fjerdingkar (fdk.)

1 fdk. = 3 album (alb.)

Vægt:

1 lispund = 8 kg

1 pund = 500 gr

1 pund = 32 lod

1 lod = 15 gr

1 kvint = $\frac{1}{3}$ lod = 5 gr1 kvintin = $\frac{1}{4}$ lod = 3,9 gr

(kvint og kvintin staves oftest qu i stedet for kv).

Mønt:

1 rigsdaler (rdl.) = 4 kr

1 rigsdaler = 6 mark

1 mark = 16 skilling

Yderligere informationer om såvel slægts- som ejendoms historie i Vestjylland ses belyst gennem en række eksempler i bogen herefter:

Slægtshistorisk ~ grundbog ~

MED ØVELSER I GOTISK SKRIFTTYDNING

Udarbejdet af:
Gert Ravn Nørgaard - Aal 1986

Ovenfor viste, SLÆGTSHISTORISK GRUNDBOG, kan lånes på bibliotekerne.

Benyttede generelle kilder er:

- "Trap Danmark - Ribe Amt", 4. udgave. København 1929.
- "Dansk Kulturhistorisk Opslagsværk" bind 1-2, København 1991.
- "Calender for Aarene fra 601 til 2200" af R.W. Bauer, Viborg 1977.
- Oversigter over arkivregistraturer i Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg 1962-1992 (mange særskilte hæfter og bøger).
- "Vester Horne Herred" af Oluf Nielsen, genudgivet Esbjerg 1984.
- "Slægtshistorisk Grundbog - med øvelser i gotisk skrifttydning" af Gert Ravn Nørgaard, Aal 1986.
- "Det Danske Sprogs Historie" bind 1-4 af Peter Skautrup, Kbhvn. 1968.
- "Vore Stednavne" af Kristian Hald, københavn 1965.
- "Dansk Stednavne Leksikon - Jylland" af Bent Jørgensen, Kbhvn. 1980.
- "Fra Ribe Amt" udgivet af Historisk Samfund for Ribe Amt (flere årg.).
- "H.K. Kristensens Privatarkiv" nu i Varde Lokalhistoriske Arkiv, Rådhuset. Torvet 6800 Varde.
- "Riiberhuus Lensregnskaber" nu opbevaret i Rigsarkivet i København.
- GRNs to private biblioteker, hvori samtlige kilder og noter findes i kopier, mikrofilm, mikrokort eller afskrifter fra arkiverne.
- "Personalhistorisk Tidsskrift 1880-" (flere årgange).
- "Arkivhåndbog Nørrejylland" ved Henning Jensen og Ebba Thorkelin, København 1980.

Billednoter:

- (1) Tegnet af Olaf Ries til bogen "Sådan var det - en fæstebondes dagbog 1788" og udgivet af Landbrugsrådet, København 1988. Skriftlig tilladelse til at benytte tegningerne givet mig af Landbrugsrådet 1989.
- (2) "Vardesyssel Aarvog 1988" side 6-29.
- (3) Tegnet af V. Ahlmann 1886 og gengivet i værket "Danske Tufstenskirker" af Dr. Jacob Helms, København 1894, bind-1.
- (4) Dette kortudsnit er tegnet ca. 1790, og danner kladden til det i 1801 af Videnskabernes Selskab udgivne kort, her efter kopi fra Geodætisk Institut i København.
- (5) Tegnet af R. Christiansen til bogen "Danske Landboforhold" af Otto Christensen, København.
- (6) "Vardesyssel Aarvog 1986" side 15. Tegnet af Knud Erhardt Jensen, Padborg.
- (7) Denne illustration stammer fra bogen "Dansk Bondeliv - navnlig i Vestjylland" af H.F. Feilberg, København 1910, side 41.
- (8) Kort over de tre Horne Herreder i Ribe Amt stammer fra "Slægtsbog for Niels Pedersen og hustru Ingeborg Christensdatter i Janderup", af Holger Hertzum-Larsen, Nr. Nisum 1990 side 145.

Øvrige illustrations-noter.

- side 29: Forordning om hoveriet 1791 (kopi af egen original).
- side 44: Jep Madsens brev af 1680 (se under "kilder" hos samme).
- side 73: Pestbilledet fra København, (se Vardesyssel Aarvog 1987 s.8 note-b).
- side 81: Kong Chr. den IV's bibel (kopi fra Det kgl. Bib. i København af 27.10.1995).
- side 85: Matriklen 1662 pag.219b, (kopieret fra mikrofilm M.582.167 L.
- side 89: Oversigt over Lensregnskaberne, hvorfra denne kopi er taget fra en mikrofilm, ses i Vardesyssel Aarvog 1991 s. 120.
- side 92: Bergens Historiske Forening, årsskrifter (flere årg).
- side 98: Eget foto fra Ho Kirkegaard 1990.
- side 101: "Danmarks Kirker Ribe Amt" 2. bind s. 1128-1129 udgivet af Nationalmuseet 1986, kopitilladelse af mus.insp. Niels Jørgen Poulsen 1987.
- side 106: Træsnit af kogge. (Opridelse ubekendt).
- side 108: Udsnit af Johs. Mayers kort fra 1655, kopieret 1988 fra original ved Danmarks Lærerhøjskoles Bibliotek, Skolebakken 171 Esbjerg Ø.
- side 114: Krucifix tegnet af I.M Jahn 1955.
- side 115: Omblad fra lensregnskaber 1599 kopieret i Rigsarkivet den 15.2.1995.
- side 116: Outrup Sogn tegnet 1639, kopi fra bogen: "Præsteindberetninger til Ole Worm 1625-42" bd.I Ribe og Aalborg Stifter, København 1970 s. 217-221.

TIDLIGERE BOGUDGIVELSER.

"In the service of peace". Cypern 1974 (kopi i Forsvarets Arkiver i Rigsarkivet).

"Den Nørrejdyske slægt Ravn" bind-1. København 1974 (findes i Lands- og Rigsarkiv, Kgl.Bib. og i Lokalhi-storisk Samling i Hammel).

"Den Nørrejdyske slægt Munch" bind-1. København 1974 (findes i Lands- og Rigsarkiv, Kgl.Bib. og i Lokalhisto-risk Samling i Hammel).

"Slægten Stold's Efterkommere" bind-1. København 1975 (findes i Lands- og Rigsarkiv, Kgl. Bib. og i Varde Lokalhistoriske Arkiv).

"Slægten Stold's Efterkommere" bind-2. Slagelse 1977 (findes i Lands- og Rigsarkiv, Kgl.Bib. og i Varde Lokal-historiske Arkiv).

"Stam- og efterslægtstavle for Peder Lundsgaard Damgaard og hustru, Petrine Pedersen Gade, boende i Oxbøl i Aal sogn", Slagelse 1978.

"Fortegnelse over nogle af lærer Mads Kristian Sørensens historiske samlinger i Ribe Amt indtil 1869", Oxbøl 1980.

"Hjemmeværnsgården i Oksbøl 1956-1981 - et foreningsarkiv i Blåvandshuk Lokalhistorisk Arkiv", 2.udg. Aal 1990.

"Stam- & efterslægtstavle for Kaj Oscar Hans Nørgaard boende i Porthuset i Møgeltønder", Oxbøl 1981.

"Ane- & efterslægtstavle for gårdejer John Hansen Pedersen og hustru, Kirstine Nielsine Jessen i Hebogaard i Oxby sogn", Oxbøl 1982.

"Ane- & efterslægtstavle for husmand i Solbjerg på Mors, Peder Sandal Christensen, død Storup 1907 og hustruer" bd.I, Aal 1983.

"Ane- & efterslægtstavle for gårdejer i Vigtoft i Aal sogn, Anders Christian Pedersen Simonsen, død Øster Vrøgum 1918 og hustruer", Aal 1983.

"Ane- & efterslægtstavle for grosserer i Haderslev, Jens Michelsen Thomsen, født 1895 og hustru, Hedevig Maria Jensen, født 1900, samt dele af de sønderjyske slægter: Beier, Dons, Hørlyck, Knagh, Rossen og Schack", Aal 1983.

"Ane- & efterslægtstavle for gårdejer & toldopsynsmand i Vejers i Oxby sogn, Jeppe Bloch Jørgensen, født 1882 og hustru, Nielsine Petrea Jensen, født 1887", Aal 1984.

"Ane- & efterslægtstavle for husmand i Solbjerg på Mors, Peder Sandal Christensen, død Storup 1907 og gårdejer i Vendbjerggaard på Mors, Niels Pedersen Sandal, død Bjergby 1904" bd.II, Aal 1984.

"Ane- & efterslægtstavle for søsken-deparrene, Niels Jensen Simonsen født 1851 gift med Maren Madsen født 1851 og Simon Nielsen Simonsen født 1854 og Pethrine Madsen født 1857, boende i Børsmose i Aal sogn", Aal 1984.

"Ane- & efterslægtstavle for gårdejer af Lundsgaard i Aal sogn, Magnus Sloth Hansen, født Gedbjerg Gaarde 1912, med slægter fra Gørding, Skast og Tørrild Herreder", Aal 1984.

"Ane- & efterslægtstavle for skolelærer og kirkesanger, Jørgen Nielsen Kjærbølling, født 1776 og hustru, Catherine Marie Lorentsen, født 1783 og boende i Dynneved på Als - med bidrag til sønderjyske degnehistorie og Zoologisk Haves historie", Aal 1986.

"Slægtshistorisk Grundbog - med øvelser i gotisk skrifttydning", Aal 1986.

"Slægtshistorisk Lærebog - med øvelser i gotisk skrifttydning", Aal 1988.

"Ane- & efterslægtstavle for landmand i Klelund, Lindknud sogn, Christian Jørgen Pedersen, født 1861 og hustru, Maren Mortensen, født 1864", Aal 1987.

"Slægtsbog for birkedommer Hans Smidt til Frøstrup og hustru Karen Sophie Fogh, Lunde 1799", Aal 199-.

"Slægtsbog for snedker i Gammeltoft, Henne Sogn, Niels Christensen gift 1877 med Karen Marie Jensen", Aal 1992.

"Aal Kirkebog 1691-1726", 1.del. Aal 1991.

"Aal Kirkebog 1691-1726", 2.del. Aal 199-.

"Henne-Lønne Kirkebog 1682-1766", Aal 199-.

"Ho-Oxby Kirkebog 1700-1804", Aal 199-.

"Janderup-Billum Kirkebog I. 1637-1767, fødte og døbte", Aal 1992.

"Vardesyssel Aarvog", 1984,85,86,87,88,89,90,91,92,93,94 .

"Bonde & Borger", 1987,88,89,90,91,92.

"Kjærgaard Birks Tingbøger", (Udgivet 1988-):
Bd.1.1 ekstrakter (1592-1609)

Bd.1.2 ekstrakter (1609-1621)

Bd.2.1 ekstrakter (1640-1655)

Bd.3.1 ekstrakter (1656-1655)

Bd.4.2 register (1640-1655)

Bd.4.3 register (1656-1680)

"Vester Horne Herreds Tingbog 1631", 1. halvbind. Aal 1990.

"Skast Herreds Tingbøger", (Udgivet 1990-91):

Bd.1.1 ekstrakter (1644-1654)

Bd.2.1 ekstrakter (1654-1664)

Bd.3.1 ekstrakter (1664-1694)

"Gørding Herreds Tingbog 1660-1661", 1. halvbind. Aal 1991.

"Gørding Herreds Tingbog 1660-1661", 2. halvbind. Aal 199-.

"Øster- og Nørre Horne Herreds Ting-bog 1715-". Aal 199-.

"Malt Herreds Tingbog 1657-1661", Aal 1994-.

"Kultur-, Miljø- og Naturforslag til kommuneplanen i Blåvandshuk Kommune 1985-1995", Aal 1985.

"Blåvandshuk Pensionistforening 1941-1991", Aal 1991.

LOKALHISTORISK VÆRKSTED[®]

v. Gert Ravn Nørgaard
Granvænget 3, Aal.
DK-6840 Oxbøl.
tlf. 75.27.19.57 16-18.

ISBN 87-87797-46-1[©]